

TIMO HUJANEN, MARKKU PEKURINEN, UNTO HÄKKINEN

Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon alueellinen tarve ja menot 1993–2004

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
postimyynti: Stakes / Asiakaspalvelut PL 220, 00531 Helsinki
puhelin: (09) 3967 2190, (09) 3967 2308 (automaatti)
faksi: (09) 3967 2450 • Internet: www.stakes.fi

Timo Hujanen, Markku Pekurinen, Unto Häkkinen

Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon alueellinen tarve ja menot 1993–2004

© Kirjoittajat ja Stakes

Taitto: Christine Strid

ISBN 951-33-1695-5 (nid.)

ISSN 1795-8091 (nid.)

ISBN 951-33-1696-3 (PDF)

ISSN 1795-8105 (PDF)

Valopaino Oy

Helsinki 2006

Sosiaali- ja terveysalan
tutkimus- ja kehittämiskeskus

Helsinki 2006

Tiivistelmä

Timo Hujanen, Markku Pekurinen, Unto Häkkinen. Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon alueellinen tarve ja menot 1993–2004. 70 sivua, hinta 17 €. Helsinki 2006. ISBN 951-33-1695-5

Tutkimuksessa arvioidaan terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioitujen menojen kehitystä 1993–2004 kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin. Tarvevakioidut menot tarkoittavat kunnan nettomenoja suhteessa väestön palvelujen tarpeisiin.

Alueelliset erot kuolleisuudessa, työkyvyttömyydessä ja muissa terveys- ja vanhusten palvelujen tarvetta kuvaavissa tekijöissä ovat edelleen suuria sairaanhoitopiirien välillä ja erityisen suuria kuntien välillä. Palvelujen suhteellista tarvetta kuvaavat tarvekertoimet ovat pysyneet vuosina 1993–2004 suhteellinen vakaina ja näyttävät muuttuvan kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin melko hitaasti. Vuodesta 1993 vuoteen 2004 suhteellinen palvelutarve on kasvanut eniten Lapissa, Länsi-Pohjassa sekä Kainuussa ja vähentynyt eniten HUS:n alueella ja Pirkanmaalla.

Alueelliset erot kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoissa ovat supistuneet merkittävästi. Vuonna 2004 alueelliset erot kuntien tarvevakioiduissa menoissa olivat pienemmät kuin koskaan 1993–2004. Silti kuntien väliset erot ovat edelleen suuria. Tarvevakioitujen menojen ero ”kalliimman” ja ”halvimman” paikkakunnan välillä oli vuonna 2004 noin 2,5-kertainen.

Helsingin 2000-luvulla toteuttamat rakenteelliset uudistukset ja tehostamistoimet vaikuttavat olennaisesti koko maan keskiarvolukuihin ja sitä kautta kansallisiin menovertailuihin.

Kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ovat kasvaneet nopeasti 2000-luvun alussa, reaalisesti keskimäärin 3,5 prosenttia vuodessa. Väestörakenteen (ikä- ja sukupuolirakenteen) muutos selittää runsaan viidenneksen terveyden- ja vanhustenhuollon kokonaismenojen kasvusta koko maassa vuosina 2000–2004.

Lapin ja Kainuun sairaanhoitopiireissä väestörakenteen muutos selittää menojen kasvusta jopa puolet. Väestörakenteen muutos on vaikuttanut menojen kasvuun vähiten Porvoon ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueilla, Helsingissä sekä Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä.

Väestörakenteen muutos on vaikuttanut hyvin eri tavalla eri palveluihin. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos selittää vanhustenhuollon menojen kasvusta runsaat 60 prosenttia ja perusterveydenhuollon menojen kasvusta noin 42 prosenttia, mutta vain 11 prosenttia sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja 18 prosenttia erikoissairaanhoidon menojen kasvusta.

Avainsanat: alueelliset erot, erikoissairaanhoido, kunnat, kustannukset, menot, palvelujen tarve, perusterveydenhuolto, sairaanhoitopiirit, sairausvakuutus, tarvekertoimet, terveydenhuolto, vanhustenhuolto

Sisällys

Tiivistelmä	
Kuvio, taulukko- ja liitetaulukkoluetelo	6
JOHDANTO.....	9
KÄSITTEET, TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT.....	10
Käsitteet	10
Aineisto	11
Menetelmät	12
Epäsuora vakiointi	12
Tarvevakiointi	12
Alueellisen vaihtelun mittaaminen	14
Raportin taulukot ja niiden lukuohjeet.....	15
Tietojen käyttöä koskevia ohjeita.....	16
TULOKSET.....	17
Alueelliset erot kuolleisuudessa, sairastavuudessa ja terveyspalvelujen tarpeessa.....	17
Kuolleisuus.....	17
Alle 65-vuotiaiden kuolleisuus	17
Estettävissä oleva kuolleisuus.....	18
Menetetyt elinvuodet	18
Alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysaste	20
Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palvelujen suhteellinen tarve.....	20
Alueelliset erot terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoissa	28
Perusterveydenhuolto.....	28
Erikoissairaanhoido	28
Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido (terveydenhuolto).....	32
Vanhustenhuolto.....	32
Perusterveydenhuolto ja vanhustenhuolto	33
Terveydenhuolto ja vanhustenhuolto	33
Sairausvakuutuksen korvaamat lääkemenot.....	40
Sairausvakuutuksen korvaamat sairaanhoidon menot	41
Kuntien terveyden-, vanhusten- ja ympäristöterveydenhuollon, sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja sairaanhoidon sekä eläkkeensaajien hoitotuen menot yhteensä	43
JOHTOPÄÄTÖKSET	47
Lähteet	50
Liitetaulukot.....	51
Liite 1. Raportin aineistot yksityiskohtaisesti.....	67

Kuvio-, taulukko- ja liitetaulukkoluettelo

Kuviot

Kuvio 1. Ginikertoimen laskeminen	14
Kuvio 2. Ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus, alle 65 -vuotiaiden kuolleisuus, estettävissä oleva kuolleisuus ja menetetyt elinvuodet sairaanhoitopiireittäin ja -alueittain 2004	19
Kuvio 3. Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon palvelujen suhteellinen tarve kunnittain 2004	21
Kuvio 4. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot (lisätyinä palveluasumisella) asukasta kohti 2004.....	39
Kuvio 5. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti kunnittain 2004.....	41
Kuvio 6. Sairausvakuutuksen korvaaman yksityisen sairaanhoidon ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti kunnittain 2004.....	42

Taulukot

Taulukko 1. Ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	22
Taulukko 2. Alle 65-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	23
Taulukko 3. Ikä- ja sukupuolivakioitu estettävissä oleva kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	24
Taulukko 4. Ikä- ja sukupuolivakioidut menetetyt elinvuodet sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	25
Taulukko 5. Alle 55-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu työkyvyttömyysaste sairaanhoitopiireittäin 1996–2004.....	26
Taulukko 6. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	27
Taulukko 7. Kuntien perusterveydenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	30
Taulukko 8. Kuntien erikoissairanhoidon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	31
Taulukko 9. Kuntien perusterveydenhuollon ja erikoissairanhoidon (terveydenhuollon) tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	35
Taulukko 10. Kuntien vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	36
Taulukko 11. Kuntien perusterveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	37
Taulukko 12. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	38
Taulukko 13. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	44
Taulukko 14. Sairausvakuutuksen korvaamien yksityislääkäri- ja hammaslääkärikäyntien sekä tutkimuksen ja hoidon ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	45
Taulukko 15. Kuntien terveyden-, vanhusten- ja ympäristöterveydenhuolto, sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja sairaanhoidon sekä eläkkeensaajien hoitotuen tarvevakioidut menot yhteensä asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004.....	46

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1.	Kuolleisuus tuhatta (1 000) henkilöä kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	51
Liitetaulukko 2.	Alle 65-vuotiaiden kuolleisuus tuhatta (1 000) alle 65-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	52
Liitetaulukko 3.	Estettävissä oleva kuolleisuus tuhatta (1 000) alle 75-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	53
Liitetaulukko 4.	Menetetyt elinvuodet sataa (100) alle 70-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004	54
Liitetaulukko 5.	Alle 55-vuotiaat työkyvyttömät ja varhaiseläkeläiset sataa (100) 16–54-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1996–2004	55
Liitetaulukko 6.	Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakiodut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) kunnittain 1993–2004.....	56

HUOM! Aiheeseen läheisesti liittyvät 'Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004' (Tekijät: Timo Hujanen, Markku Pekurinen, Unto Häkkinen 14.2.2006) ovat saatavissa verkkosivuilta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet.

JOHDANTO

Kuntien taloudellisen tilanteen muutos on viime vuosina vaikeuttanut terveydenhuollon ja vanhustenhuollon rahoitusta. Menot ovat kasvaneet 2000-luvulla nopeasti. Vuoden 1993 valtionosuusuudistuksessa terveystalouden järjestämisvastuuta siirrettiin kunnille. Terveydenhuollon valtionosuusperusteet muuttuivat korvamerkitystä menoperusteista laskennallisiksi. Samalla kunnille annettiin aiempaa enemmän vapauksia päättää itse palvelujen tuottamistavasta ja käyttäjämaksuista valtakunnallisesti asetettujen maksujen enimmäisrajojen sisällä. Toteutetut uudistukset eivät ole vielä saattaneet kuntien taloutta ja palvelujen rahoitusta vakaalle pohjalle.

Keväällä 2005 käynnistynyt kunta- ja palvelurakennemuutoksen valmistelu on vilkastuttanut keskustelua kuntarakenteen ja kunnallisen palvelutoiminnan syvällisestä uudistamistarpeesta. Hanke viimeistelee tätä kirjoitettaessa puitelakia, jolla pyritään varmistamaan, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saisivat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan palvelujen järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevaisuudessa siten, että palveluiden laatu ja vaikuttavuus, saavutettavuus ja tehokkuus sekä teknologinen kehittäminen on otettu huomioon.

Kunta- ja palvelurakennemuutos tulee muuttamaan sosiaali- ja terveystaloutta merkittävästi koko maassa. Palvelurakenteiden uudistamiseksi tarvitaan kattavaa tietoa kuntien nykyisestä taloudellisesta panostuksesta palveluihin ja siitä miten palvelujen tarjonta vastaa väestön palvelujen tarvetta.

Tässä tutkimuksessa kuvataan terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menojen kehitystä ja alueellisia eroja 1993–2004. Tutkimuksessa arvioidaan myös, miten palvelujen tarvetta kuvaavat keskeiset indikaattorit ovat muuttuneet alueittain. Tutkimus on jatkoa 1990-lukua koskeville tutkimuksille (Häkkinen ym. 1995, Häkkinen ym. 1996a, Häkkinen ja Laukkanen 1999, Häkkinen ym. 2000).

Tämä tutkimus on osa Stakesin Terveystaloustieteen keskuksessa CHESSissä tehtävää terveydenhuollon rahoitusta ja alueellisia tarvetekijöitä koskevaa tutkimusta. Terveydenhuoltomeneihin liittyviä kunta- ja sairaanhoitopiirikohtaisia tietoja kysytään ja pyydetään jatkuvasti. Kuntien ja sairaanhoitopiirien pyynnöstä Stakes/CHESS on julkaissut tarvevakioituja menotietoja verkossa vuosittain vuodesta 2001.

Tutkimusryhmään ovat kuuluneet tutkija Timo Hujanen sekä tutkimusprofessorit Markku Pekurinen ja Unto Häkkinen. Raportin valmistumista ovat edistäneet useat CHESSin työntekijät, ja erityisesti atk-suunnittelijat Eija Teitto ja Iiris Juvonen.

KÄSITTEET, TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄT

Käsitteet

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan alueellista sairastavuutta ja terveyspalvelujen tarvetta neljällä eri kuolleisuusmittarilla, työkyvyttömyysasteella sekä Suomessa laadituilla terveyspalvelujen tarvekriteereillä (Häkkinen ym. 2000), jotka on päivitetty tätä tutkimusta varten.

Kuolleisuusmittareina käytetään ikä- ja sukupuolivakioitua kuolleisuutta sekä vastaavaa alle 65-vuotiaiden kuolleisuutta. Lisäksi on arvioitu niitä kuolemansyitä, joiden liian varhaisen esiintymisen terveydenhuolto voi estää. Näitä kutsutaan estettäviksi tai ehkäistäviksi kuolemansyiksi. Nolte ja McKee (2004) ovat kartoittaneet laajasti eri tutkijoiden tekemiä luokitteluja estettävissä olevista kuolinsyistä, joita on käytetty terveydenhuoltojärjestelmien arvioinnissa. Tekemänsä katsauksen perusteella he ovat muodostaneet oman uuden ryhmittelyn terveydenhuollon menetelmillä estettävissä olevista kuolinsyistä. Tämän ryhmittelyn ikärajoissa on otettu huomioon väestön odotettavissa olevan eliniän piteneminen sekä lääketieteellisen tiedon ja teknologian viimeaikainen kehitys. Nolte ja McKee ovat käyttäneet ryhmittelyä eri maiden terveydenhuoltojärjestelmien vertailuun. Ryhmittely ei sisällä alkoholin käytöstä johtuneita kuolinsyitä. Niiden ennaltaehkäisyyn voidaan vaikuttaa sosiaalipolitiikan ja erityisesti alkoholipolitiikan keinoin.

Westerlingin (2006) mukaan estettävissä oleva kuolleisuus on käyttökelpoinen arviointimenetelmä muun muassa sukupuolten välisten kuolleisuuserojen arvioinnissa. Ranskassa kuolleisuudessa tapahtuneiden väliaikaisten muutosten on tutkittu johtuvan erityisesti työttömyyden kasvusta, työmarkkinoilla tapahtuneista muutoksista ja työmarkkinoilta poistumisesta (Leclerc 2006). Estettävissä olevan kuolleisuuden alueellisen vaihtelun on tulkittu heijastavan enemmän väestön sosioekonomista asemaa kuin palvelujärjestelmän vaikuttavuutta (Machenbach ym. 1990). Kuolleisuuden alueellisia eroja ja sen syitä ovat Suomessa tutkineet muun muassa Martelin, Koskinen ja Valkonen (2005).

Menetetyt elinvuodet on WHO:n (WHO 2006) laajalti käyttämä menetelmä eri maiden vertailuissa. Menetetyt elinvuodet ovat elinvuosia, jotka on menetetty kun henkilö on kuollut ennen odotettavissa olevaa elinaikaa tai muuta valittua ikää esim. ennen 70 ikävuotta (Palmer 1979). Jos henkilö on kuollut 45-vuotiaana, on menetetty 25 elinvuotta. Jos henkilö on kuollessaan 70-vuotias tai sitä vanhempi, ei menetettyjä elinvuosia synny. Menetettyjen elinvuosien arvioinnissa käytetään kansainvälisesti erilaisia ikäluokituksia ja se korostaa nuorten ikäluokkien kuolleisuutta enemmän kuin ikävakiointiin perustuvat kuolleisuusindeksit. Menetettyjä elinvuosia voidaan laskea kuolinsyryhmittäin.

Yhdysvalloissa kansallinen terveysvirasto (U.S. Department of Health and Human Services) laatii maata koskevia raportteja tupakointiin liittyvistä menetetyistä elinvuosista (Annual... 2005). Englannissa on menetettyjen elinvuosien havaittu olevan muita kuolleisuuslukuja enemmän yhteydessä sosioekonomisiin tekijöihin (Blane ym. 1990).

Terveydenhuollon valtionosuusperusteita koskevan tutkimuksen (Häkkinen ym. 1996b) mukaan alle 55-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu työkyvyttömyysaste osoittautuu tilastollisten kriteerien perusteella parhaimmaksi somaattisen erikoissairaanhoidon ja psykiatrisen sairaanhoidon tarvetta selittäväksi sairastavuustekijäksi. Uudemmassa valtionosuusperusteita koskevassa tutkimuksessa (Häkkinen ym. 2000) muuttuja valittiin somaattisen erikoissairaanhoidon tarvetekijäksi. Alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysastetta käytetään normaalin (ts. alle 65-vuotiaiden) työkyvyttömyysasteen sijasta tarvetekijänä sen takia, että vanhemmissa ikäluokissa alueittainen työkyvyttömyys riippuu läheisesti eläkemuodoista (varhais- ja työkyvyttömyyseläkkeet jne.).

Aromaa, Gould, Hytti ja Koskinen (2005) ovat esittäneet työkyvyttömyyseläkkeellä olevien väestöosuudet sairausrhymittain vuosina 1996 ja 2003.

Tässä tutkimuksessa tarkasteltavat menot sisältävät kuntien rahoittamat nettomenot, jotka eivät sisällä asiakasmaksuja. Terveystieteidenhuollomenot sisältävät kuntien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon menot. Koska terveydenhuollon ja vanhustenhuollon organisoinnissa on kuntakohtaisia eroja, voi pelkkien terveydenhuollomenojen tarkastelu johtaa virhepäätelmiin, koska vanhuksia hoidetaan vaihtelevasti vanhainkodeissa ja terveyskeskuksissa. Tästä syystä mukaan on otettu myös kuntien vanhainkotihoito- ja vanhustotalouksien saaman kotipalveluiden menot sekä 65 vuotta täyttäneiden omaishoidontuen menot. Näitä kuvaamaan käytetään tässä raportissa termiä vanhustenhuollomenot.

Terveystieteidenkeskuksissa tapahtuva pitkäaikainen vanhusten laitoshoito sisältyy perusterveydenhuollomenoihin. Mikäli haluttaisiin tarkastella kokonaisvaltaisesti vanhustenhuollomenoja kunnittain, olisi tiedettävä kunnittain myös terveyskeskusten pitkäaikaishoidon meno-osuudet ja palveluasumisen menot. Valtakunnallisista rekistereistä näitä tietoja ei ole suoraan saatavissa, eikä tässä raportissa esitetä koko vanhustenhuollomenoa koskevia kuntakohtaisia laskennallisia tietoja. Kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollomenojen arviointi on kokonaisvaltaisinta kunnittain liitetaulukon 6 ja sairaanhoitopiireittäin tekstitaulukon 11 avulla. Palveluasumisen menoista kunnittain on esitetty laskennallinen arvio verkossa vuosittain julkaistavassa aineistossa Terveystieteidenhuollomenot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004 (Hujanen, Pekurinen, Häkkinen 2006). Aineisto löytyy verkosta sivulta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet. Laskennallisesti palveluasumisen menojen osuus on alle viisi prosenttia kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollomenoista.

Raportin menotiedot sisältävät myös sairausvakuutuksen lääkekorvaukset, sairausvakuutuksesta korvatut yksityiset hammaslääkärikäynnit, yksityiset lääkärikäynnit ja yksityisen tutkimuksen ja hoidon korvaukset. Tiedot eivät siis sisällä potilaiden omavastuuta. Kuntakohtaiset tiedot eläkkeensaajien hoitotuesta ja ympäristöterveydenhuollomenoista sisältyvät tekstitauluun 15, jossa tarkastellaan kattavasti julkisen terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekioituja menoja sairaanhoitopiireittäin. Mukana ei ole julkisesti rahoitettua työterveyshuoltoa, sillä siitä ei ole saatavissa kuntakohtaista tietoa.

Aineisto

Kuolleisuusluvut on laskettu Tilastokeskuksen ylläpitämän kuolemansyyrekisterin julkaisematomasta kuntakohtaisesta aineistosta. Estettävissä oleva kuolleisuus perustuu Nolten ja McKeen (2004, s. 66) laatimaan ryhmittelyyn niistä alle 75-vuotiaiden kuolinsyistä, jotka olisivat estettävissä terveydenhuollon toimenpitein.

Tässä tutkimuksessa käytetty ryhmittely poikkeaa Nolten ja McKeen (2004) ryhmittelystä kolmessa kohdassa. Suomen kuolinsyyrekisteristä ei ole saatavissa kattavaa tietoa kuolemiin johtaneista hoitovirheistä. Lisäksi lääkitutkija Allison McCallum on täydentänyt ryhmittelyä lisäämällä diagnosoilistaan myös astman ja keuhkoastman (COPD). Vaikka astman ja COPD:n osalta ei ole yksimielisyyttä ryhmittelyyn soveltuvimmasta ikäryhmästä, sisältää tässä tutkimuksessa käytetty ryhmittely kaikki astmasta ja COPD:stä aiheutuneet alle 75-vuotiaiden kuolemat. Näiden kuolinsyiden osuus kaikista estettävissä olevista kuolemista oli 5,5 prosenttia vuonna 2004.

Menetettyjä elinvuosia laskettaessa käytettiin ikärajana 70 vuotta. Kuntakohtaiset työkyvyttömyystiedot saatiin Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen yhteisestä rekisteristä, jossa on tiedot työkyvyttömyyseläkkeellä ja varhaiseläkkeellä olevista. Tarveindeksien laskemisessa käytetyt tiedot saatiin Stakesin Sotka-tietokannasta ja Tilastokeskuksen Aluetietokannasta.

Tässä tutkimuksessa on menoja tarkasteltu vuosina 1993–2004. Menotiedot perustuvat Tilastokeskuksen keräämään kuntien toiminta- ja taloustilastoon. Vuonna 1997 toteutetun kuntien menoja koskevan kirjanpituudistuksen johdosta vuodesta 1997 noudatettu menokäsite ei ole täysin vertailukelpoinen aikaisempiin vuosiin nähden. Tässä raportissa käytetyt aineistot ja niiden lähteet on kuvattu yksityiskohtaisesti liitteessä 1.

Menetelmät

Epäsuora vakiointi

Väestön ikä- ja sukupuolirakenne-erojen vaikutus voidaan ottaa huomioon laskemalla näiden tekijöiden mukaan vakioituja lukuja. Tässä tutkimuksessa on käytetty epäsuoraa vakiointia, jonka etenee ikävakioidun kuolleisuuden suhteen seuraavasti (Sievers ja Leppo 1975). Valitaan vakioväestöksi sellainen väestö (koko maa), jonka ikäryhmittäiset kuolleisuusluvut ja yleinen kuolleisuus tunnetaan. Kun vakioväestön ikäryhmittäisillä kuolleisuusluvuilla kerrotaan tutkittavan väestön (esim. kunnan tai sairaanhoitopiirin) ikäryhmittäiset keskiväkiluvut ja lasketaan näin saadut kuolemantapausten ”odotusarvot” yhteen saadaan luku, joka ilmoittaa kuinka monta tutkittavassa väestössä olisi kuollut, jos se noudattaisi vakioväestön ikäryhmittäisiä kuolleisuuslukuja. Havaittu arvo (esim. kunnan tai sairaanhoitopiirin kuolleiden lukumäärä) jaetaan odotusarvolla. Tämä osamäärä ilmoittaa tutkittavan väestön kuolleisuuden suhteessa vakioväestön kuolleisuuteen. Jos osamäärä kerrotaan sadalla, saadaan vakioitu kuolleisuussuhde (SMR eli Standardized Mortality Ratio).

Vakiointiin voidaan lisätä ikäryhmien lisäksi sukupuoli ja tarvittaessa myös muita tekijöitä. Terveysthuoltomenot voidaan vakioida samalla tavoin, jos tiedetään menojen ikä- ja sukupuoliryhmittäinen jakauma perusväestössä (koko maa) sekä kokonaismenot kunta- ja sairaanhoitopiiritasolla. Vakioinnin luotettavuus riippuu paljolti ikäryhmituksen tarkkuudesta. Vakioitujen kuolleisuuslukujen laskemisessa käytettiin ikäryhmitystä 0–4, 5–9, 10–14, ..., 80– (17 ryhmää). Terveysthuoltomenojen vakioinnissa käytettiin 8-luokkaaista ikäryhmitystä. Käytetty luokitus on kuvattu raportissa (Hujanen ym. 2004), jossa tarkasteltiin terveysthuollon kokonaismenojen jakautumista ikä- ja sukupuoliryhmittäin vuonna 2002. Terveysthuoltomenojen vakioinnissa käytetyt ikä- ja sukupuoliryhmittäiset kustannuspainot perustuvat vuotta 2002 koskeneen tutkimuksen tietoihin.

Tarvevakiointi

Tässä tutkimuksessa käytetty tarvevakiointi perustuu Häkkisen ym. (2000) tutkimukseen sosiaali- ja terveysthuollon valtionosuuskriteereistä, jossa tutkittiin kuntien välisiä palvelujen tarve-eroja kuvaavia tekijöitä ja laadittiin ehdotus sosiaali- ja terveysthuollon valtionosuuskriteereiksi. Kyseisessä tutkimuksessa on yksityiskohtaisesti kuvattu tutkimustulokset, jotka johtivat ko. tarvetekijöiden valintaan. Tarvevakiointia on tässä raportissa päivitetty laskemalla uudet kustannuspainot palveluryhmille ja lisäksi ikä- ja sukupuoliryhmittäiset kustannuspainot palveluryhmittäin.

Terveysthuollon (TK) avosairanhoidon, terveysthuollon muun avotoiminnan (TM), somaattisen erikoissairanhoidon (SE), psykiatrisen sairaanhoidon (PS) ja terveysthuollon pitkäaikaishoidon ja vanhustenhuollon (VA) tarvekertoimet kunnalle a lasketaan seuraavasti:

$$\begin{aligned}
TK_a &= R_{ta} * Kuoll65_a^{0.10} * Tulot_a^{-0.73} \\
TM_a &= R_{ma} \\
SE_a &= R_{sa} * Tyok_a^{0.18} * Muuttol_a^{5.90} \\
PS_a &= R_{pa} * Tulot_a^{-0.59} * Yksin_a^{0.53} \\
VH_a &= R_{va} * Kuolk_a^{0.48} * Ahtas_a^{0.38}
\end{aligned}$$

missä R_{ta} , R_{ma} , R_{sa} , R_{pa} ja R_{va} ovat palveluryhmien ikä- ja sukupuoliryhmittäisillä kustannuspainoilla painotettu riskiväestö kunnassa a. Painotettu riskiväestö lasketaan palveluryhmittäisten kustannuspainojen¹ perusteella seuraavasti:

$$R = \sum_{is} C_{is} * V_{isa}$$

missä C_{is} on ikä- (i) ja sukupuoliryhmittäinen (s) kustannuspaino
 V_{isa} on ikä- ja sukupuoliryhmän osuus kunnan a koko väestöstä

$Ahtas_a$ on ahtaasti asuvien asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista kunnassa a
 $Kuolk_a$ on ikä- ja sukupuolivakioitu 5-vuoden kuolleisuus
 $Kuoll65_a$ on kunnan ikä- ja sukupuolivakioitu alle 65-vuotiaiden 5 vuoden kuolleisuus
 $Muuttol_a$ on kunnan a nettomuuttoliike, neljän vuoden keskiarvo painotettuna väestömäärällä
 $Tulot_a$ on väestön keskimääräiset tulot kulutusyksikköä kohti kunnassa a
 $Tyok_a$ on ikä- ja sukupuolivakioitu alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysaste kunnassa a
 $Yksin_a$ on yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista kunnassa a

Palveluryhmittäiset suhteelliset tarvekertoimet voidaan yhdistää esimerkiksi

a) perusterveydenhuoltoa koskevaksi tarvekertoimeksi:

$$PTH_a = P_k TK_a + P_m TM_a + P_v VH_a + P_s SE_a + P_p PS_a$$

missä P_k , P_m , P_v , P_s , P_p ovat menoerien (k = terveyskeskusten avosairaanhoido, m=muu terveyskeskusten avohoito sisältäen hammashoidon, v = pitkäaikainen vuodeosastohoito ja vanhusten avohoito, s = somaattinen erikoissairaanhoido, p = psykiatrinen sairaanhoido) kustannuspainot ($P_k + P_m + P_v + P_s + P_p = 1$).

b) erikoissairaanhoidoa koskevaksi tarvekertoimeksi:

$$ESH_a = P_s SE_a + P_p PS_a$$

missä P_s ja P_p ovat menoerien (s = somaattinen erikoissairaanhoido, p = psykiatrinen sairaanhoido) kustannuspainot ($P_s + P_p = 1$).

c) ja edelliset terveydenhuoltoa koskevaksi tarvekertoimeksi:

$$TH_a = P_{pt} PTH_a + P_{es} ESH_a$$

missä P_{pt} ja P_{es} ovat menoerien (pt = perusterveydenhuolto, es = erikoissairaanhoido) kustannuspainot ($P_{pt} + P_{es} = 1$).

d) ja lopuksi terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekertoimeksi:

$$THV_a = P_{pt} PTH_a + P_{es} ESH_a + P_{vh} VH_a$$

missä P_{pt} , P_{es} ja P_{vh} ovat menoerien (pt = perusterveydenhuolto, es = erikoissairaanhoido, vh = vanhustenhuolto) kustannuspainot ($P_{pt} + P_{es} + P_{vh} = 1$).

¹ Palveluryhmittäiset kustannuspainot on laskettu tutkimuksen Terveydenhuollon menot ikä- ja sukupuoliryhmittäin vuonna 2002 (Hujanen ym. 2004) menotietojen avulla.

Menoerien kustannuspainot määritellään palveluryhmien meno-osuuksien mukaan². Kertomalla kunnan palveluryhmittäiset kertoimet koko maan keskimääräisistä luvuista lasketuilla arvioilla, voidaan kunkin alueen tarvekerroin esittää lukuna, joka osoittaa sen, kuinka paljon alueen väestön palvelujen tarve poikkeaa koko maan keskimääräisestä tarpeesta (= 1,00). Tarvekertoimet on laskettu käyttäen palveluryhmien todellisista kustannuksista laskettuja painoja. Esimerkiksi terveydenhuollon ja vanhustenhuollon yhteistä tarvekerrointa laskettaessa painokertoimina on käytetty seuraavia: $P_{ph} = 0,34$, $P_{es} = 0,53$ ja $P_{vh} = 0,13$.

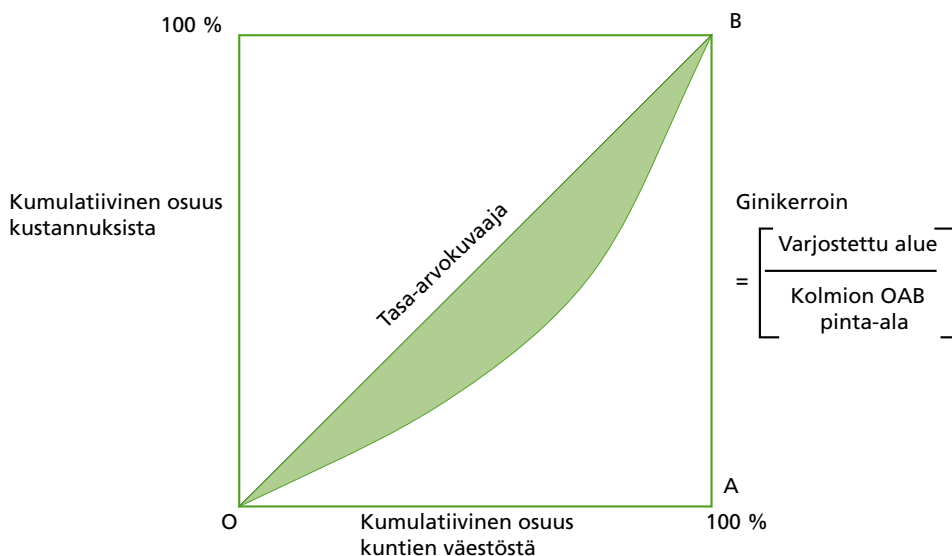
Tarvevakioitu menoindeksi saadaan kun suhteutetaan kunnan tai sairaanhoitopiirin todelliset menot näiden tarvekertoimien perusteella saatuihin laskennallisiin menoihin. Suhdeluku ilmoittaa kuinka monta prosenttia todelliset menot ovat tarvekriteerien mukaisesta menotasosta.

Alueellisen vaihtelun mittaaminen

Alueellista vaihtelua voidaan kuvata kahdentyyppisillä mittareilla. Frekvenssijakaumaan perustuvat vaihtelun mittarit kuvaavat sitä, miten alueet sijoittuvat suhteessa johonkin jakauman tunnuslukuun kuten keskiarvoon. Eriarvoisuusindeksit kuvaavat sitä, miten alueellinen jakauma poikkeaa täysin tasa-arvoisesta jakaumasta. Tässä tutkimuksessa alueellista vaihtelua mitataan sekä frekvenssijakaumaan perustuvalla variaatiokertoimella että eri-arvoisuutta kuvaavalla gini-kertoimella.

Variaatiokerroin lasketaan jakamalla keskihajonta keskiarvolla. Se mittaa havaintoyksiköiden suhteellista vaihtelua keskiarvon ympärillä. Variaatiokerroin on esitetty prosenttilukuna.

Ginikertoimen laskemisen periaate kunnittain laskettujen kustannusten osalta on esitetty kuviossa 1. Kunnat asetetaan nousevaan suuruusjärjestykseen kustannusten (menot/asukas tai vakioitujen menoindeksien) mukaisesti. Tämän perusteella voidaan piirtää ns. Lorenz-kuvaaja, jonka vaaka-akselille sijoitetaan kumulatiivinen osuus kuntien väestöstä ja pystyakselille kumulatiivinen osuus kustannuksista. Mitä lähempänä kuvion lävistäjää (tasa-arvokuvaaja) Lorenz-kuvaaja on, sitä tasaisemmin kustannukset ovat jakautuneet kunnittain. Ginikerroin mittaa

KUVIO 1. Ginikertoimen laskeminen

² Palveluryhmittäiset kustannuspainot on laskettu tutkimuksen Terveydenhuollon menot ikä- ja sukupuoliryhmittäin vuonna 2002 (Hujanen ym. 2004) menotietojen avulla.

Lorenz-alueen (eli Lorenz-käyrän ja neliön lävistäjän väliin jäävän alueen) pinta-alan osuutta koko kolmion pinta-alasta. Ginikertoimen maksimiarvo on 1, jolloin kaikki kustannukset ovat keskittyneet yhdelle kunnalle. Minimiarvo on 0, jolloin kustannukset jakautuvat täysin tasaisesti kaikkien kuntien kesken. Tällöin keskimääräiset kustannukset asukasta kohti ovat yhtä suuret kaikissa kunnissa. Taulukoissa esitetyt ginikertoimet on laskettu lineaarisen aproksimaation menetelmällä (Fuller ja Lury 1977) ja niiden arvot esitetään prosentteina.

Raportin taulukot ja niiden lukuohjeet

Kuolleisuus- ja menotiedot esitetään tekstitaulukoissa 1-15 ja liitetaulukoissa 1-5 sairaanhoitopiireittäin. Kuntajako vastaa tilannetta 1.1.2006 alkaen, jolloin Manner-Suomessa oli 415 kuntaa. Ahvenanmaa ei ole tämän raportin tarkasteluissa mukana. Taulukoissa esitetään lisäksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) jaettuna seitsemään sairaanhoitoalueeseen, joka oli sairaanhoitopiirin aluejako ennen vuotta 2006³. Liitetaulukossa 6 tiedot esitetään kunnittain.

Tekstitaulukoissa 1–5 kuolleisuus- ja sairastavuustiedot esitetään ikä- ja sukupuolivakioituina indekseinä vuosittain sairaanhoitopiireittäin. Sairanhoitopiiri- ja aluekohtaisten tietojen jälkeen on rivi 'Koko maa', jossa esitetään kuolleisuus- tai sairastavuustiedot suhteutettuna väestön koko maassa vuosittain esimerkiksi alle 65-vuotiaiden kuolleisuus/1 000 alle 65-vuotiaasta. Kunkin vuoden indeksi maassa keskimäärin on 100. Lopuksi esitetään vakioituista kuolleisuus- ja sairastavuusindekseistä lasketut sairaanhoitopiirien väestöpainotetut ja -painottamattomat variaatio- ja ginikertoimet.

Terveystieteiden ja vanhustenhuollon tarvekertoimet esitetään tekstitaulukossa 6 sairaanhoitopiireittäin vuosina 1993–2004. Jos tarvekerroin on 1,10 on sairaanhoitopiirin alueen suhteellinen palvelutarve 10 prosenttia korkeampi kuin maassa keskimäärin (1,00).

Tekstitaulukoissa 7–15 esitetään tarvevakioidut menot asukasta kohti menoindeksinä sairaanhoitopiireittäin. Kunkin vuoden menoindeksi koko maassa keskimäärin on 100. Sairanhoitopiiri- ja aluekohtaisten tietojen jälkeen on rivi 'Koko maa', jossa esitetään vakioimattomat menot koko maassa asukasta kohti vuosittain. Vuosien 1993–2003 menot on muutettu vuoden 2004 hintoihin käyttäen Tilastokeskuksen julkisten menojen (kuntatalous) terveydenhuollon hintaindeksiä. Tämän jälkeen esitetään tarvevakioiduista menoista lasketut variaatio- ja ginikertoimet väestöpainotettuina ja ilman painotusta. Kertoimien tulkinnessa keskitytään väestöpainotettuihin kertoiimiin. Sairanhoitopiirikohtaisten kertoimien laskennassa HUS on jaettu sairaanhoitoalueisiin.

Menotaulukoissa vuosittaisten 1993–2004 menoindeksien jälkeen oikealla on sarake 'Menot/asukas', jossa on esitetty vakioimattomien menojen keskiarvo asukasta kohti vuonna 2004. Tämän jälkeen ovat sarakkeet vakioimattomien kiinteiden menojen prosentuaalisista muutoksista keskimäärin vuodessa koko ajanjaksona 1993–2004 ja erikseen vuosina 2000–2004. Erillisissä sarakkeissa esitetään laskennallinen ikä- ja sukupuolirakenteen vaikutus menoihin vuosina 1993–2004 ja 2000–2004.

Jos menojen muutos on ollut keskimäärin 3,5 prosenttia vuodessa ja vastaavana aikana kyseisiin menoihin vaikuttava ikä- ja sukupuolirakenne on muuttunut 0,7 prosenttia, ”selittää” ikä- ja sukupuolirakenteen muutos menojen kasvusta 20 prosentti ($100 \times 0,7/3,5$)a. Menojen kasvusta selittyy 80 prosenttia muilla tekijöillä. Rivillä 'Koko maa' on esitetty prosentuaaliset muutokset koko maassa.

Liitetaulukoissa 1–5 esitetään kuolleisuus- ja sairastavuustiedot sairaanhoitopiireittäin ja -alueittain suhteutettuna väestömäärään esim. kuolleet/1 000 henkeä. Liitetaulukossa 6 on esitetty

³ Vuoden 2006 alusta Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin muodostettiin HYKS-sairaanhoitoalue, johon kuuluvat aikaisemmat Helsingin, Peijaksen ja Jorvin sairaanhoitoalueet. Muut sairaanhoitoalueet ovat Hyvinkää, Lohja, Länsi-Uusimaa ja Porvoo. Siuntio liittyi vuoden 2006 alusta Lohjan sairaanhoitoalueeseen. Tämä raportti ei sisällä näitä muutoksia.

terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot kunnittain. Sarakekohtaiset tiedot vastaavat tekstitaulukoissa 7–15 esitettyjä tietoja. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidusta menoista lasketut variaatio- ja ginikertoimet ovat tekstitaulukossa 12.

Tietojen käyttöä koskevia ohjeita

Tarvevakioitu menoindeksi kuvaa kuinka suuret kunnan asukaskohtaiset menot (nettomenot) ovat suhteessa kuntalaisten tarpeisiin. Indeksien luku 100 tarkoittaa koko maan keskiarvoa, tällöin esimerkiksi 110 tarkoittaa sitä, että tarvevakioidut menot ovat 10 prosenttia yli maan keskiarvon. Suhdeluku 100 ei ole palveluiden tuottamisen taloudellisuutta kuvaava tavoitetilä, johon jokaisen kunnan tulisi pyrkiä. Jos kunnan tarvevakioitu menoindeksi on 90, ovat kunnan menot 10 prosenttia pienemmät kuin maassa keskimäärin, tällöin palveluun käytetään vähemmän voimavaroja kuin kuntalaisten tarpeet edellyttäisivät tai palvelu voi olla tuotettu edullisemmin kuin maassa keskimäärin.

Koska kunnat järjestävät vanhustenhuollon palvelut eri tavalla, on tärkeää että menotietoja tarkastellaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tässä raportissa esitetään kuntakohtaisia tietoja terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoista yhteensä (liitetaulukko 6). Tiedoissa ei ole mukana palveluasumisen menoja, koska niitä ei ole saatavissa valtakunnallisista rekistereistä. Palveluasumisen menojen puuttuminen on myös yksi syy, miksi joidenkin kuntien vanhustenhuollon tarvevakioidut menot ovat muita alhaisempia, erityisesti jos kunta panostaa palveluasumiseen. Vuoden 2004 osalta on saatavissa kuntakohtainen laskennallinen arvio palveluasumisen menoista verkko-osoitteesta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet (Hujanen T, Pekurinen M, Häkkinen U. Terveysthuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004).

Kuntakohtaisessa liitetaulukossa 6 aivan vähävähäisimpiä kuntia on vertailtava varoen, sillä vuosittainen satunnaisvaihtelu voi vaikuttaa pienimpien kuntien tietojen vuosimuutoksiin merkittävästi. Sairaanhoitopiirien kehityksen ajalliseen vertailuun voi käyttää liitetaulukoiden 1–5 tietoja suoraan. Mikäli halutaan vertailla ajassa tekstitaulukoissa 1–15 ja liitetaulukossa 6 esitettyjä tietoja, on tiedot suhteuttava esim. vuoden 2004 keskimääräiseen tasoon koko maassa, koska kyseisissä taulukoissa esitetyt tiedot ovat kunkin vuoden poikkileikkaustietoja. Kaikki taulukoissa esitetyt vakioimattomat menot on muutettu vuoden 2004 hinnoiksi, joten niiden osalta vähennys- ja yhteenlaskut ovat mahdollisia.

TULOKSET

Alueelliset erot kuolleisuudessa, sairastavuudessa ja terveyspalvelujen tarpeessa

Kuolleisuus

Vuonna 2004 ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus oli korkeinta Etelä- ja Pohjois-Karjalassa, Etelä-Savossa, Kymenlaaksossa ja Helsingissä (taulukko 1, kuvio 2a). Pohjois-Karjalassa vakioitu kuolleisuus on ollut vuosina 1993–2004 joka vuosi noin 10 prosenttia korkeampi kuin maassa keskimäärin. Etelä-Karjalassa kuolleisuus oli 2000-luvun taitteessa maan keskitasoa, mutta vuoteen 2004 se on noussut samalle tasolle kuin Helsingissä. 2000-luvulla vakioitu kuolleisuus on kasvanut erityisesti juuri Etelä-Karjalassa ja Helsingissä. Kuolleisuuslukujen arvioinnissa on kuitenkin huomattava, että erityisesti vähävähäisimpien sairaanhoitopiirien kuolleisuusluvut vaihtelevat suuresti vuodesta toiseen.

Vaasan ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä sekä Jorvin sairaanhoitoalueella vakioitu kuolleisuus on ollut koko jakson 1993–2004 noin 10–20 prosenttia maan keskiarvoa alhaisempi. Hyvinkään sairaanhoitoalueella vakioitu kuolleisuus on vähentynyt runsaasti 2000-luvulla. Päijät-Hämeessä vakioitu kuolleisuus on vähentynyt 1990-luvun puolivälistä saavuttaen maan keskitason vuonna 2004.

Kuolleiden määrä 1000 asukasta kohti on koko maassa vähentynyt keskimäärin noin prosentin vuodessa vuodesta 1993 vuoteen 2004. Sairaanhoitopiireittäin ja -alueittain vakioimattomat kuolleisuusluvut ovat liitetaulukossa 1. Ikä- ja sukupuolivakioidun kuolleisuuden alueelliset erot eivät variaatio- ja ginikertoimien perusteella ole juurikaan muuttuneet vuodesta 1993 vuoteen 2004. Suurimmassa osassa sairaanhoitopiirejä kuolleisuudessa ei ole tapahtunut olennaista muutosta, vaan 1990-luvun ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus on samalla tasolla myös 2000-luvulla.

Alle 65-vuotiaiden kuolleisuus

Alle 65-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus (taulukko 2) vaihtelee alueittain enemmän kuin koko väestön vakioitu kuolleisuus. Vuonna 2004 alle 65-vuotiaiden vakioitu kuolleisuus oli korkein Pohjois- ja Itä-Suomessa (Itä-Savoa lukuun ottamatta) sekä Helsingissä (kuvio 2b), missä se oli yli 15 prosenttia korkeampi kuin maassa keskimäärin. Kuolleisuuslukuja tarkasteltaessa on otettava huomioon, että väestömäärältään pienimpien alueiden luvut voivat vaihdella satunnaisvaihtelun johdosta hyvinkin paljon vuodesta toiseen kuten Itä-Savossa 2003 ja 2004 ja Etelä-Karjalassa 2002 ja 2003.

Kymenlaaksossa on alle 65-vuotiaiden vakioidussa kuolleisuudessa tapahtunut selkeä muutos. Kuolleisuus nousi 1990-luvulla niin että se oli korkeimmillaan 25 prosenttia yli maan keskiarvon, mutta väheni tämän jälkeen vuoteen 2004, jolloin se oli viisi prosenttia yli maan keskiarvon.

Alle 65-vuotiaiden kuolleisuus on ollut maan keskiarvoa huomattavasti matalampi erityisesti Vaasan ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä sekä Hyvinkään ja Jorvin sairaanhoitoalueilla koko jakson 1993–2004 sekä Lohjan ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueilla vuosina 2003–2004.

Alle 65-vuotiaina kuolleiden määrä 1000 asukasta kohti on koko maassa vähentynyt keskimäärin noin puoli prosenttia vuodessa vuodesta 1993 vuoteen 2004. Alueelliset erot koko maassa ovat variaatio- ja ginikertoimen avulla arvioituna hieman kasvaneet tarkastelujakson aikana. Sairaanhoidopiireittäin ja -alueittain vakioimattomat kuolleisuusluvut ovat liitetaulukossa 2.

Estettävissä oleva kuolleisuus

Estettävissä oleva ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus (taulukko 3, kuvio 2c) oli vuonna 2004 maan keskiarvoa huomattavasti korkeampi Etelä-Savossa (25 %), Itä-Savossa (23 %), Kainuussa (20 %) ja Pohjois-Karjalassa (18 %). Huomattavasti maan keskiarvoa alhaisempi estettävissä oleva kuolleisuus oli vuonna 2004 Vaasan sairaanhoidopiirissä (25 %) sekä Jorvin (23 %) ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueilla (20 %) sairaanhoitoalueella.

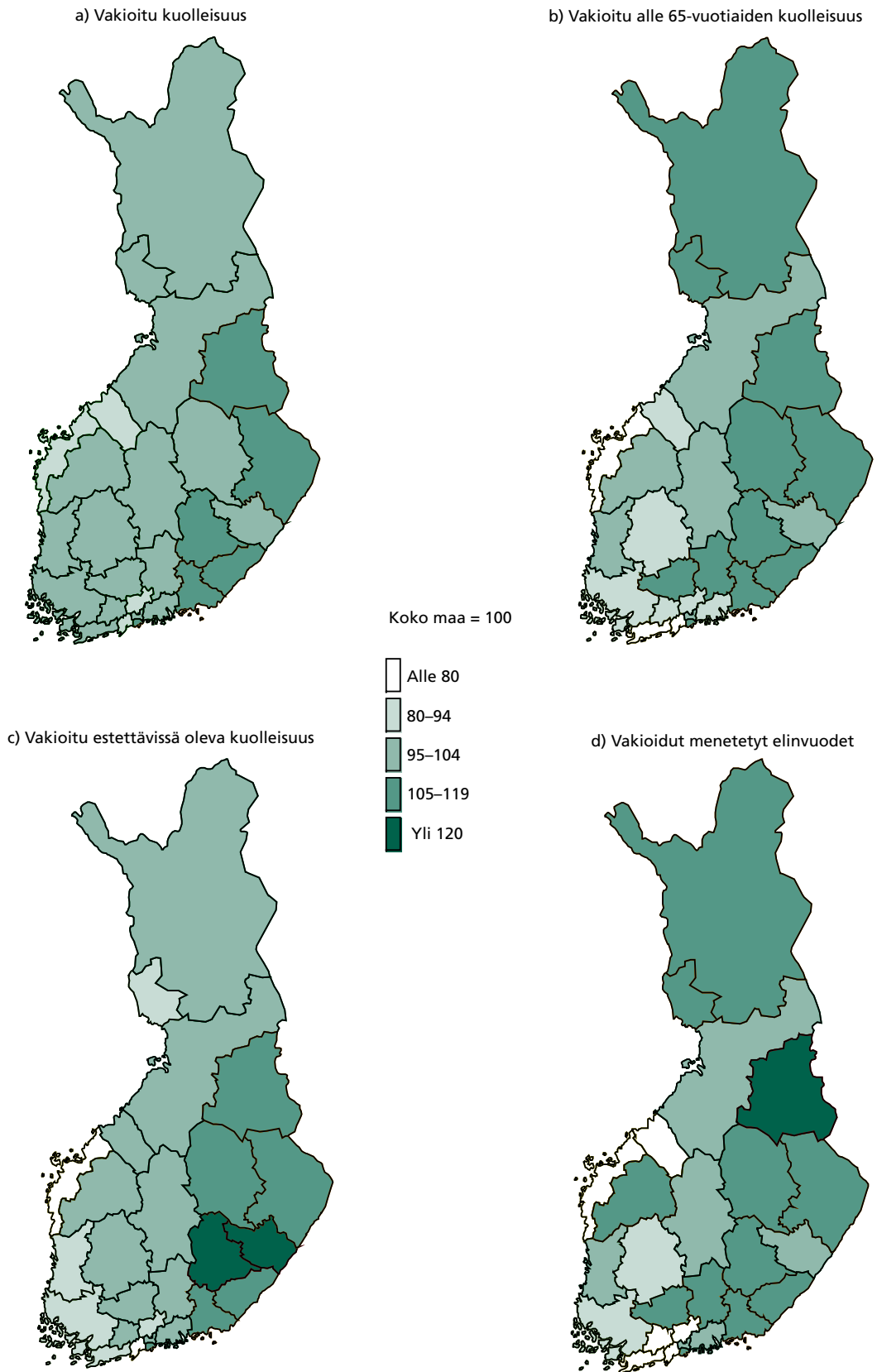
Myös estettävissä olevaa kuolleisuutta tarkasteltaessa on huomioitava, että vuosittaisten tietojen välillä on merkittävää satunnaisvaihtelua erityisesti asukasluvultaan pienimmissä sairaanhoidopiireissä ja -alueilla.

Terveysthuollon toimenpitein estettävissä olevan kuolleisuuden alueelliset erot säilyivät suurin piirtein samalla tasolla vuosina 1993–2000. Tämän jälkeen erot hieman kasvaneet. Estettävissä olevien kuolemien määrä 1000 alle 75-vuotiasta kohti on vähentynyt merkittävästi, keskimäärin 3,4 prosenttia vuodessa vuosina 1993–2004. Sairaanhoidopiireittäin ja -alueittain vakioimattomat estettävissä olevat kuolleisuusluvut ovat liitetaulukossa 3.

Menetetty elinvuodet

Ikä- ja sukupuolivakioituja menetettyjä elinvuosia (taulukko 4, kuvio 2d) tarkasteltaessa havaitaan, että indeksiluku voi vaihdella hyvinkin paljon vuodesta toiseen. Esimerkiksi Etelä-Karjalassa tämä indeksi oli 117 vuonna 2001, 97 vuonna 2002 ja 125 vuonna 2003. Vakioidut menetetyt elinvuodet ovat olleet korkeimpia koko seurantajakson ajan Pohjois- ja Itä-Suomessa lukuun ottamatta Pohjois-Pohjanmaata ja vuonna 2004 Itä-Savo. Menetettyjen elinvuosien indeksi oli korkea myös Helsingissä (12 % keskimääräistä korkeampi). Vaasan ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoidopiireissä sekä Länsi-Uudenmaan, Hyvinkään, Jorvin ja Lohjan sairaanhoitoalueilla menetettyjen elinvuosien määrä oli yli 20 prosenttia vähäisempi kuin maassa keskimäärin vuonna 2004.

Vakioitujen menetettyjen elinvuosien suhteen alueellinen eriarvoisuus on hieman kasvanut vuodesta 1993 vuoteen 2004. Menetettyjen elinvuosien määrä sataa alle 70-vuotiasta kohti on vähentynyt keskimäärin 1,3 prosenttia vuodessa. Nämä tiedot ovat sairaanhoidopiireittäin ja -alueittain liitetaulukossa 4.

KUVIO 2. Ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus, alle 65-vuotiaiden kuolleisuus, estettävissä oleva kuolleisuus ja menetetyt elinvuodet sairaanhoitopiireittäin ja -alueittain 2004

Alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysaste

Ikä- ja sukupuolivakioitu alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysaste on erityyppinen indeksi kuin edellä esitetyt neljä kuolleisuusindeksiä. Tämä työkyvyttömyysaste on vakaa, eikä se ole samalla tavalla altis vuosittaiselle satunnaisvaihtelulle. Vakioitu alle 55-vuotiaiden työkyvyttömyysaste on koko ajanjakson 1996–2004 ollut maan keskiarvoa huomattavasti korkeampi Pohjois-Savon, Kainuun, Etelä-Savon, Länsi-Pohjan, Pohjois-Karjalan ja Pohjois- ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä (taulukko 5). Indeksillä on noussut jonkin verran Länsi-Pohjan ja Kymenlaakson sairaanhoitopiireissä sekä Varsinais-Suomen ja Vaasan sairaanhoitopiireissä, joissa kahdessa viimeisessä työkyvyttömyys on ollut koko tarkastelujakson alle maan keskiarvon. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) poikkeaa kokonaisuudessaan muusta maasta huomattavasti alhaisemmalla työkyvyttömyysasteellaan. Alueellisesti erot ovat pysyneet ennallaan vuodesta 1996 vuoteen 2004.

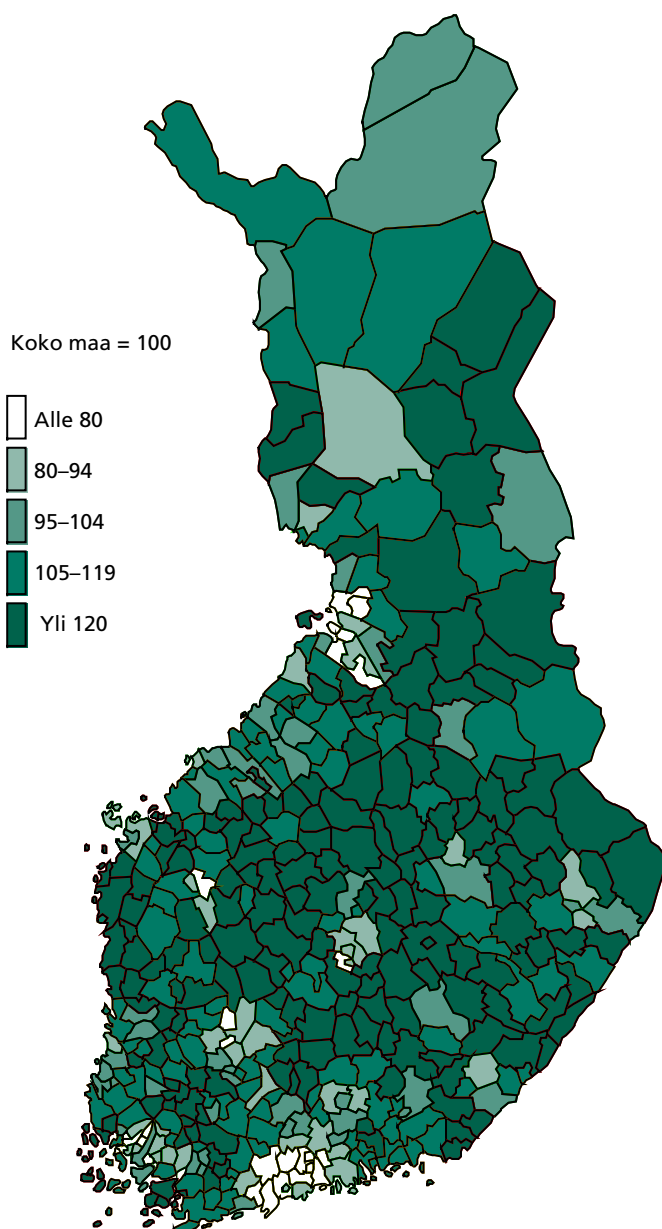
Alle 55-vuotiaiden (16–54-vuotiaat) työkyvyttömiä määrää sataa vastaavan ikäistä kohti on pysynyt koko maassa lähes samana vuodesta 1996 vuoteen 2004. Työkyvyttömiä suhteessa vastaavanikäiseen väestöön esitetään sairaanhoitopiireittäin ja -alueittain liitetaulukossa 5.

Terveysthuollon ja vanhustenhuollon palvelujen suhteellinen tarve

Vuonna 2004 terveysthuollon ja vanhustenhuollon palvelujen suhteellinen tarve oli suurin Itä-Savossa, 23 prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin (taulukko 6). Etelä-Savossa palvelujen tarve oli 18 prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin. Myös Kainuussa, Pohjois-Karjalassa, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa oli palvelujen tarve yli 10 prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin. Vuodesta 1993 vuoteen 2004 terveysthuollon ja vanhustenhuollon palvelujen suhteellinen tarve on kasvanut eniten Länsi-Pohjan ja Lapin sairaanhoitopiireissä sekä Kainuussa.

Vuonna 2004 suhteellinen palvelujen tarve oli pienin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä 15 prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaalla viisi prosenttia alle maan keskiarvon. HUS:n sisällä poikkeuksen muodostaa Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalue, jossa palvelujen tarve oli seitsemän prosenttia suurempi kuin maassa keskimäärin. Vuodesta 1993 vuoteen 2004 suhteellinen palvelujen tarve on vähentynyt eniten Helsingin ja Uudenmaan sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiireissä.

Kuviossa 3 on esitetty terveysthuollon ja vanhustenhuollon suhteellinen palvelujen tarve kunnittain vuonna 2004. Vuoden 2004 palvelutarvetta kuvaavat tarvekertoimet on saatavissa verkko-osoitteesta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet 'Terveysthuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004' (Tekijät: Timo Hujanen, Markku Pekurinen, Unto Häkkinen 14.2.2006). Kuntakohtaiset erot palvelutarpeessa ovat suuria. Vuonna 2004 suhteellinen terveysthuollon ja vanhustenhuollon palvelutarve olivat suurin Pylkämäellä (tarvekerroin 1,60) ja vähäisin Oulunsalossa (tarvekerroin 0,64). Yleisesti ottaen alhaisimpien palvelutarpeiden kunnat ovat kasvukeskuksia tai niiden lähikuntia. Näissä kunnissa ikä- ja sukupuolirakenne on nuorekkaampi ja sairastavuus alhaisempi kuin muissa kunnissa.

KUVIO 3. Terveysthuollon ja vanhustenhoidon palvelujen suhteellinen tarve kunnittain 2004

TAULUKKO 1. Ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	97	97	99	95	97	94	97	99	98	98	96	97
Satakunnan shp	94	99	98	102	99	96	99	97	98	98	97	96
Kanta-Hämeen shp	94	100	98	96	96	99	99	98	104	96	99	101
Pirkanmaan shp	101	99	100	100	100	96	101	99	99	103	97	96
Päijät-Hämeen shp	105	107	102	109	105	108	102	99	98	99	103	100
Kymenlaakson shp	103	103	105	106	105	106	108	112	107	112	104	105
Etelä-Karjalan shp	102	99	107	104	107	104	108	99	102	94	105	109
Etelä-Savon shp	110	102	104	106	103	104	103	103	102	99	103	107
Itä-Savon shp	107	102	102	105	96	102	100	101	98	100	100	101
Pohjois-Karjalan shp	108	115	106	107	109	112	111	107	110	113	107	107
Pohjois-Savon shp	107	106	106	104	105	107	102	105	102	103	103	103
Keski-Suomen shp	102	101	103	97	99	101	100	99	104	100	102	100
Etelä-Pohjanmaan shp	100	99	102	98	97	98	99	97	96	95	99	98
Vaasan shp	89	85	88	86	83	82	90	87	87	87	85	88
Keski-Pohjanmaan shp	84	91	85	89	92	93	84	88	88	95	90	92
Pohjois-Pohjanmaan shp	99	97	97	96	101	104	104	102	100	99	102	102
Kainuun shp	108	103	105	107	103	103	101	110	103	110	112	105
Länsi-Pohjan shp	101	110	113	104	108	105	96	99	103	106	99	100
Lapin shp	107	108	104	102	109	107	111	107	105	104	105	103
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	98	98	97	100	99	99	97	99	100	99	101	100
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	101	101	104	103	101	105	104	102	105	105	107	109
Hyvinkään sha	93	100	96	96	102	94	97	100	105	94	91	88
Jorvin sha	87	83	84	93	83	82	79	84	81	79	90	85
Lohjan sha	95	106	93	108	108	105	99	103	100	106	99	95
Länsi-Uudenmaan sha	102	89	91	97	96	103	88	105	104	102	92	100
Peijaksen sha	102	100	92	96	100	93	98	98	97	99	101	101
Porvoon sha	101	102	97	104	100	105	94	100	99	103	101	100
Koko maa, kuolleet/ 1 000 henkeä	10,04	9,41	9,63	9,57	9,54	9,55	9,53	9,52	9,35	9,49	9,38	9,09
Variaatiokerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,8	6,4	6,0	5,3	6,1	7,4	6,8	5,8	6,2	7,2	5,8	6,4
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	6,8	7,2	7,0	5,9	6,8	7,5	7,5	6,4	6,4	7,3	6,3	6,3
Ginikerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	3,1	3,2	3,2	2,9	3,1	4,0	3,5	2,9	3,2	3,7	3,2	3,6
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	3,8	3,9	4,0	3,4	3,7	4,1	4,1	3,4	3,4	4,0	3,5	3,6

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 2. Alle 65-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	91	96	99	93	93	89	95	98	101	93	92	93
Satakunnan shp	89	93	94	107	93	96	96	101	97	106	99	97
Kanta-Hämeen shp	99	99	102	105	101	100	107	92	107	97	107	106
Pirkanmaan shp	97	99	100	98	100	92	95	93	90	97	99	92
Päijät-Hämeen shp	107	112	107	111	101	103	106	104	101	104	110	106
Kymenlaakson shp	106	111	114	112	116	115	124	125	124	120	108	105
Etelä-Karjalan shp	110	97	115	112	109	108	112	115	108	100	122	119
Etelä-Savon shp	108	105	107	114	104	108	110	113	118	100	116	119
Itä-Savon shp	118	108	103	107	116	105	115	111	115	113	118	99
Pohjois-Karjalan shp	114	126	113	115	116	127	115	110	120	113	114	117
Pohjois-Savon shp	108	112	111	110	113	118	108	109	106	110	118	113
Keski-Suomen shp	102	99	99	104	98	103	104	101	101	110	97	102
Etelä-Pohjanmaan shp	99	86	88	88	94	88	98	89	97	87	101	96
Vaasan shp	84	75	72	76	72	70	76	66	78	82	73	75
Keski-Pohjanmaan shp	72	84	79	69	78	85	73	77	84	80	69	80
Pohjois-Pohjanmaan shp	99	96	99	95	101	104	97	103	94	96	101	99
Kainuun shp	118	118	114	120	124	104	115	118	123	125	119	119
Länsi-Pohjan shp	93	110	117	98	98	111	93	123	116	122	101	111
Lapin shp	114	114	101	96	120	106	102	103	104	111	111	114
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	99	97	97	96	97	98	96	97	95	95	92	97
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	111	111	112	109	109	112	115	113	108	112	108	115
Hyvinkään sha	91	89	83	83	90	95	83	85	94	76	84	82
Jorvin sha	82	81	75	83	76	83	70	71	71	74	69	78
Lohjan sha	87	91	93	106	103	110	98	98	104	108	89	83
Länsi-Uudenmaan sha	86	79	91	96	77	87	78	95	88	104	86	74
Peijaksen sha	101	91	94	93	93	86	94	95	90	94	93	97
Porvoon sha	95	96	93	82	99	96	90	97	85	76	86	93
Koko maa, alle 65-vuotiaat kuolleet/1 000 alle 65-vuotiasta	2,66	2,56	2,56	2,49	2,50	2,50	2,50	2,50	2,42	2,40	2,43	2,51
Variaatiokerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	10,3	11,6	11,5	11,2	11,8	12,4	13,1	13,4	12,5	12,8	13,5	12,7
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	12,2	13,0	12,7	13,2	13,7	12,7	14,5	14,7	13,7	14,4	15,4	14,5
Ginikerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,8	6,5	6,3	6,3	6,5	7,0	7,2	7,4	6,9	7,2	7,4	7,2
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	7,1	7,5	7,3	7,5	7,8	7,3	8,3	8,3	8,0	8,3	8,9	8,4

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 3. Ikä- ja sukupuolivakioitu estettävissä oleva kuolleisuus sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	92	92	96	92	88	85	95	91	92	91	90	88
Satakunnan shp	85	96	92	102	91	99	91	92	87	92	81	84
Kanta-Hämeen shp	94	96	103	96	96	90	97	101	97	96	98	103
Pirkanmaan shp	99	98	94	97	98	96	99	100	96	100	94	95
Päijät-Hämeen shp	116	110	108	108	102	101	95	99	96	91	107	100
Kymenlaakson shp	113	96	104	119	114	102	104	110	118	115	100	110
Etelä-Karjalan shp	115	110	120	113	115	116	114	113	100	97	118	113
Etelä-Savon shp	109	115	106	111	110	121	117	102	118	103	113	125
Itä-Savon shp	121	105	101	103	98	97	96	103	117	106	114	123
Pohjois-Karjalan shp	114	118	110	118	107	117	111	109	116	111	121	118
Pohjois-Savon shp	107	110	116	108	112	97	106	109	104	110	113	110
Keski-Suomen shp	104	98	107	103	105	108	100	94	116	103	95	104
Etelä-Pohjanmaan shp	102	100	104	105	96	99	102	105	96	103	108	97
Vaasan shp	74	76	74	69	73	80	79	70	70	82	68	75
Keski-Pohjanmaan shp	79	89	82	86	93	88	79	92	73	83	88	99
Pohjois-Pohjanmaan shp	103	103	103	101	106	113	103	104	105	104	117	104
Kainuun shp	116	114	119	126	119	113	106	122	110	136	125	120
Länsi-Pohjan shp	86	135	111	110	103	117	85	105	110	84	107	92
Lapin shp	111	114	111	100	112	108	107	111	109	109	107	103
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	96	95	93	93	98	99	102	100	99	100	97	99
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	103	100	102	94	107	108	117	108	110	111	115	112
Hyvinkään sha	102	91	74	101	97	93	104	101	99	89	84	91
Jorvin sha	74	77	77	79	76	85	70	75	69	76	82	77
Lohjan sha	85	99	106	109	113	119	107	94	100	115	80	99
Länsi-Uudenmaan sha	87	85	86	90	81	87	75	106	119	84	63	80
Peijaksen sha	98	94	87	95	92	91	101	99	97	96	97	98
Porvoon sha	99	114	104	88	104	98	98	104	99	117	84	101
Koko maa, estettävät kuolemat/1 000 alle 75-vuotiaasta	2,18	2,04	2,05	1,97	1,88	1,88	1,80	1,76	1,64	1,60	1,53	1,49
Variaatiokerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	11,6	11,1	11,8	11,2	11,3	11,3	11,7	10,7	13,1	11,8	14,7	12,4
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	13,3	15,0	13,6	12,9	14,2	14,9	13,3	12,2	14,9	15,7	18,2	14,3
Ginikerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	6,4	5,9	6,5	6,1	6,2	6,4	6,3	5,6	7,1	6,5	8,3	7,0
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	8,0	8,7	8,0	7,7	8,2	8,6	7,8	6,8	8,7	9,1	10,9	8,6

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 4. Ikä- ja sukupuolivakioitua menetetty elinvuodet sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												
Sairaanhoitopiiri tai -alue	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	86	95	99	91	93	90	99	98	100	92	91	90
Satakunnan shp	98	90	94	103	94	95	96	100	99	108	98	103
Kanta-Hämeen shp	93	109	100	104	101	98	111	97	108	95	114	111
Pirkanmaan shp	97	100	98	100	104	90	92	93	90	97	99	93
Päijät-Hämeen shp	106	110	107	111	105	106	104	106	103	107	109	106
Kymenlaakson shp	107	110	115	113	120	115	127	122	126	119	107	106
Etelä-Karjalan shp	105	98	118	116	109	110	105	111	117	97	125	119
Etelä-Savon shp	107	101	104	110	105	108	107	108	119	103	121	116
Itä-Savon shp	121	106	103	115	127	117	115	104	116	123	121	98
Pohjois-Karjalan shp	107	127	112	113	112	124	111	113	114	118	121	118
Pohjois-Savon shp	106	114	111	112	111	125	107	107	106	110	118	115
Keski-Suomen shp	105	101	102	103	100	107	105	102	98	111	106	102
Etelä-Pohjanmaan shp	98	82	86	83	93	92	99	87	96	84	102	106
Vaasan shp	88	80	71	78	75	69	74	68	77	83	77	75
Keski-Pohjanmaan shp	63	86	80	67	77	87	79	71	89	75	70	77
Pohjois-Pohjanmaan shp	101	95	105	103	102	103	101	102	100	96	100	96
Kainuun shp	118	115	116	129	131	105	113	123	123	126	117	124
Länsi-Pohjan shp	97	112	134	112	106	112	101	124	125	127	106	114
Lapin shp	121	116	101	98	124	116	111	105	104	109	120	115
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	100	96	95	94	92	95	95	98	93	95	89	95
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	111	109	108	104	104	110	111	113	102	110	103	112
Hyvinkään sha	93	89	82	83	91	91	85	86	104	79	83	77
Jorvin sha	84	82	79	81	71	78	69	72	67	70	71	78
Lohjan sha	91	87	92	105	106	99	97	97	107	109	87	80
Länsi-Uudenmaan sha	89	85	93	88	70	81	84	100	91	95	83	74
Peijaksen sha	102	95	90	94	87	85	96	100	90	100	84	98
Porvoon sha	94	89	90	85	91	94	83	91	88	78	88	97
Koko maa, menetetyt elinvuodet/100 alle 70-vuotiasta	5,50	5,35	5,27	5,16	5,13	5,04	5,01	5,01	4,74	4,64	4,61	4,74
Variaatiokerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	10,4	11,6	11,8	11,9	13,1	13,6	12,5	13,1	12,7	13,6	14,1	13,1
sairaanhoitopiireittäin painottoman ¹	12,6	12,8	14,1	14,5	16,2	14,3	13,7	14,7	14,1	15,8	16,5	15,4
Ginikerroin (%)												
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,7	6,5	6,5	6,5	7,1	7,7	6,8	7,1	6,8	7,6	7,9	7,4
sairaanhoitopiireittäin painottoman ¹	7,0	7,4	8,1	8,3	9,2	8,3	7,8	8,2	8,0	9,2	9,6	8,9

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 5. Alle 55-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu työkyvyttömyysaste sairaanhoitopiireittäin 1996–2004

Indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100									
Sairaanhoitopiiri tai -alue	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	87	88	89	89	89	91	92	92	94
Satakunnan shp	96	96	98	98	99	99	99	101	102
Kanta-Hämeen shp	96	96	96	97	97	98	97	97	97
Pirkanmaan shp	92	91	91	91	90	90	91	90	90
Päijät-Hämeen shp	97	97	97	97	99	99	100	102	102
Kymenlaakson shp	99	101	103	104	104	105	107	108	109
Etelä-Karjalan shp	105	107	106	107	109	110	111	112	111
Etelä-Savon shp	126	126	127	129	129	127	130	131	130
Itä-Savon shp	114	116	116	117	115	113	110	111	110
Pohjois-Karjalan shp	138	139	139	136	134	131	130	127	124
Pohjois-Savon shp	142	141	141	141	141	142	141	142	141
Keski-Suomen shp	115	115	114	114	113	112	111	111	110
Etelä-Pohjanmaan shp	114	114	116	116	119	119	119	119	118
Vaasan shp	86	87	86	88	90	91	93	93	93
Keski-Pohjanmaan shp	104	102	102	102	102	102	101	102	102
Pohjois-Pohjanmaan shp	128	127	127	126	124	123	121	121	121
Kainuun shp	135	134	135	134	136	138	137	138	138
Länsi-Pohjan shp	125	126	125	127	129	128	129	132	134
Lapin shp	113	113	114	115	115	117	118	119	119
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	78	78	77	77	77	76	77	76	76
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin									
Helsingin sha	86	85	84	83	82	82	82	82	82
Hyvinkään sha	80	79	79	78	79	78	78	75	75
Jorvin sha	57	57	57	57	57	57	58	58	57
Lohjan sha	91	91	92	90	90	89	86	86	86
Länsi-Uudenmaan sha	89	93	94	96	93	94	94	95	92
Peijaksen sha	75	75	74	75	74	75	76	76	76
Porvoon sha	80	82	81	80	80	79	78	77	78
Koko maa, työkyvyttömät ja varhaiseläkeläiset sataa 15–54-vuotiasta kohti	4,04	4,05	4,03	4,06	4,05	3,99	3,99	4,00	3,99
Variaatiokerroin (%)									
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	21,3	21,2	21,6	21,3	21,2	21,1	20,6	21,0	20,9
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	20,8	20,5	20,8	20,5	20,5	20,4	20,2	20,6	20,5
Ginikerroin (%)									
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	11,8	11,8	12,1	11,9	11,9	11,9	11,6	11,9	11,8
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	12,0	11,8	12,0	11,9	11,9	11,8	11,7	12,0	11,9

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 6. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvekerroin, vuosittain koko maa keskimäärin = 1,00											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	1,05	1,04	1,04	1,03	1,03	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03
Satakunnan shp	1,04	1,04	1,05	1,05	1,06	1,07	1,07	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08
Kanta-Hämeen shp	1,06	1,06	1,07	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,07	1,07	1,07
Pirkanmaan shp	1,03	1,03	1,02	1,02	1,02	1,01	1,01	1,01	1,00	0,99	0,99	0,99
Päijät-Hämeen shp	1,01	1,01	1,01	1,02	1,02	1,02	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,04
Kymenlaakson shp	1,06	1,07	1,07	1,07	1,07	1,08	1,08	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09
Etelä-Karjalan shp	1,07	1,07	1,07	1,07	1,07	1,07	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,09
Etelä-Savon shp	1,10	1,11	1,12	1,12	1,13	1,14	1,15	1,15	1,16	1,16	1,17	1,18
Itä-Savon shp	1,16	1,17	1,17	1,17	1,19	1,19	1,21	1,22	1,22	1,22	1,23	1,23
Pohjois-Karjalan shp	1,11	1,11	1,11	1,12	1,13	1,14	1,14	1,15	1,15	1,14	1,14	1,14
Pohjois-Savon shp	1,08	1,09	1,09	1,10	1,10	1,11	1,11	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12
Keski-Suomen shp	1,03	1,03	1,03	1,03	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04	1,04
Etelä-Pohjanmaan shp	1,09	1,10	1,11	1,11	1,12	1,12	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13	1,13
Vaasan shp	1,06	1,07	1,07	1,07	1,07	1,07	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08
Keski-Pohjanmaan shp	0,98	0,99	1,00	1,01	1,02	1,03	1,04	1,04	1,05	1,05	1,05	1,05
Pohjois-Pohjanmaan shp	0,95	0,95	0,95	0,95	0,96	0,96	0,96	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
Kainuun shp	1,01	1,02	1,04	1,05	1,06	1,08	1,09	1,10	1,11	1,13	1,13	1,14
Länsi-Pohjan shp	0,97	0,98	0,99	0,99	1,00	1,02	1,03	1,06	1,06	1,07	1,07	1,08
Lapin shp	0,93	0,95	0,95	0,97	0,99	1,00	1,02	1,03	1,05	1,05	1,06	1,05
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	0,89	0,88	0,88	0,87	0,86	0,86	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85	0,85
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	1,02	1,00	0,98	0,97	0,96	0,95	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,95
Hyvinkään sha	0,82	0,83	0,83	0,84	0,83	0,82	0,81	0,80	0,79	0,79	0,79	0,79
Jorvin sha	0,70	0,70	0,70	0,69	0,68	0,68	0,67	0,67	0,68	0,68	0,69	0,69
Lohjan sha	0,87	0,87	0,88	0,88	0,89	0,90	0,91	0,92	0,92	0,91	0,91	0,90
Länsi-Uudenmaan sha	1,10	1,11	1,12	1,13	1,13	1,12	1,12	1,11	1,10	1,09	1,08	1,07
Peijaksen sha	0,72	0,72	0,73	0,72	0,72	0,72	0,72	0,72	0,73	0,74	0,74	0,74
Porvoon sha	0,92	0,92	0,92	0,91	0,92	0,93	0,93	0,95	0,94	0,93	0,92	0,92
Koko maa	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00

Alueelliset erot terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoissa

Perusterveydenhuolto

Perusterveydenhuollon⁴ tarvevakioidut menot olivat koko ajanjakson 1993–2004 (muutamia vuosia lukuun ottamatta) korkeimmat Helsingissä⁵ ja Päijät-Hämeen, Keski-Suomen, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin sairaanhoitopiireissä (taulukko 7). Menot olivat alhaisimmat Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiireissä sekä Lohjan, Länsi-Uudenmaan ja Porvoon sairaanhoitoalueilla. 2000-luvulla indeksit ovat pienentyneet vuosittain Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueella ja noussut erityisesti Satakunnan sairaanhoitopiirissä. Alueelliset erot perusterveydenhuollon tarvevakioiduissa menoissa supistuivat tasaisesti vuodesta 1993 vuoteen 1997 gini- ja variaatiokertoimilla arvioituna. Vuoden 1998 jälkeen erot kasvoivat hieman vuoteen 2002, minkä jälkeen erot kaventuivat vuoden 1997 tasolle, jolloin erot ovat olleet pienimmillään.

Kuntien kustantaman perusterveydenhuollon menot asukasta kohti kasvoivat reaalisesti keskimäärin 1,7 prosenttia vuodessa 1993–2004. 2000-luvulla menojen kasvu on ollut keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa (taulukko 7). 2000-luvulla perusterveydenhuollon menot ovat kasvaneet lähes yhtäjaksoisesti, yhteensä 19,5 prosenttia koko maassa. 2000-luvulla menojen kasvu on ollut nopeinta Satakunnan sairaanhoitopiirissä ja Jorvin sairaanhoitoalueella yli kaksinkertainen verrattuna koko maan kasvulukuihin. Samanaikaisesti Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueella menot ovat laskeneet. Helsingissä, Porvoon sairaanhoitoalueella ja Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä perusterveydenhuollon menojen kasvu on ollut huomattavasti keskimääräistä maltillisempaa.

Perusterveydenhuollon menojen 1,7 prosentin reaalisesta vuosikasvusta ajanjaksolla 1993–2004 ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen vaikutus menoihin oli keskimäärin 0,7 prosenttia vuodessa. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” menojen kasvusta 40 prosenttia ($100 \times 0,7 / 1,7 = 40$). 2000-luvulla perusterveydenhuollon menojen kasvu on ollut keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa ja ikä- ja sukupuolirakenteen laskennallinen vaikutus menoihin on ollut 0,7 prosenttia. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” siten vuosien 2000–2004 perusterveydenhuollon menojen kasvusta 20 prosenttia.

Erikoissairaanhoito

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin erikoissairaanhoidon tarvevakioidut menot olivat vähintään 20–25 prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin vuoteen 2002, minkä jälkeen menoero on kaventunut (taulukko 8). Myös Vaasan sairaanhoitopiirissä tarvevakioidut menot ovat olleet jonkin verran yli koko maan keskiarvon koko ajanjakson 1993–2004. Tarvevakioidut menot ovat olleet 2000-luvulla alhaisimmat Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirissä, missä ne olivat vuonna 2004 edelleen 20 prosenttia alle maan keskiarvon. Myös Kainuussa ja Etelä-Savossa erikoissairaanhoidon tarvevakioidut menot ovat pysytelleet selvästi koko maan keskiarvon alapuolella. Alueelliset erot erikoissairaanhoidon menoissa vähenivät vuodesta 1993 vuoteen 1997 gini- ja variaatiokertoimien avulla arvioituna. Tämän jälkeen alueelliset erot kasvoivat vuoteen 2001, minkä jälkeen alueelliset erot kaventuneet pienimmiksi koko tarkastelujaksolla 1993–2004.

Erikoissairaanhoidon reaaliset menot asukasta kohti kasvoivat keskimäärin 2,2 prosenttia vuodessa vuosina 1993–2004. Eniten menot kasvoivat Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä keski-

4 Kiintein hinnoin, deflatoituna Tilastokeskuksen julkisten menojen (kuntatalous) terveydenhuollon hintaindeksillä vuodelle 2004.

5 Helsingin perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon menotiedot ennen vuotta 2000 ja sen jälkeen eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska HUS-piirin syntymisen myötä vuonna 2000 Helsingissä siirtyi erikoissairaanhoidon toimintaa perusterveydenhuoltoon.

määrin 3,8 prosenttia vuodessa. 2000-luvulla asukaskohtaisten menojen vuosikasvu on ollut suurinta Länsi-Pohjan (7,0 %), Kymenlaakson (6,0 %) ja Etelä-Savon (5,9 %) sairaanhoitopiireissä. Erikoissairaanhoidon menot asukasta kohti kasvoivat vuosina 2000–2004 hitaimmin Hyvinkään sairaanhoitoalueella, 1,7 prosenttia vuodessa.

Erikoissairaanhoidon menojen reaalista 2,2 prosentin vuosikasvusta (1993–2004) ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen vaikutus oli 0,6 prosenttia eli 29 prosenttia menojen kasvusta. Vuosina 2000–2004 erikoissairaanhoidon menot kasvoivat reaalisesti keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa, mistä ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” 18 prosenttia.

TAULUKKO 7. Kuntien perusterveydenhuollon tarvekaioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvekaioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) me- noihin kes- kimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) me- noihin kes- kimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	79	85	85	87	87	86	86	86	86	83	84	84	407	2,2	0,6	2,8	0,5
Satakunnan shp	76	86	85	86	93	92	81	81	85	83	92	96	483	4,1	1,0	7,8	1,0
Kanta-Hämeen shp	95	90	91	89	91	91	89	84	82	82	81	80	407	0,3	0,8	1,9	0,5
Pirkanmaan shp	84	84	84	85	85	87	89	87	86	88	88	90	425	2,0	0,5	3,7	0,4
Päijät-Hämeen shp	101	96	95	102	110	110	110	108	109	106	112	116	563	3,0	1,0	5,3	1,1
Kymenlaakson shp	87	89	93	91	96	95	98	95	95	93	92	96	484	2,8	0,9	3,9	0,9
Etelä-Karjalan shp	96	96	98	99	94	101	99	96	96	93	91	93	467	1,5	1,0	2,5	1,1
Etelä-Savon shp	100	95	99	98	102	102	111	111	108	105	104	101	539	2,2	1,3	1,1	1,3
Itä-Savon shp	95	90	91	94	93	96	96	91	92	93	92	92	523	1,7	1,4	4,0	1,5
Pohjois-Karjalan shp	109	105	105	104	103	101	102	98	100	97	102	101	546	1,3	1,0	4,1	1,0
Pohjois-Savon shp	111	105	97	98	105	106	104	97	96	95	96	97	501	0,6	1,0	3,2	1,1
Keski-Suomen shp	109	106	107	106	108	112	110	110	109	109	110	112	553	2,1	0,9	3,9	0,7
Etelä-Pohjanmaan shp	89	86	88	88	91	91	93	92	96	94	98	98	526	2,8	1,1	5,2	1,0
Vaasan shp	95	95	99	101	103	105	103	102	102	100	97	96	491	1,9	0,9	1,9	0,7
Keski-Pohjanmaan shp	90	92	90	89	96	95	96	94	96	96	96	99	492	3,0	1,1	4,5	0,8
Pohjois-Pohjanmaan shp	113	108	109	105	109	108	108	107	108	110	114	111	508	1,5	0,7	4,2	0,6
Kainuun shp	126	126	124	124	116	119	113	110	110	106	109	108	562	1,1	1,5	3,7	1,6
Länsi-Pohjan shp	108	105	109	106	97	95	97	100	101	98	103	102	500	2,0	1,4	4,4	1,4
Lapin shp	141	138	139	133	127	126	124	122	123	117	118	118	573	0,8	1,3	2,9	1,4
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	108	111	109	109	104	102	104	109	108	111	106	104	424	1,0	0,3	2,2	0,3
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	121	132	129	129	117	115	118	132	126	136	122	117	514	0,7	0,0	0,2	0,1
Hyvinkään sha	95	89	91	91	89	91	95	93	96	96	100	104	407	2,4	0,4	5,9	0,4
Jorvin sha	106	96	99	98	101	99	93	91	98	102	100	103	347	1,4	0,6	7,4	0,6
Lohjan sha	87	86	85	84	82	82	87	86	89	82	86	86	382	1,6	0,5	3,1	0,5
Länsi-Uudenmaan sha	82	82	87	89	93	93	92	90	82	78	78	75	387	0,8	0,5	-1,7	0,0
Peijaksen sha	106	108	104	104	98	93	97	99	97	94	98	99	354	1,3	0,7	3,9	0,7
Porvoon sha	88	87	84	83	83	83	84	83	85	83	82	77	351	0,2	0,3	0,8	-0,0
Koko maa (€/asukas)	392	389	390	402	404	403	404	413	430	440	461	471	471	1,7	0,7	3,3	0,7
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	22,0	20,8	20,0	19,2	16,9	17,1	18,3	20,5	19,0	19,9	17,6	17,0					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	15,5	15,8	15,0	14,3	11,3	11,1	11,4	14,6	13,0	15,6	12,5	11,6					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	15,3	15,1	14,5	13,6	11,2	11,2	10,9	12,5	11,7	13,1	11,8	11,9					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	11,8	11,3	10,9	10,6	9,3	9,3	9,8	11,1	10,4	11,1	9,8	9,4					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	8,8	8,4	8,0	7,6	6,4	6,3	6,5	7,9	7,2	8,3	7,1	6,6					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	8,6	8,0	7,7	7,3	6,3	6,4	6,3	6,9	6,6	7,1	6,9	6,9					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 8. Kuntien erikoissairaanhoidon tarvekiodut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvekiodut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakiomat- tomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) me- noihin kes- kimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakiomat- tomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	94	92	91	90	97	100	99	99	98	94	98	102	773	2,8	0,5	4,7	0,6
Satakunnan shp	101	98	96	95	94	99	100	94	94	94	90	88	720	1,3	0,9	2,2	1,0
Kanta-Hämeen shp	95	98	100	101	100	101	98	97	92	91	93	96	743	2,2	0,6	3,0	0,6
Pirkanmaan shp	79	83	89	87	91	95	93	95	96	96	96	99	721	3,8	0,4	4,6	0,5
Päijät-Hämeen shp	87	85	82	85	79	79	79	78	74	77	81	80	624	1,8	0,8	4,6	0,9
Kymenlaakson shp	85	85	85	86	87	83	84	86	87	88	92	94	767	3,3	0,8	6,0	0,8
Etelä-Karjalan shp	96	101	91	94	95	90	86	87	87	90	94	90	735	1,8	0,8	5,0	1,0
Etelä-Savon shp	88	95	90	89	90	90	84	81	87	88	88	85	765	2,6	1,1	5,9	1,2
Itä-Savon shp	91	95	90	90	87	90	92	87	87	90	91	93	844	3,2	1,3	5,6	1,4
Pohjois-Karjalan shp	88	91	89	84	83	82	81	85	80	84	88	87	728	2,4	0,9	3,9	1,0
Pohjois-Savon shp	97	103	100	97	97	95	90	92	89	95	93	96	811	2,5	0,9	4,9	1,0
Keski-Suomen shp	89	88	86	85	86	85	87	88	88	89	91	89	686	2,2	0,8	3,8	0,7
Etelä-Pohjanmaan shp	89	91	89	94	92	90	93	91	92	87	88	91	751	2,7	0,9	3,5	0,9
Vaasan shp	101	105	106	104	108	109	104	107	103	103	103	103	815	2,4	0,7	2,6	0,6
Keski-Pohjanmaan shp	88	92	93	90	90	88	87	89	89	90	92	93	720	3,2	1,0	4,7	0,9
Pohjois-Pohjanmaan shp	102	96	101	103	101	95	97	96	93	97	96	97	695	1,7	0,7	3,8	0,7
Kainuun shp	84	85	84	83	86	83	80	79	79	80	82	83	721	3,1	1,4	5,3	1,5
Länsi-Pohjan shp	107	101	101	96	98	98	90	88	89	94	98	98	820	2,4	1,3	7,0	1,3
Lapin shp	96	99	97	93	91	90	85	93	87	85	85	88	714	2,6	1,3	2,6	1,5
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	123	121	121	123	120	120	123	122	125	123	119	116	744	1,3	0,3	2,8	0,4
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	132	123	123	125	119	121	127	122	131	124	119	113	802	0,3	0,1	2,6	0,3
Hyvinkään sha	111	112	118	110	114	112	114	123	121	118	117	115	682	2,1	0,4	1,7	0,5
Jorvin sha	123	128	130	132	126	129	130	129	127	129	123	122	657	1,9	0,5	3,1	0,6
Lohjan sha	116	122	124	126	119	125	120	120	124	127	122	119	792	3,3	0,5	3,3	0,6
Länsi-Uudenmaan sha	120	117	119	123	116	114	109	118	110	119	117	117	891	1,6	0,5	2,5	0,3
Peijaksen sha	117	122	115	116	122	119	121	122	122	122	122	122	719	2,7	0,7	4,5	0,8
Porvoon sha	113	110	111	117	123	112	110	109	107	110	107	106	701	2,2	0,3	2,5	0,2
Koko maa (€/asukas)	581	549	559	587	632	631	638	636	666	691	716	739	739	2,2	0,6	3,8	0,7
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	21,1	19,2	19,0	19,9	18,1	17,9	19,1	18,5	19,6	18,0	15,9	14,8					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	15,3	13,7	14,0	15,0	13,5	14,0	15,6	14,9	16,6	15,2	12,8	11,7					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	14,1	13,2	14,1	15,2	14,2	14,6	15,7	15,9	16,7	16,0	13,6	12,7					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	12,1	10,9	10,8	11,3	10,3	10,2	10,9	10,6	11,2	10,3	9,0	8,4					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	8,4	7,6	7,7	8,2	7,5	7,8	8,6	8,2	9,0	8,2	7,0	6,6					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	8,4	7,8	8,3	8,9	8,4	8,7	9,3	9,3	9,6	9,2	7,9	7,6					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon (terveydenhuolto)

Kuntien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon (terveydenhuollon) tarvakioidut menot ovat ylittäneet maan keskiarvon koko ajanjakson 1993–2004 aikana erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä lukuun ottamatta Porvoon sairaanhoitoaluetta (taulukko 9). Lapin sairaanhoitopiirissä tarvakioidut menot ovat lähestyneet maan keskiarvoa. Alueelliset erot ovat vähentyneet olennaisesti, joskaan ei systemaattisesti vuodesta 1993 vuoteen 2004. Erot vähenivät vuodesta 1993 vuoteen 1998 ja sen jälkeen kasvoivat aina vuoteen 2001. Tämän jälkeen erot supistuivat vuoteen 2004 mennessä niin, että tuolloin alueelliset erot terveydenhuoltomenoissa olivat pienimmät koko tarkastelujaksolla 1993–2004.

Vuosina 1993–2004 kuntien kustaman terveydenhuollon menot kasvoivat nopeimmin Pirkanmaan, Kymenlaakson ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä (3,1 % vuodessa) ja hitaimmin Helsingissä (0,4 %). Vuosina 2000–2004 menot kasvoivat reaalisesti eniten Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä (6,0 % vuodessa) ja hitaimmin Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueella (1,1 %), Helsingissä (1,6 %) ja Porvoon sairaanhoitoalueella (1,9 %).

Koko maassa terveydenhuoltomenot kasvoivat asukasta kohti keskimäärin kaksi prosenttia vuodessa 1993–2004. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen vaikutus menojen kasvuun on ollut 0,7 prosenttia vuodessa eli se ”selittää” 35 prosenttia menojen kasvusta. Vuosina 2000–2004 menojen kasvu on nopeutunut ja ne ovat kasvaneet reaalisesti 3,6 prosenttia vuodessa, mistä ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” 19 prosenttia. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos on vaikuttanut eniten menojen kasvuun Lapin sairaanhoitopiirissä (53 %) ja vähiten Pirkanmaalla (11 %), Varsinais-Suomessa (14 %) ja HUS:ssa (14 %).

Vanhustenhuolto

Vanhustenhuolto sisältää tässä tutkimuksessa vanhainkotihoitoa, vanhuskotitalouksien saaman kotipalvelun sekä 65 täyttäneiden omaishoidon tuen. Terveyskeskuksissa annettavan pitkäaikaishoitoa menot sisältyvät perusterveydenhuollon menoihin. Tässä raportoitavat vanhustenhuollon menot eivät sisällä myöskään palveluasumisen menoja, koska niistä ei ole olemassa valtakunnallista kuntakohtaista tilastoaineistoa. Palveluasumisen menoja on arvioitu Terveystaloustieteen keskuksen CHESSin verkkosivuilta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet saatavissa olevassa aineistossa ”Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004” (Tekijät: Timo Hujanen, Markku Pekurinen, Unto Häkkinen 14.2.2006). Kyseisessä aineistossa on laskennallinen kuntakohtainen arvio palveluasumisen kustannuksista kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin vuonna 2004.

Vanhustenhuollon tarvakioidut menot vaihtelevat erittäin paljon kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin, mikä johtuu siitä, että kunnat järjestävät ikäihmisten hoidon hyvin eri tavoin terveyskeskuksissa, vanhainkodeissa ja palveluasunnoissa. Tarvakioidut vanhustenhuollon menot ovat erityisen alhaiset Päijät-Hämeessä (taulukko 10). Alueelliset erot tarvakioiduissa menoissa ovat kasvaneet vuoden 1999 jälkeen gini- ja variaatiokertoimilla mitattuna.

Vanhustenhuollon vakioimattomat menot asukasta kohti ovat kasvaneet keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa 1993–2004, kun samanaikaisesti ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen odotettu vaikutus menoihin oli 1,9 prosenttia. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vanhustenhuollon menojen lisäys ei ole vuosina 1993–2004 kattanut sitä palvelutarpeen kasvua, joka syntyy jo ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksesta. Vuosina 2000–2004 vanhustenhuollon menot ovat reaalisesti kasvaneet 2,6 prosenttia vuodessa, mistä ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” 62 prosenttia.

Perusterveydenhuolto ja vanhustenhuolto

Perusterveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot ovat olleet koko ajanjakson 1993–2004 selvästi koko maan keskitasoa korkeammat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Keski-Suomen sairaanhoitopiireissä ja Helsingissä (taulukko 11). Tarvevakioidut menot suhteessa maan keskiarvoon ovat laskeneet erityisen voimakkaasti 1993–2004 Kainuun sairaanhoitopiirissä. Myös Helsingissä sekä Porvoon ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueilla tarvevakioidut menot ovat laskeneet suhteessa maan keskitasoon 2000-luvun alussa. Vastaavasti Satakunnan sairaanhoitopiirissä ja Peijaksen sairaanhoitoalueella tarvevakioidut menot ovat kasvaneet nopeimmin verrattuna maan keskiarvoon. Gini- ja variaatiokertoimien perusteella alueelliset erot vähentyivät vuodesta 1993 vuoteen 1999. Tämän jälkeen erot kasvoivat vuoteen 2002, minkä jälkeen erot ovat kaventuneet samalle tasolle kuin 1998.

Asukaskohtaiset perusterveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot kasvoivat vuosina 2000–2004 keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa. Menot kasvoivat nopeimmin Peijaksen sairaanhoitoalueella (6,6 % vuodessa), Satakunnan sairaanhoitopiirissä (5,8 %) ja Jorvin sairaanhoitoalueella (5,4 %). Menojen kasvu oli hitainta Länsi-Uudenmaan (0,1 % vuodessa), Helsingin (0,5 %) ja Porvoon (0,6 %) sairaanhoitoalueilla. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen osuus menojen kasvusta oli noin 30 prosenttia koko maassa vuosina 2000–2004.

Terveystenhuolto ja vanhustenhuolto

Kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarkastelu yhtenä kokonaisuutena antaa luotettavimman kuvan kuntien kokonaispanostuksesta terveydenhuollon ja vanhusten palveluihin. Verrattuna edellä raportoituihin tuloksiin sairaanhoitopiirien väliset erot ovat pienemmät, kun tarkastellaan tarvevakioituja terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoja yhtenä kokonaisuutena sairaanhoitopiireittäin (taulukko 12). Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä tarvevakioidut menot ovat olleet muuta maata korkeammat vuodesta 1996 alkaen. Koko HUS:n alueen terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ovat ajanjakson 1993–2004 jokaisena vuonna olleet 11–17 prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin. Helsingin tarvevakioidut menot olivat korkeimmillaan 26 prosenttia korkeammat (vuonna 2002) kuin maassa keskimäärin, mutta tämän jälkeen Helsingin menojen kasvu on hidastunut niin, että vuonna 2004 tarvevakioidut menot olivat enää 12 prosenttia korkeammat kuin maassa keskimäärin. Vuonna 2004 tarvevakioidut menot olivat selvästi maan keskiarvoa korkeammat Peijaksen (15 %) ja Jorvin sairaanhoitoalueilla (14 %). Terveystenhuollon ja vanhustenhuollon menot ovat olleet koko maan keskitasoon nähden tasaisesti matalia erityisesti Päijät-Hämeessä.

Alueelliset erot kuntien panostuksessa terveydenhuoltoon ja vanhustenhuoltoon vähenivät vuodesta 1993 vuoteen 1998. Tämän jälkeen erot kasvoivat aina vuoteen 2002. Vuosina 2003 ja 2004 alueelliset erot ovat jälleen kaventuneet nopeasti ja vuonna 2004 alueelliset erot kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioiduissa menoissa olivat pienemmät koko tarkastelujakson aikana. Viime vuosien kehitys johtuu pääosin Helsingin kaupungin menojen keskimääräistä hitaammasta kasvusta.

2000-luvulla menot ovat kasvaneet nopeimmin Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirissä (5,9 % vuodessa) ja Peijaksen sairaanhoitoalueella (5,3 %). Hitaimmin menot ovat kasvaneet Länsi-Uudenmaan (1,4 %), Helsingin (1,6 %) ja Porvoon (1,6 %) sairaanhoitoalueilla.

Koko ajanjaksona 1993–2004 terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot asukasta kohti kasvoivat koko maassa reaalisesti keskimäärin 1,9 prosenttia vuodessa. Ikä- ja sukupuolirakenteen laskennallinen vaikutus menoihin oli keskimäärin 0,8 prosenttia vuodessa eli ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” menojen kasvusta laskennallisesti 43 prosenttia. Vuosina 2000–2004 vastaava menojen kasvu oli keskimäärin 3,5 prosenttia vuodessa, mistä ikä- ja sukupuolirakenteen

muutoksen vaikutus oli 0,8 prosenttia eli ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen osuus menojen kasvusta oli 23 prosenttia.

Väestön ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” vuosien 2000–2004 terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menojen reaalisesä muutoksesta hyvin vaihtelevan osuuden sairaanhoitopiireittäin. Lapin sairaanhoitopiirissä menojen kasvusta 61 prosenttia ”selittyy” ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksella ja Kainuussa 50 prosenttia. Pirkanmaalla vastaava ”selitysosuus” oli ainoastaan 13 prosenttia, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä 16 prosenttia ja Varsinais-Suomessa 17 prosenttia.

TAULUKKO 9. Kuntien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon (terveydenhuollon) tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	88	89	89	89	93	95	94	94	94	90	93	95	1 180	2,6	0,5	4,0	0,6
Satakunnan shp	91	93	91	91	94	96	93	89	91	90	91	91	1 203	2,4	1,0	4,3	1,0
Kanta-Hämeen shp	95	95	96	96	97	97	95	92	88	88	88	90	1 150	1,5	0,7	2,6	0,6
Pirkanmaan shp	82	83	87	86	89	92	91	92	92	93	93	96	1 146	3,1	0,5	4,3	0,4
Päijät-Hämeen shp	93	89	87	92	91	91	91	90	88	88	93	94	1 187	2,4	0,9	4,9	1,0
Kymenlaakson shp	86	87	88	88	90	87	90	89	90	90	92	95	1 251	3,1	0,8	5,2	0,8
Etelä-Karjalan shp	96	99	93	96	95	94	91	90	90	91	92	91	1 202	1,7	0,9	4,0	1,0
Etelä-Savon shp	93	94	94	93	95	95	94	92	95	94	94	91	1 304	2,4	1,2	3,8	1,2
Itä-Savon shp	93	93	91	91	89	93	94	88	89	91	91	93	1 367	2,6	1,3	5,0	1,4
Pohjois-Karjalan shp	96	97	96	92	91	89	89	90	88	89	93	93	1 274	1,9	1,0	4,0	1,0
Pohjois-Savon shp	102	104	99	98	100	99	96	94	92	95	94	97	1 313	1,8	1,0	4,2	1,0
Keski-Suomen shp	97	95	95	93	95	95	96	97	96	97	99	98	1 239	2,2	0,8	3,8	0,7
Etelä-Pohjanmaan shp	89	89	89	92	92	91	93	91	93	90	92	94	1 276	2,8	1,0	4,1	0,9
Vaasan shp	99	101	103	103	106	108	104	105	103	102	101	100	1 306	2,2	0,7	2,4	0,6
Keski-Pohjanmaan shp	89	92	92	90	92	91	91	91	92	92	94	95	1 212	3,1	1,0	4,6	0,8
Pohjois-Pohjanmaan shp	106	101	104	104	104	100	101	101	99	102	103	103	1 203	1,7	0,7	4,0	0,6
Kainuun shp	101	102	100	99	97	96	92	91	91	89	92	92	1 283	2,2	1,5	4,6	1,5
Länsi-Pohjan shp	107	102	104	100	97	97	93	92	93	95	100	99	1 319	2,2	1,3	6,0	1,3
Lapin shp	114	115	114	109	105	104	100	104	100	97	97	99	1 288	1,8	1,3	2,8	1,5
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	117	117	116	117	114	113	116	117	118	118	114	112	1 168	1,2	0,3	2,6	0,4
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	128	127	126	127	119	119	124	126	129	129	120	115	1 316	0,4	0,1	1,6	0,2
Hyvinkään sha	104	103	107	102	104	104	107	111	111	110	110	111	1 089	2,2	0,4	3,2	0,5
Jorvin sha	116	115	117	119	117	118	116	114	116	118	114	115	1 004	1,7	0,5	4,5	0,6
Lohjan sha	104	106	107	108	104	108	107	107	110	109	107	106	1 173	2,7	0,5	3,2	0,6
Länsi-Uudenmaan sha	104	102	106	109	107	106	103	107	99	103	101	100	1 279	1,4	0,5	1,1	0,2
Peijaksen sha	113	116	111	111	113	109	112	113	112	111	113	113	1 073	2,2	0,7	4,3	0,8
Porvoon sha	102	100	100	102	106	100	99	98	98	99	97	95	1 052	1,5	0,3	1,9	0,1
Koko maa (€/asukas)	974	938	948	989	1036	1034	1043	1048	1096	1130	1177	1210	1 210	2,0	0,7	3,6	0,7
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	15,4	14,8	14,2	14,5	12,4	11,7	12,7	13,5	14,3	14,4	11,7	10,4					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	13,0	12,5	12,1	12,4	9,8	9,5	10,8	11,8	12,7	12,9	9,9	8,4					
sairaanhoitopiireittäin painottomaton ¹	10,8	10,4	10,4	10,4	8,8	8,6	9,4	10,6	11,0	11,0	8,9	8,0					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	8,8	8,5	8,1	8,2	7,1	6,6	7,1	7,5	7,9	8,0	6,6	5,9					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotet- tuna ¹	7,3	6,8	6,6	6,7	5,4	5,1	5,6	6,2	6,5	6,7	5,2	4,5					
sairaanhoitopiireittäin painottomaton ¹	6,4	6,1	6,1	6,1	5,2	5,0	5,2	6,0	6,1	6,1	5,0	4,5					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

Taulukko 10. Kuntien vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaiku- tus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	108	105	106	109	114	119	115	110	107	106	107	110	225	1,5	1,4	3,0	1,2
Satakunnan shp	116	117	118	117	115	119	114	116	112	111	116	113	239	1,8	2,5	2,3	2,1
Kanta-Hämeen shp	101	104	102	103	99	104	101	106	108	108	110	108	242	2,6	1,8	3,7	1,2
Pirkanmaan shp	108	105	104	105	108	110	108	118	124	126	128	127	247	2,6	1,4	3,9	1,0
Päijät-Hämeen shp	75	72	68	69	60	58	56	52	54	53	52	55	109	-1,2	2,4	4,6	2,5
Kymenlaakson shp	98	99	104	110	101	103	100	100	96	96	95	93	203	1,3	2,1	1,7	1,9
Etelä-Karjalan shp	75	81	80	75	81	89	85	79	75	80	83	86	182	2,7	2,4	5,1	2,4
Etelä-Savon shp	97	92	94	91	91	94	91	94	92	102	99	95	219	1,9	3,0	3,8	2,8
Itä-Savon shp	97	97	97	107	104	104	102	101	102	99	98	96	250	1,9	3,1	2,5	3,1
Pohjois-Karjalan shp	92	94	93	93	91	89	85	82	83	83	79	76	178	0,2	2,6	1,2	2,3
Pohjois-Savon shp	98	92	111	109	85	81	80	80	80	76	77	78	171	-0,2	2,7	2,7	2,6
Keski-Suomen shp	104	106	106	106	107	102	99	102	101	103	98	94	188	0,8	2,4	0,9	1,7
Etelä-Pohjanmaan shp	98	92	87	87	85	84	83	83	78	71	75	74	172	-0,4	2,7	0,9	2,3
Vaasan shp	96	102	101	98	98	100	102	104	100	103	104	103	225	2,4	2,0	3,0	1,5
Keski-Pohjanmaan shp	107	108	112	114	111	108	108	107	106	107	108	95	190	1,6	2,9	0,4	2,0
Pohjois-Pohjanmaan shp	114	124	125	118	119	113	106	102	101	99	101	109	179	1,3	2,2	4,4	1,7
Kainuun shp	126	126	126	124	105	102	99	100	90	88	69	71	151	-2,0	4,1	-3,4	3,8
Länsi-Pohjan shp	119	117	118	110	92	83	81	79	80	87	90	81	156	-0,5	3,9	5,2	3,6
Lapin shp	142	148	137	131	121	123	119	123	123	113	126	117	217	1,3	3,8	3,3	3,8
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	89	88	86	87	96	96	104	103	104	106	104	104	157	2,2	0,9	2,2	0,8
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	69	73	70	73	88	94	102	99	104	110	105	97	182	3,4	0,3	1,4	0,4
Hyvinkään sha	111	104	100	101	101	95	102	102	93	99	100	98	127	-0,0	1,4	0,9	1,2
Jorvin sha	93	88	88	105	102	88	111	117	116	104	99	102	98	2,5	2,2	-0,6	2,1
Lohjan sha	92	87	87	75	79	77	77	78	79	78	72	71	122	-1,0	1,5	-0,5	1,3
Länsi-Uudenmaan sha	130	118	116	119	123	125	123	121	133	123	124	125	294	1,0	1,1	2,6	0,1
Peijaksen sha	106	103	96	83	91	87	85	84	83	85	93	131	132	4,2	2,8	16,0	2,7
Porvoon sha	133	130	128	130	138	136	143	138	137	135	137	131	243	0,7	0,8	0,2	-0,0
Koko maa (€/asukas)	162	161	169	171	162	164	169	170	178	177	182	189	189	1,4	1,9	2,6	1,6
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	29,4	30,3	30,1	29,9	29,6	30,6	29,8	30,3	31,4	31,5	32,7	34,3					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	16,5	16,9	17,4	16,6	15,2	15,7	15,4	16,7	17,5	17,4	18,4	18,6					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	16,7	17,0	16,8	16,9	16,4	17,2	17,7	18,6	19,7	18,5	20,4	20,5					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	15,8	16,0	16,3	16,1	15,9	16,5	16,0	16,4	17,2	17,2	17,6	19,1					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	9,0	9,3	9,7	9,2	8,4	8,7	8,2	9,0	9,6	9,4	10,0	10,4					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	9,4	9,6	9,7	9,7	9,3	9,8	9,9	10,4	11,2	10,4	11,6	11,9					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

Taulukko 11. Kuntien perusterveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvekoidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvekoidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	87	91	92	94	95	96	95	93	93	90	91	92	632	1,9	0,8	2,9	0,7
Satakunnan shp	88	95	95	95	99	100	91	92	93	91	98	101	722	3,3	1,5	5,8	1,3
Kanta-Hämeen shp	97	94	95	93	93	95	93	91	90	90	89	88	649	1,1	1,1	2,6	0,7
Pirkanmaan shp	91	90	90	91	92	94	95	96	98	99	100	101	673	2,2	0,8	3,7	0,6
Päijät-Hämeen shp	94	89	87	92	96	95	94	92	93	91	95	98	672	2,2	1,4	5,2	1,5
Kymenlaakson shp	90	92	97	97	98	97	99	96	95	94	93	95	687	2,3	1,3	3,2	1,2
Etelä-Karjalan shp	90	91	92	92	90	97	95	91	90	89	88	91	648	1,8	1,4	3,2	1,5
Etelä-Savon shp	99	94	97	96	98	99	105	106	103	104	102	99	758	2,1	1,8	1,9	1,8
Itä-Savon shp	95	92	93	98	96	99	98	94	95	95	94	93	773	1,8	1,9	3,5	2,0
Pohjois-Karjalan shp	103	102	101	101	99	97	97	93	95	93	95	94	723	1,0	1,4	3,4	1,4
Pohjois-Savon shp	107	101	101	101	99	99	97	92	91	89	90	91	672	0,4	1,5	3,1	1,5
Keski-Suomen shp	107	106	107	106	108	109	107	107	106	107	107	107	741	1,8	1,3	3,1	1,0
Etelä-Pohjanmaan shp	92	88	87	87	89	89	90	89	90	87	91	91	698	1,9	1,5	4,0	1,4
Vaasan shp	96	97	100	100	101	104	102	103	101	101	99	98	716	2,1	1,2	2,2	0,9
Keski-Pohjanmaan shp	95	96	96	96	100	99	100	98	99	99	99	98	682	2,5	1,6	3,3	1,1
Pohjois-Pohjanmaan shp	113	112	113	108	111	110	107	106	106	107	111	110	687	1,5	1,1	4,3	0,9
Kainuun shp	126	126	124	124	113	114	109	107	104	101	98	97	713	0,4	2,2	2,0	2,2
Länsi-Pohjan shp	111	108	111	107	96	92	92	94	95	95	99	96	655	1,3	2,1	4,6	2,0
Lapin shp	141	141	138	132	125	125	122	122	123	116	120	118	790	0,9	1,9	3,0	2,1
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	102	104	102	103	102	100	104	107	107	109	105	104	580	1,3	0,4	2,2	0,4
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	105	113	110	112	108	109	113	122	119	128	117	111	696	1,3	0,1	0,5	0,2
Hyvinkään sha	99	93	93	93	92	92	97	96	95	97	100	102	534	1,7	0,6	4,6	0,6
Jorvin sha	103	94	96	100	102	97	97	97	102	102	100	103	445	1,6	0,9	5,4	1,0
Lohjan sha	89	86	86	81	81	81	84	84	86	81	82	82	503	0,9	0,7	2,2	0,7
Länsi-Uudenmaan sha	97	94	96	99	102	103	102	100	98	92	92	91	681	0,9	0,7	0,1	0,0
Peijaksen sha	106	107	102	99	96	92	94	96	93	92	97	106	485	2,0	1,1	6,6	1,1
Porvoon sha	101	100	98	98	99	98	102	99	101	98	98	93	594	0,4	0,4	0,6	-0,0
Koko maa (€/asukas)	554	550	559	573	565	567	573	583	608	616	643	660	660	1,6	1,0	3,1	1,0
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	16,8	15,6	14,7	13,8	13,1	12,8	13,2	14,7	13,8	15,7	13,2	12,3					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	11,0	11,4	10,6	9,5	8,0	7,9	7,9	10,2	9,5	12,0	9,1	7,8					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	12,1	12,5	11,8	10,7	8,8	8,8	8,1	9,3	8,7	10,0	8,7	8,1					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	8,7	8,0	7,7	7,3	7,0	6,8	6,9	7,8	7,4	8,7	7,3	6,7					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,8	5,9	5,6	5,0	4,4	4,2	4,3	5,3	5,0	6,3	5,0	4,5					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	6,3	6,4	6,1	5,5	4,7	4,7	4,4	4,9	4,6	5,3	4,7	4,6					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

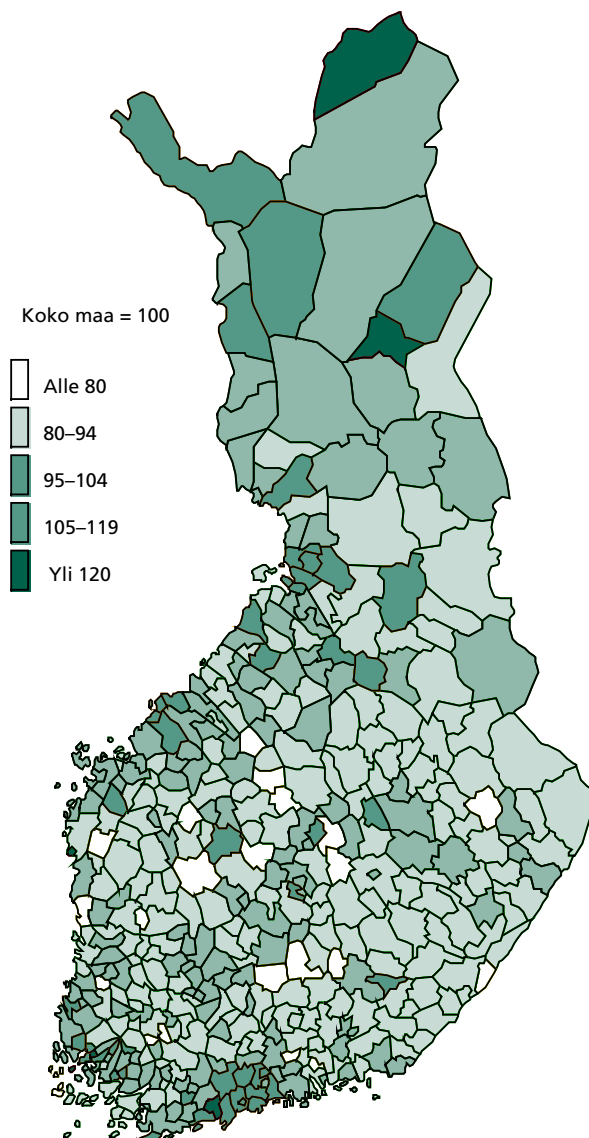
Taulukko 12. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	91	92	91	92	96	98	97	96	96	92	95	97	1 405	2,4	0,6	3,9	0,6
Satakunnan shp	95	96	95	95	97	99	96	93	94	93	94	94	1 442	2,3	1,2	4,0	1,1
Kanta-Hämeen shp	96	96	97	97	97	98	96	94	91	91	91	92	1 392	1,7	0,8	2,8	0,6
Pirkanmaan shp	85	87	90	89	91	94	94	96	97	97	98	100	1 393	3,0	0,6	4,2	0,5
Päijät-Hämeen shp	90	87	84	89	87	87	86	84	83	83	88	89	1 297	2,0	1,1	4,9	1,2
Kymenlaakson shp	88	89	91	91	92	89	91	91	91	91	93	94	1 454	2,8	1,0	4,7	1,0
Etelä-Karjalan shp	93	96	91	93	93	94	90	89	88	90	91	90	1 383	1,8	1,1	4,1	1,2
Etelä-Savon shp	93	94	94	92	94	94	94	93	94	95	94	92	1 523	2,4	1,4	3,8	1,4
Itä-Savon shp	93	94	92	94	91	94	95	90	91	92	92	93	1 617	2,5	1,6	4,6	1,7
Pohjois-Karjalan shp	96	97	95	92	91	89	89	89	87	88	91	90	1 452	1,7	1,2	3,7	1,1
Pohjois-Savon shp	102	102	101	99	98	97	93	92	90	92	92	94	1 484	1,5	1,2	4,1	1,2
Keski-Suomen shp	98	97	97	95	96	96	96	97	97	97	98	98	1 427	2,0	1,0	3,4	0,8
Etelä-Pohjanmaan shp	90	89	89	91	91	90	92	90	91	87	89	91	1 449	2,3	1,2	3,7	1,1
Vaasan shp	99	101	103	102	105	107	103	105	102	102	101	101	1 531	2,3	0,9	2,5	0,8
Keski-Pohjanmaan shp	91	94	95	93	95	93	93	93	94	94	95	95	1 402	2,9	1,2	4,0	1,0
Pohjois-Pohjanmaan shp	107	104	107	106	106	102	101	101	99	102	103	103	1 382	1,6	0,9	4,0	0,7
Kainuun shp	104	105	103	102	98	97	93	92	90	89	89	89	1 434	1,6	1,8	3,6	1,8
Länsi-Pohjan shp	108	104	106	101	97	95	91	90	91	94	99	97	1 475	1,9	1,6	5,9	1,6
Lapin shp	117	119	117	111	107	106	102	106	103	99	101	101	1 505	1,7	1,6	2,8	1,7
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	113	112	112	113	111	111	114	115	116	117	113	111	1 324	1,3	0,3	2,5	0,4
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	119	118	117	119	114	115	121	122	125	126	118	112	1 498	0,8	0,1	1,6	0,3
Hyvinkään sha	105	103	105	102	104	103	106	110	109	108	109	109	1 216	1,9	0,5	2,9	0,6
Jorvin sha	113	112	113	117	115	114	115	114	115	117	112	114	1 102	1,8	0,6	4,0	0,8
Lohjan sha	102	103	104	103	101	103	103	103	106	105	103	101	1 295	2,2	0,6	2,9	0,6
Länsi-Uudenmaan sha	109	105	108	111	109	109	106	109	104	106	105	104	1 572	1,3	0,6	1,4	0,2
Peijaksen sha	112	114	108	108	111	107	109	110	109	109	111	115	1 204	2,4	0,9	5,3	1,0
Porvoon sha	107	105	105	107	111	105	106	104	104	104	103	100	1 295	1,3	0,3	1,6	0,1
Koko maa (€/asukas)	1 136	1 099	1 117	1 159	1 197	1 198	1 212	1 219	1 274	1 307	1 358	1 399	1 399	1,9	0,8	3,5	0,8
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	12,5	12,2	11,8	11,9	11,0	10,2	11,4	12,1	13,0	13,4	10,8	9,8					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	10,4	10,1	9,7	9,7	8,5	8,2	9,7	10,6	11,5	11,8	9,1	7,9					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	9,3	8,9	8,8	8,6	8,0	7,6	8,5	9,6	9,9	9,9	8,1	7,7					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	7,2	7,0	6,7	6,8	6,3	5,8	6,4	6,9	7,3	7,5	6,1	5,6					
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,9	5,7	5,5	5,4	4,7	4,6	5,2	5,8	6,1	6,3	5,0	4,5					
sairaanhoitopiireittäin painottamaton ¹	5,4	5,1	5,1	4,9	4,6	4,4	4,7	5,3	5,4	5,4	4,6	4,3					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

Kuntakohtaiset terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot on esitetty liitetaulukossa 6. Osa kunnista, joissa menot olivat vuonna 1993 jo yli tai alle maan keskiarvon, olivat samassa tilanteessa edelleen vuonna 2004. On myös kuntia, joiden asema menovertailuissa on muuttunut olennaisesti. Kuntakohtaisia tietoja ei tarkastella tässä raportissa. Kuntakohtaisten muutosten taustalla on todennäköisesti useita palvelujärjestelmään tehtyjä rakenteellisia muutoksia, joiden arviointia varten myös näiden tietojen tulkinta vaatisi yksityiskohtaisia tietoja toteutetuista uudistuksista. Lisäksi on muistettava, että erityisesti väestömäärältään pienimpien kuntien tarvevakioidut menoindeksit voivat vaihdella hyvin paljon vuodesta toiseen.

Kuviossa 4 on esitetty kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti kunnittain vuonna 2004, siten että menotietoihin on lisätty laskennalliset palveluasumisen menot. Laskennalliset palveluasumisen menotiedot on saatavissa CHESsin verkkosivulta osoitteesta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet tiedostosta 'Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004'. Laskennalliset palveluasumisen menot olivat suurimmat Kainuun, Keski-Pohjanmaan, Länsi-Pohjan, Etelä-Pohjanmaan ja Kymenlaakson sairaanhoitopiirien sekä Lohjan sairaanhoitoalueen kunnissa.

KUVIO 4. Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot (lisättyinä palveluasumisella) asukasta kohti 2004

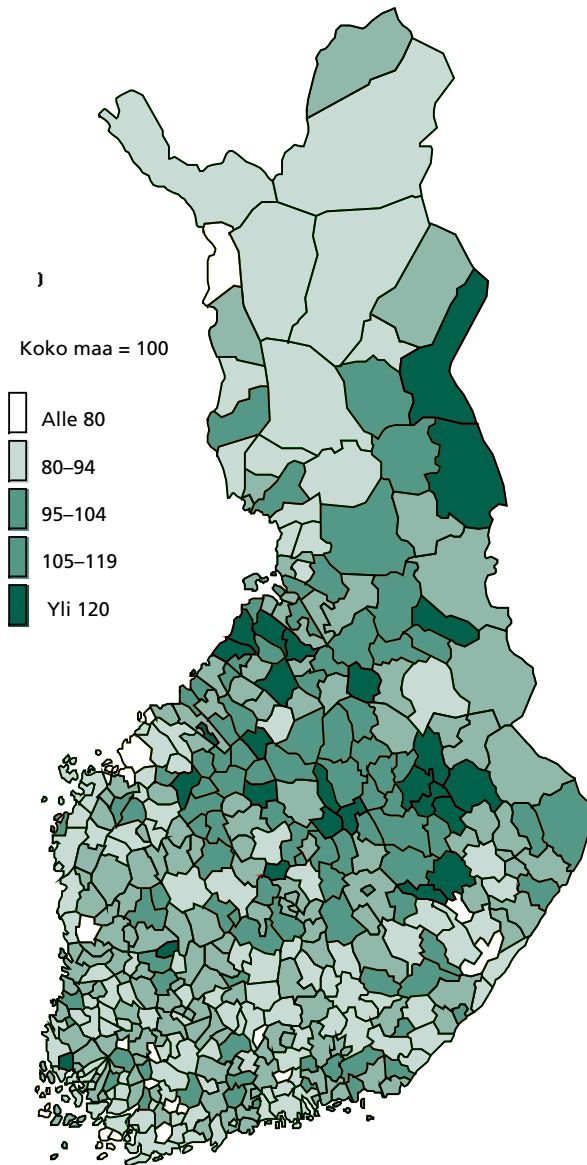
Sairausvakuutuksen korvaamat lääkemenot

Sairausvakuutuksen korvaamat lääkemenot (eivät sisällä potilaiden omavastuuta) ovat tässä raportissa ikä- ja sukupuolivakioituja (taulukko 13). Vuosien 1993–2003 menot on muutettu vuoden 2004 hintoihin käyttäen Tilastokeskuksen julkisten menojen (kuntatalous) terveydenhuollon hintaindeksiä. Tämän hintaindeksin käyttö yliarvioi lääkemenojen hintakehitystä. Reaalimenojen kasvu on todellisuudessa ollut tässä raportoitua nopeampaa. Nämä lääkemenot ovat olleet ajanjaksolla 1993–2004 maan keskiarvoa korkeampia joka vuosi Pohjois-Savon, Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan ja Kainuun sairaanhoitopiireissä sekä Hyvinkään ja Peijaksen sairaanhoitoalueilla. Vuosina 1993–2004 sairausvakuutuksen korvaamat lääkemenot asukasta kohti verrattuna koko maan keskitasoon ovat laskeneet eniten Itä-Savon ja Pohjois-Karjalan sairaanhoitopiireissä ja vastaavasti kasvaneet eniten Vaasan ja Kymenlaakson sairaanhoitopiireissä. Alueelliset erot sairausvakuutuksen korvaamisessa lääkemenoissa ovat tasaisesti kaventuneet vuodesta 1993 vuoteen 2004 gini- ja variaatiokertoimilla arvioituna.

Koko ajanjaksona 1993–2004 kiinteähintaiset sairausvakuutuksen korvaamat lääkemenot ovat kasvaneet reaalisesti keskimäärin 6,7 prosenttia vuodessa ja vuosina 2000–2004 keskimäärin 7,2 prosenttia vuodessa. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkemenojen kasvu on ollut yli kaksi kertaa nopeampaa kuin kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menojen kasvu. Vuosina 2000–2004 nämä menot ovat kasvaneet eniten Etelä-Savon sairaanhoitopiirissä (9,2 % vuodessa) ja vähiten Jorvin sairaanhoitoalueella (5,6 %).

Ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen vaikutus lääkemenojen kasvuun 1993–2004 on ainoastaan noin 11 prosenttia. Lapin, Kainuun ja Itä-Savon sairaanhoitopiireissä ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen vaikutus lääkemenojen kasvuun on suurin, 22–23 prosenttia vuodessa. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos on vaikuttanut vähiten lääkemenojen kasvuun Pirkanmaan (6 % vuodessa), Vaasan (8 %), Varsinais-Suomen (9 %), Kanta-Hämeen (9 %) ja Helsingin ja Uudenmaan (9 %) sairaanhoitopiireissä. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkemenojen kasvusta näissä sairaanhoitopiireissä yli 90 prosenttia selittyy muilla tekijöillä kuin väestön ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksella.

Sairausvakuutuksen korvaamat ikä- ja sukupuolivakioidut lääkemenot asukasta kohti kunnittain vuonna 2004 on esitetty kuviossa 5.

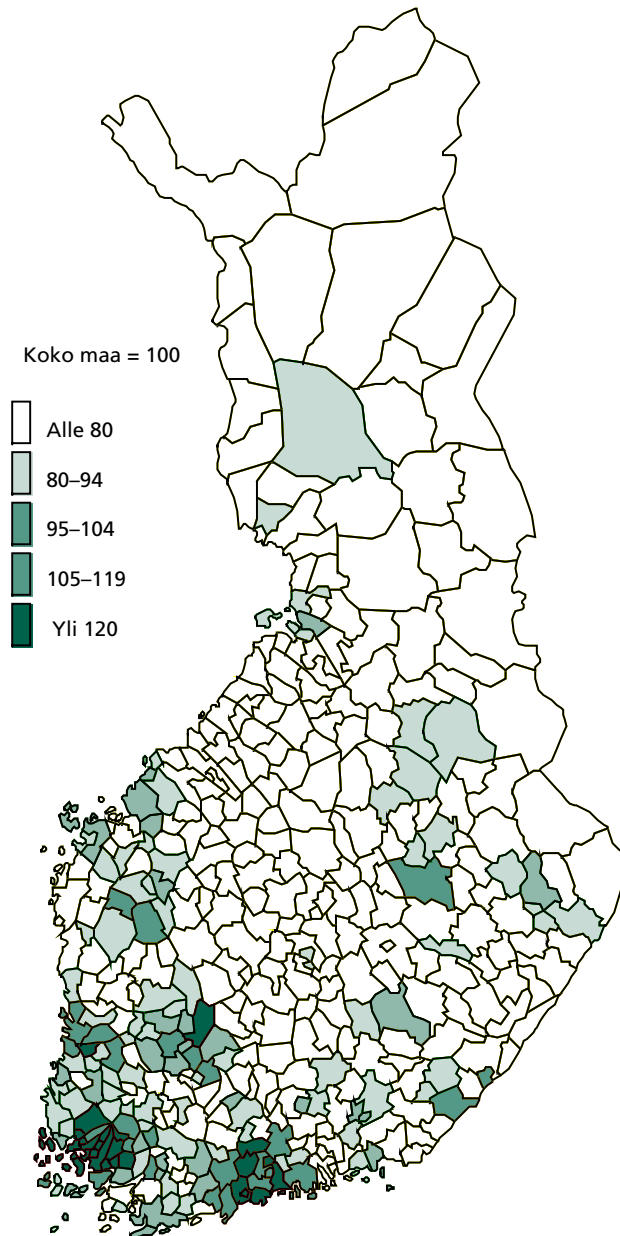
KUVIO 5. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti kunnittain 2004

Sairausvakuutuksen korvaaman sairaanhoidon menot

Sairausvakuutuksen korvaamien yksityisten lääkärikäyntien (ml. hammaslääkärikäyntien) sekä tutkimuksen ja hoidon ikä- ja sukupuolivakioidut menot (eivät sisällä potilaiden omavastuuta) ovat olleet korkeimpia Helsingin ja Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan sairaanhoitopiireissä koko ajanjakson 1993–2004 (taulukko 14). Erityisen alhaisia menot ovat olleet Itä-Savon ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä. Sairausvakuutuksen korvaaman yksityisen sairaanhoidon ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti kunnittain vuonna 2004 on esitetty kuviossa 6.

Alueellisesti erot menoissa kaventuivat vuodesta 1993 vuoteen 2000, minkä jälkeen erot ovat lähteneet kasvuun gini- ja variaatiokertoimilla arvioituna. Alueelliset erot sairausvakuutuksen korvaamien yksityisten lääkärikäyntien, tutkimuksen ja hoidon menoissa ovatkin suuret. Yksi-

tyislääkäripalvelut keskittyvät suurimpiin kaupunkeihin. Vuosina 2000–2004 näiden menojen kasvu oli nopeinta Hyvinkään (8,7 % vuodessa) ja Länsi-Uudenmaan (7,8 %) sairaanhoitoalueilla sekä Päijät-Hämeen (7,9 %) sairaanhoitopiirissä eli selvästi nopeampaa kuin koko maassa. Menot kasvoivat koko maassa keskimäärin 4,6 prosenttia vuodessa. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen vaikutus sairausvakuutuksen korvaamien yksityisten lääkärikäyntien, tutkimuksien ja hoidon menojen kasvuun oli ainoastaan 7 prosenttia.

KUVIO 6. Sairausvakuutuksen korvaaman yksityisen sairaanhoidon ikä- ja sukupuolivakioituidut menot asukasta kohti kunnittain 2004

Kuntien terveyden-, vanhusten- ja ympäristöterveydenhuollon, sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja sairaanhoidon sekä eläkkeensaajien hoitotuen menot yhteensä

Kuntien ja sairausvakuutuksen maksamat tarvevakioidut kokonaismenot asukasta kohti olivat vuosina 1993–1995 korkeimmat Lapin sairaanhoitopiirissä ja vuosina 1996–2004 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä (taulukko 15). Kokonaismenoihin on laskettu yhteensä kuntien terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja ympäristöterveydenhuollon menot, sairausvakuutuksen lääke- ja sairaanhoitomenot sekä eläkkeensaajien hoitotuen menot. Vuonna 2004 nämä menot olivat HUS:n alueella yhdeksän prosenttia ja Pohjois-Pohjanmaalla neljä prosenttia maan keskiarvoa korkeammat. Vakioidut menot olivat 1990-luvulla maan keskiarvoa korkeampia Pohjois-Savon, Kainuun ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiireissä. Vaasan sairaanhoitopiirissä vakioidut menot ovat olleet myös hieman yli maan keskiarvon. Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä tarvevakioidut menot ovat tasaisesti kasvaneet vuosi vuodelta siten, että se oli maan keskitasossa vuonna 2004. Menot suhteessa koko maan keskiarvoon ovat laskeneet eniten Lapin, Kainuun ja Länsi-Pohjan sairaanhoitopiireissä.

Alueellisten erojen suhteen viesti on samansuuntainen kuin kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoja tarkasteltaessa gini- ja variaatiokertoimilla arvioituna. Kaikkien menojen tarkastelussa alueelliset erot ovat kokonaisuudessaan kaventuneet vuoteen 2004 mennessä koko tarkastelujakson 1993–2004 pienimmiksi.

Asukaskohtaiset menot ovat kasvaneet koko ajanjakson 1993–2004 aikana eniten Pirkanmaan, Kymenlaakson ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiireissä. Vuosina 2000–2004 menot ovat kasvaneet eniten Länsi-Pohjan (6,0 % vuodessa) ja Päijät-Hämeen (5,4 %) sairaanhoitopiireissä sekä Peijaksen sairaanhoitoalueella (5,5 %). Tässä tarkastelussa menot asukasta kohti kasvoivat koko maassa keskimäärin 3,9 prosenttia vuodessa. Keskimääräistä hitaampaa menojen kasvu oli Helsingin (2,2 %), Länsi-Uudenmaan (2,0 %) ja Porvoon (2,2 %) sairaanhoitoalueilla.

Ikä- ja sukupuolirakenteen muutoksen laskennallinen vaikutus menoihin on ollut keskimäärin 0,8 prosenttia vuodessa 2000–2004, joten ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” menojen kasvusta 21 prosenttia. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos ”selittää” menojen kasvusta eniten Lapin sairaanhoitopiirissä (52 % vuodessa) ja Kainuussa (43 %) ja vähiten Pirkanmaan (12 % vuodessa), Helsingin ja Uudenmaan (14 %) ja Varsinais-Suomen (15 %) sairaanhoitopiireissä.

TAULUKKO 13. Sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ikä- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairanhoitopiiri tai -alue	Ikä- ja sukupuolivakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaiku- tus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaiku- tus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	92	93	95	94	94	96	95	96	96	96	97	97	192	7,0	0,5	7,2	0,6
Satakunnan shp	94	95	94	95	95	95	96	96	96	97	96	96	201	7,3	1,0	7,6	1,0
Kanta-Hämeen shp	100	101	101	100	98	98	97	96	96	96	98	96	196	6,3	0,7	7,0	0,6
Pirkanmaan shp	95	95	95	95	96	97	96	98	98	98	99	100	194	6,9	0,4	7,3	0,4
Päijät-Hämeen shp	93	91	91	91	90	90	91	91	92	92	94	97	196	7,2	0,9	8,9	0,9
Kymenlaakson shp	98	99	99	100	102	103	104	101	100	102	104	104	220	7,5	0,9	8,1	0,8
Etelä-Karjalan shp	105	102	102	102	101	98	97	97	97	95	96	93	196	5,8	0,9	6,3	0,9
Etelä-Savon shp	102	98	98	98	97	97	97	96	98	98	99	101	220	7,2	1,2	9,2	1,2
Itä-Savon shp	104	101	98	96	96	95	95	95	96	95	92	90	202	6,0	1,4	6,2	1,4
Pohjois-Karjalan shp	112	111	111	110	109	107	106	106	105	105	103	101	210	6,1	1,1	6,4	1,1
Pohjois-Savon shp	112	111	110	110	111	111	112	112	113	113	113	113	230	7,1	1,1	7,7	1,0
Keski-Suomen shp	110	107	108	107	106	106	104	102	103	104	102	102	201	6,1	0,8	7,3	0,7
Etelä-Pohjanmaan shp	101	101	99	101	99	99	101	100	100	100	99	100	204	6,7	0,9	7,2	0,8
Vaasan shp	82	84	85	85	86	87	89	91	92	91	91	90	180	7,5	0,6	6,7	0,6
Keski-Pohjanmaan shp	104	103	104	106	107	105	107	107	106	105	102	102	199	6,8	1,0	6,2	0,9
Pohjois-Pohjanmaan shp	111	111	110	109	109	109	109	108	108	108	107	108	191	6,5	0,8	7,0	0,7
Kainuun shp	114	109	108	107	107	106	106	109	111	107	106	104	218	6,8	1,6	6,7	1,5
Länsi-Pohjan shp	94	93	96	97	96	97	95	95	97	99	101	96	195	7,8	1,4	8,2	1,3
Lapin shp	97	96	96	95	97	97	96	96	96	95	95	94	190	7,4	1,7	7,8	1,7
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	98	100	100	100	100	100	100	100	99	99	99	99	176	6,5	0,4	6,8	0,6
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	99	101	101	101	102	103	102	102	101	102	101	102	189	6,4	0,1	7,1	0,5
Hyvinkään sha	104	106	104	105	105	101	104	104	103	106	106	105	181	6,8	0,7	7,4	0,7
Jorvin sha	97	99	100	100	98	98	99	100	96	95	94	94	154	6,3	0,6	5,6	0,8
Lohjan sha	100	100	98	96	94	95	94	95	96	96	96	96	178	6,3	0,7	7,4	0,7
Länsi-Uudenmaan sha	88	89	89	90	86	85	85	87	88	89	92	89	181	6,6	0,6	7,4	0,6
Peijaksen sha	100	101	103	105	105	104	105	104	104	103	102	102	170	7,1	1,0	6,9	1,1
Porvoon sha	90	91	89	89	90	89	89	89	87	88	87	89	166	6,3	0,5	6,7	0,5
Koko maa (€/asukas)	95	103	110	120	130	130	138	147	161	175	181	194	194	6,7	0,7	7,2	0,8
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	11,2	10,7	10,5	10,1	9,9	9,3	9,6	9,0	9,1	8,9	8,7	8,6					
sairanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	7,6	6,9	6,6	6,5	6,5	6,0	6,1	5,6	5,7	5,6	5,3	5,4					
sairanhoitopiireittäin painottamaton ¹	7,9	7,1	6,9	6,8	7,1	6,6	6,8	6,4	6,4	6,2	5,9	6,1					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	5,8	5,6	5,5	5,4	5,2	4,9	5,0	4,6	4,6	4,6	4,5	4,5					
sairanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	4,3	3,9	3,7	3,7	3,7	3,4	3,4	3,1	3,1	3,2	3,0	3,0					
sairanhoitopiireittäin painottamaton ¹	4,6	4,1	4,0	4,0	4,1	3,8	3,9	3,7	3,6	3,6	3,4	3,5					

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 14. Sairausvakuutuksen korvaamien yksityislääkäri- ja hammaslääkärikäyntien sekä tutkimuksen ja hoidon ikä- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairanhoitopiiri tai -alue	Ikä- ja sukupuoli- ja sukupuolivakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Varsinais-Suomen shp	131	134	134	130	129	129	127	130	130	132	132	128	53	2,9	0,2	4,1	0,3
Satakunnan shp	100	101	103	100	103	101	100	103	106	104	101	101	42	3,4	0,4	4,3	0,4
Kanta-Hämeen shp	80	80	77	75	77	74	74	76	79	78	81	83	35	3,5	0,3	6,8	0,3
Pirkanmaan shp	103	107	112	108	106	109	107	111	110	115	113	109	45	3,5	0,2	4,0	0,2
Päijät-Hämeen shp	70	75	75	77	75	77	76	73	78	80	85	83	35	4,7	0,3	7,9	0,3
Kymenlaakson shp	98	99	98	99	98	101	100	96	94	96	95	91	38	2,4	0,3	3,1	0,3
Etelä-Karjalan shp	84	83	88	87	87	87	89	88	91	92	96	96	40	4,3	0,3	6,6	0,3
Etelä-Savon shp	81	86	83	83	82	84	80	80	77	74	78	77	33	2,7	0,4	3,7	0,5
Itä-Savon shp	76	74	73	68	65	68	68	62	59	56	54	53	23	0,0	0,6	0,8	0,6
Pohjois-Karjalan shp	71	73	76	77	76	73	79	78	74	75	68	72	30	3,4	0,5	2,5	0,5
Pohjois-Savon shp	97	95	93	92	93	91	96	91	92	87	88	87	36	2,3	0,5	3,7	0,5
Keski-Suomen shp	87	84	84	84	87	84	82	83	78	78	74	71	29	1,3	0,4	0,6	0,3
Etelä-Pohjanmaan shp	85	84	83	85	89	89	93	93	89	86	78	81	33	2,8	0,4	1,1	0,4
Vaasan shp	74	77	77	80	79	82	83	82	84	81	85	87	36	4,6	0,3	6,1	0,2
Keski-Pohjanmaan shp	53	54	55	55	55	57	60	61	60	58	55	55	22	3,7	0,5	2,3	0,5
Pohjois-Pohjanmaan shp	84	83	82	80	76	76	77	78	76	78	70	72	28	1,7	0,4	2,4	0,4
Kainuun shp	71	70	69	71	73	73	79	80	77	77	76	75	31	4,0	0,7	3,2	0,7
Länsi-Pohjan shp	76	80	80	76	70	74	76	80	78	79	74	70	29	2,7	0,6	1,3	0,6
Lapin shp	60	61	65	63	62	65	67	69	68	65	65	66	27	4,4	0,7	4,0	0,7
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	129	126	123	127	127	126	124	122	124	123	126	129	52	3,0	0,1	5,9	0,2
HUS jaettuina sairaanhoitoalueisiin																	
Helsingin sha	152	145	139	142	141	139	138	135	134	130	133	138	58	2,0	0,1	5,0	0,2
Hyvinkään sha	109	106	105	108	110	106	106	106	114	116	119	124	49	4,3	0,2	8,7	0,2
Jorvin sha	141	137	138	145	146	143	141	138	140	140	147	147	57	3,4	0,2	6,2	0,2
Lohjan sha	87	91	88	93	94	96	94	95	96	97	99	102	41	4,6	0,3	6,5	0,3
Länsi-Uudenmaan sha	75	77	75	75	76	78	75	81	85	82	92	91	38	5,0	0,2	7,8	0,2
Peijaksen sha	113	110	111	114	115	113	111	111	114	114	116	114	45	3,2	0,3	5,4	0,3
Porvoon sha	98	101	103	103	100	102	100	95	95	99	102	104	42	3,6	0,2	6,8	0,2
Koko maa (€/asukas)	29	28	30	33	33	36	35	34	37	38	42	41	41	3,1	0,3	4,6	0,3
Variaatiokerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	33,6	31,7	30,8	31,1	31,0	30,6	29,4	29,4	29,7	30,2	31,8	31,6					
sairanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	26,5	24,9	24,0	24,8	25,0	24,3	23,1	22,8	23,3	23,6	25,6	25,8					
sairanhoitopiireittäin painottamaton ¹	26,0	24,5	24,0	25,1	25,4	24,3	23,0	22,5	23,5	24,4	26,3	26,6					
Ginikerroin (%)																	
kunnittain väestöpainotettuna	19,1	18,1	17,6	17,8	17,7	17,5	16,8	16,8	17,0	17,2	18,2	18,1					
sairanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	14,7	13,9	13,5	13,9	14,1	13,7	13,0	12,9	13,2	13,4	14,6	14,7					
sairanhoitopiireittäin painottamaton ¹	14,2	13,5	13,3	13,9	14,2	13,6	12,8	12,5	13,1	13,8	15,0	15,1					

¹ HUS jaettuina sairaanhoitoalueisiin.

TAULUKKO 15. Kuntien terveyden-, vanhusten- ja ympäristöterveydenhuollon, sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja sairaanhoidon sekä eläkkeensaajien hoitotuen tarvevakioidut menot yhteensä asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100													Menot/ asukas (€) 2004	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 1993–2004	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 1993–2004	Kiinteä- hintaisten vakioi- mattomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 2000–2004	Laskennal- linen ikä- ja sukupuoli- rakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 2000–2004
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004						
Varsinais-Suomen shp	93	94	94	94	98	99	99	98	97	94	97	98	1 695	2,7	0,6	4,2	0,6	
Satakunnan shp	96	97	96	96	98	100	97	95	96	95	96	96	1 735	2,7	1,1	4,3	1,1	
Kanta-Hämeen shp	97	97	98	98	97	98	96	95	92	92	93	93	1 668	2,1	0,8	3,3	0,6	
Pirkanmaan shp	87	89	92	91	93	96	95	97	98	99	99	100	1 671	3,3	0,6	4,4	0,5	
Päijät-Hämeen shp	91	87	85	89	87	87	87	85	84	85	89	90	1 563	2,5	1,0	5,4	1,2	
Kymenlaakson shp	90	91	93	93	94	92	93	93	93	93	95	96	1 756	3,2	1,0	5,0	1,0	
Etelä-Karjalan shp	95	97	93	95	94	95	92	91	91	92	93	92	1 675	2,2	1,1	4,4	1,2	
Etelä-Savon shp	95	96	95	94	95	96	95	94	96	96	96	93	1 830	2,7	1,4	4,3	1,4	
Itä-Savon shp	96	96	94	95	92	95	96	92	92	93	93	93	1 901	2,6	1,5	4,6	1,6	
Pohjois-Karjalan shp	98	99	98	95	94	92	92	92	90	92	94	92	1 753	2,1	1,2	3,9	1,1	
Pohjois-Savon shp	104	104	103	102	101	100	97	96	94	96	95	97	1 811	2,0	1,2	4,4	1,2	
Keski-Suomen shp	100	98	98	97	98	98	98	99	98	99	99	98	1 705	2,3	1,0	3,7	0,8	
Etelä-Pohjanmaan shp	93	92	91	93	93	92	95	93	94	91	92	93	1 748	2,7	1,2	4,0	1,1	
Vaasan shp	98	100	102	101	103	105	103	104	102	102	100	100	1 797	2,6	0,9	2,9	0,7	
Keski-Pohjanmaan shp	93	95	96	94	96	95	95	96	96	96	97	97	1 684	3,2	1,2	4,3	1,0	
Pohjois-Pohjanmaan shp	109	106	108	107	107	104	103	103	102	104	104	104	1 655	2,0	0,8	4,2	0,7	
Kainuun shp	105	107	105	104	100	99	96	96	95	94	94	94	1 769	2,3	1,8	4,1	1,8	
Länsi-Pohjan shp	107	103	105	101	97	96	92	92	93	96	99	97	1 748	2,4	1,6	6,0	1,6	
Lapin shp	115	117	115	110	106	106	102	106	103	99	101	101	1 779	2,2	1,6	3,3	1,7	
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	111	111	110	111	110	109	112	113	114	114	111	109	1 575	1,8	0,4	3,1	0,4	
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin																		
Helsingin sha	116	116	114	116	112	113	117	118	121	121	115	110	1 764	1,2	0,1	2,2	0,3	
Hyvinkään sha	104	102	104	101	103	102	105	108	108	107	108	108	1 474	2,4	0,6	3,6	0,6	
Jorvin sha	110	108	110	113	112	112	111	112	113	113	110	111	1 328	2,2	0,6	4,2	0,8	
Lohjan sha	101	102	103	101	99	101	101	101	104	103	101	100	1 547	2,6	0,6	3,4	0,7	
Länsi-Uudenmaan sha	106	103	105	108	106	105	103	106	102	103	102	101	1 832	1,7	0,6	2,0	0,2	
Peijaksen sha	109	111	106	106	109	106	107	108	108	107	109	112	1 443	2,9	0,9	5,5	1,0	
Porvoon sha	105	103	103	105	108	103	104	102	102	101	100	98	1 540	1,7	0,4	2,2	0,1	
Koko maa (€/asukas)	1 303	1 271	1 298	1 352	1 401	1 404	1 425	1 440	1 513	1 562	1 624	1 676	1 676	2,3	0,8	3,9	0,8	
Variaatiokerroin (%)																		
kunnittain väestöpainotettuna	11,0	10,6	10,2	10,2	9,4	8,7	9,6	10,2	10,8	11,1	9,0	8,3						
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	8,9	8,5	8,1	8,1	7,0	6,7	7,9	8,5	9,1	9,4	7,2	6,5						
sairaanhoitopiireittäin painottomaton ¹	7,8	7,5	7,4	7,0	6,5	6,1	6,8	7,6	7,8	7,8	6,4	6,2						
Ginikerroin (%)																		
kunnittain väestöpainotettuna	6,3	6,1	5,8	5,8	5,4	5,0	5,4	5,8	6,1	6,3	5,1	4,7						
sairaanhoitopiireittäin väestöpainotettuna ¹	5,1	4,8	4,6	4,5	3,9	3,8	4,3	4,7	4,9	5,1	4,0	3,6						
sairaanhoitopiireittäin painottomaton ¹	4,5	4,3	4,3	4,0	3,7	3,5	3,7	4,3	4,3	4,2	3,6	3,5						

¹ HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin.

Johtopäätökset

Palvelujen tarpeessa edelleen suuria alueellisia eroja

Alueelliset erot palvelujen tarvetta kuvaavissa tekijöissä kuten kuolleisuudessa, työkyvyttömyydessä ja muissa tarvetekijöissä ovat edelleen suuria sairaanhoitopiirien välillä ja erityisen suuria kuntien välillä. Vaikka alueelliset erot kuolleisuudessa ja tarvetekijöissä kaventuivat vuodesta 1993 vuoteen 1998 jonkin verran, ovat erot säilyneet pääosin suhteellisesti samantasoisina.

Väestön suhteellista palvelujen tarvetta kuvaavat tarvekertoimet näyttävät pysyneen vuosien kuluessa suhteellisen vakaina. Väestön terveyspalvelujen ja vanhusten palvelujen tarpeet näyttävät siten muuttuvan kunnittain ja sairaanhoitopiireittäin melko hitaasti. Tässä tutkimuksessa raportoituja tarvekertoimia voidaan käyttää monella tavalla arvioitaessa palvelujen tarpeen, käytön ja menojen alueellisia eroja ja niiden kehitystä.

Pienet alttiita satunnaisvaihtelulle

Väestömäärältään pienten kuntien kohdalla on vertailutietoja syytä käyttää ja tulkita varoen, koska vuosittaisella satunnaisvaihtelulla on näissä kunnissa merkittävä rooli. Aiemmin Häkkinen ja Laukkanen (1999) ovat havainneet, että väestömäärältään pienimmissä kunnissa esimerkiksi työkyvyttömyysaste voi vaihdella vuodesta toiseen niin paljon, että kuntien väliset vuositasovertailut ovat melko epäluotettavia. Pienimpien (alle 5 000 asukkaan) kuntien työkyvyttömyysasteet tulisi laskea isommasta väestöpohjasta yhdistelemällä lähikuntien tietoja ja käyttämällä näin laskettua lukua kaikkien samaan alueeseen kuuluvien kuntien tunnuslukuna.

Tässä tutkimuksessa todettiin kuolleisuusluvuissa merkittävää kuntakohtaista vuosittaista satunnaisvaihtelua. Erityisesti väestöpohjaltaan pienimpien kuntien vertailussa tiedot tulisi laskea useamman vuoden ajanjaksolta satunnaisvaihtelun vähentämiseksi. Esimerkiksi kuntakohtaisten kuolleisuuslukujen, kuten estettävissä olevan kuolleisuuden tai menetettyjen elinvuosien arvioinnissa kuolemantapauksia, tulisi olla vähintään 20 tapausta vuodessa ennen kuin näiden indikaattoreiden käyttöä kannattaa edes harkita.

Esimerkkinä satunnaisvaihtelun merkityksestä voi todeta, että Itä-Savon sairaanhoitopiirissä ikä- ja sukupuolivakioitu menetettyjen elinvuosien indeksi aleni yli 20 prosenttia yhden vuoden aikana, vuodesta 2003 vuoteen 2004, vaikka piirin väestömäärä on lähes 65 000 asukasta.

Vuoden 2004 kokonaiskuolleisuustietojen perusteella kuntakohtaisia menetettyjä elinvuosia on mahdollista laskea asianmukaisesti runsaalle kolmannekselle kaikista Suomen kunnista ja estettävissä olevaa kuolleisuutta kuvaava tunnusluku vähemmälle kuin joka viidennelle kunnalle. Tällöinkin tarkastelu voi koskea vain kokonaiskuolleisuutta, ei tautikohtaista kuolleisuutta.

Alueelliset erot menoissa tasoittuneet

Tarvevakioitujen menojen alueelliset erot ovat suuria sairaanhoitopiirien välillä ja erityisen suuria kuntien välillä. Alueelliset erot kuntien panostuksessa terveydenhuoltoon ja vanhustenhuoltoon tasoittuivat vuodesta 1993 vuoteen 1998. Tämän jälkeen erot kasvoivat aina vuoteen 2002, mutta ovat sen jälkeen kaventuneet nopeasti. Vuonna 2004 alueelliset erot kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioiduissa menoissa olivat pienimmät koko tarkasteluajanjaksona 1993–2004. Silti kuntien väliset erot ovat edelleen suuria. Vuonna 2004 tarvevakioitujen menojen ero ”kalleimman” ja ”halvimman” paikkakunnan välillä oli noin 2,5 -kertainen.

Kun menovertailuissa käytetään havaintoyksikkönä kuntien asemesta sairaanhoitopiirejä, suurimmat alueelliset erot tasoittuvat. Jokaisessa sairaanhoitopiirissä on kuntia, joissa menot ovat muita huomattavasti korkeammat tai matalammat. Myös naapurikuntien välillä on suuria eroja palvelutarpeissa ja tarvevakioiduissa menoissa. Kasvukuntien ja taantuvien katvealueille jäävien kuntien erot näkyvät myös tarvevakioiduissa menoissa.

Menot kasvussa – Helsingin ratkaisut näkyvät tunnusluvuissa

Kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menojen reaalin kasvu on ollut 2000-luvulla nopeaa. Alueellisesti menojen kasvussa on suuria eroja. Erot selittynevät osin lähtötilanteen erilaisuudella, osin kuntien hiljalleen eriytyvällä talouskehityksellä, mutta ennen kaikkea palvelujärjestelmään tehdyillä rakenteellisilla muutoksilla. Esimeriksi Helsinki on toteuttanut 2000-luvulla terveydenhuollossa ja vanhustenhuollossa useita rakennejärjestelyjä ja tehostamistoimia, joiden vaikutus näkyy menojen maltillisena, koko maata selvästi hitaampana, kasvuna.

Helsingin 2000-luvulla tekemät säästöpäätökset vaikuttavat olennaisesti koko maan keskiarvolukuihin ja sitä kautta kansallisiin menovertailuihin. Vaikutus näkyy tässä tutkimuksessa myös alueellisten menoerojen kuvaamiseen käytettyjen gini- ja variaatiokertoimien kehityksessä alueellisten erojen tasaantumisenä 2000-luvun alussa. Kun Helsinki jätetään tarkastelusta pois, näyttäytyy alueellisten erojen kehitys huomattavasti maltillisemmalta.

Väestörakenteen muutos selittää vain osan menojen kasvusta

Väestörakenteen (ikä- ja sukupuolirakenteen) muutos selittää laskennallisesti noin viidenneksen kuntien kustantaman terveydenhuollon ja vanhustenhuollon kokonaismenojen kasvusta koko maassa vuosina 2000–2004. Poikkeuksena ovat Lapin ja Kainuun sairaanhoitopiirit, joissa väestörakenteen muutos selittää menojen kasvusta jopa puolet. Ikä- ja sukupuolirakenteen muutos on vaikuttanut menojen kasvuun vähiten, noin 10–15 prosenttia, Porvoon ja Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueilla, Helsingissä sekä Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiireissä. Pääpiirteissään näyttäisi siis siltä, että taloudellisesti nopeasti kasvavilla alueilla terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menojen kasvu on ollut muita vähemmän sidoksissa väestörakenteen muutokseen. Häkkinen ja Luoma (1995) ovat todenneet, että alueelliset erot selittyvät tarvetekijöiden lisäksi taloudellisilla tekijöillä, palvelutuotannon tehokkuudella ja palvelurakenteella.

Myös palveluittain tarkasteltuna väestörakenteen muutos on vaikuttanut hyvin eri tavalla menojen kehitykseen vuosina 2000–2004. Kun ikä- ja sukupuolirakenteen muutos selittää vanhustenhuollon menojen kasvusta laskennallisesti runsaat 60 prosenttia ja perusterveydenhuollon menojen kasvusta noin 42 prosenttia selittää se vain 7–11 prosenttia sairausvakuutuksen korvaamien lääkkeiden ja terveystalujen menojen kasvusta ja 18 prosenttia erikoissairaanhoidon menojen kasvusta. Sairausvakuutuksen korvaamien menojen ja erikoissairaanhoidon menojen kehitys riippunee siis pääosin sairastavuuden kehityksestä, hoitokäytäntöjen muutoksesta, uusien hoitomenetelmien käyttöönotosta, palvelujen tarjonnan kasvusta tai muista väestön ikä- ja sukupuolirakenteesta riippumattomista tekijöistä.

Tiedot palveluasumisesta puutteellisia

Tässä tutkimuksessa kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoja on tarkasteltu laajasti. Palveluasuminen menoja ei ole kuitenkaan arvioitu kunnittain. Näin siksi, palveluasumisen menoista ei ole saatavilla kuntakohtaista valtakunnallista rekisteriaineistoa, vaikka näitä tietoja

tarvittaisiin vanhusten palvelujen arvioinnissa ja suunnittelussa hyvin paljon. Palveluasumisen mukaan ottaminen tarkasteluun todennäköisesti vähentäisi vanhustenhuollon tarvekioiduissa menoissa havaittuja kuntien välisiä eroja.

Tarvekioitujen tietojen käyttö

Tarvekioidut menot ovat yksi osatotuus kuntien terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menoista. Ne kertovat käyttäkö kunta runsaasti, niukasti vai tavanomaisesti rahaa palvelujen järjestämiseen suhteessa väestön tarpeisiin. Tarvekioitujen menotietojen perusteella ei voi suoraan päätellä kunnan järjestämien palvelujen laatua, toiminnan taloudellisuutta tai tarkoituksenmukaisuutta. Niiden tulisi kuitenkin kannustaa toiminnan kriittiseen arviointiin.

Vertailussa ”huonosti” menestyvän (korkeat menot) kunnan tulisi arvioida kriittisesti tarjoaako kunta tavanomaista tasoa runsaammat ja laadultaan muita paremmat palvelut väestölleen? Onko kunnan käyttämien palvelujen tuottajien tuottavuudessa, palveluprosessien sujuvuudessa ja toiminnan organisoinnissa ja johtamisessa parantamisen varaa? Vai tuhlaako kunta vain rahaa?

”Hyvin” pärjänneen (edulliset menot) kunnan tulisi arvioida kriittisesti tarjoaako kunta väestölleen määrältään ja laadultaan riittävät palvelut? Jääkö kunnan väestön ilman tarvitsemiaan palveluja? Onko muilla kunnilla opittavaa kunnan järjestämien palvelujen tuottamistavassa? Vai säästääkö kunta vain rahaa?

Tarvekioinnissa ei oteta kantaa onko maan keskiarvo optimi, jota jokaisen kunnan tulisi tavoitella. Kunnissa, joissa väestö on keskimääräistä iäkkäämpää ja sairaampaa tarvekioidut menot ovat usein alle maan keskiarvon ja palvelutarjontaa saattaa olla liian vähän suhteessa tarpeeseen. Tarpeellisten ratkaisujen tekemistä vaikeuttaa usein joko kunnan heikko taloudellinen tilanne tai se, ettei terveydenhuoltoon ja vanhustenhuoltoon vain haluta panostaa enempää.

LÄHTEET

- Annual Smoking – Attributable Mortality, Years of Life Lost, and Productivity Losses – United States. *MMWR* 2005, 54 (25), 625–628.
- Aromaa, A., Gould, R., Hytti, H. & Koskinen, S. (2005). Toimintakyky, työkyky ja sairauden sosiaaliset seuraukset. Teoksessa Suomalaisien terveys. Arpo Aromaa, Jussi Huttunen, Seppo Koskinen, Juha Teperi (toim.). *Duodecim*. Helsinki, 134–148.
- Blane, D., Smith, G. D., Bartley, M. (1990). Social class differences in years of potential life lost: size, trends and principal causes. *Br Med J* 301:429–432.
- Fuller, M. F., Lury, D. A. (1977). *A Statistics workbook for social science students*. Philip Allan, Oxford.
- Hujanen, T., Mikkola, H., Pekurinen, M., Häkkinen, M. & Teitto, E. (2004). Terveydenhuollon menot ikä- ja sukupoliryhmittäin vuonna 2002. Stakes, Aiheita 24/2004. Helsinki. groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet.
- Hujanen, T., Pekurinen, M. & Häkkinen, U. (2006) Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon menot ja tarvekertoimet sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2004. Helsinki. Aineisto saavissa osoitteesta groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet.
- Häkkinen, U., Asikainen, K. & Linna, M. (1996a). Terveyspalvelujen tarve ja kustannukset alueittain ja sairaaloidentuottavuus 1990-luvulla. Stakes, Aiheita 45/1996. Helsinki.
- Häkkinen, U. & Laukkanen, M. (1999). Terveyspalvelujen tarve ja kustannukset alueittain 1990–1997. Stakes, Aiheita 30/1999. Helsinki.
- Häkkinen, U. & Luoma, K. (1995). Determinants of expenditure variation in health care and care of the elderly among Finnish municipalities. *Health Economics*, 4, 2454–2458.
- Häkkinen, U., Mikkola, H., Nordberg, M. & Salonen, M. (1996b) Tutkimus kuntien terveyspalveluiden valtionosuuksien perusteista. Sisäasianministeriö, Kuntaosaston julkaisu 3/1996. Helsinki.
- Häkkinen, U., Salonen, M. & Nordberg, M. (1995). Alueelliset erot sairastavuudessa, sairaalakäytössä ja terveydenhuollon kustannuksissa. Stakes, Aiheita 13/1995. Helsinki.
- Häkkinen, U., Valtonen, H., Niemelä, J. & Laine, J. (2000). Tutkimus sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuskriteereistä. Stakes, Aiheita 33/2000. Helsinki. groups.stakes.fi/chess/fi/tilastotuotteet.
- Leclerc, A., Chastang, J.-F., Menvielle, G. & Luce, D. (2006). Socioeconomic inequalities in premature mortality in France: Have they widened in recent decades? *Social Science and Medicine* 62, 2035–2045.
- Mackenbach, J. P., Bouvier-Colle, M. H. & Jouglu, E. (1990). Avoidable mortality and health services: a review of aggregate data studies. *Journal of Epidemiology and Community Health* 40, 106–111.
- Martelin, T., Koskinen, S. & Valkonen, T. (2005). Kuolleisuus. Teoksessa Suomalaisien terveys. Arpo Aromaa, Jussi Huttunen, Seppo Koskinen, Juha Teperi (toim.). *Duodecim*. Helsinki, 117–129.
- Nolte, E. & McKee, M. (2004). Does health care save lives? Avoidable mortality revisited. The Nuffield Trust. London.
- Palmer, S., West, P., Patrick, D. & Glynn, M. (1979). Mortality indices in resource allocation. *Community Medicine* 1, 275–281.
- Sievers, K. & Leppo, K. (1975). Väestön terveydentilan mittaamien. Teoksessa *Kansanterveytyön käsikirja*. Forum-kirjasto, Helsinki, 19–60.
- Westerling, R. (2003). Decreasing gender differences in "avoidable" mortality in Sweden. *Scandinavian Journal of Public Health* 31, 342–349.
- WHO (2006). Disability adjusted life years. <http://who.int/healthinfo/bodday/en/print.html> [27.3.2006].

Liitetaulukot

LIITETAULUKKO 1. Kuolleisuus tuhatta (1 000) henkilöä kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Kaikki kuolemat/1 000 henkilöä											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	11,1	10,3	10,6	10,2	10,3	9,9	10,1	10,4	10,0	10,1	9,7	9,5
Satakunnan shp	10,3	10,2	10,4	10,8	10,5	10,2	10,6	10,5	10,4	10,6	10,5	10,1
Kanta-Hämeen shp	10,7	10,7	10,8	10,5	10,5	10,8	10,7	10,6	11,1	10,4	10,6	10,3
Pirkanmaan shp	10,8	10,0	10,2	10,1	10,1	9,7	10,0	9,8	9,6	10,1	9,3	8,9
Päijät-Hämeen shp	10,7	10,3	10,2	10,8	10,4	10,7	10,1	9,9	9,7	10,0	10,3	9,7
Kymenlaakson shp	11,6	10,9	11,4	11,5	11,5	11,6	11,8	12,2	11,5	12,3	11,3	11,1
Etelä-Karjalan shp	11,4	10,4	11,5	11,1	11,4	11,2	11,6	10,7	10,8	10,2	11,3	11,4
Etelä-Savon shp	12,4	10,8	11,4	11,6	11,3	11,5	11,5	11,6	11,5	11,4	11,9	12,0
Itä-Savon shp	12,9	11,5	11,9	12,3	11,2	12,1	12,1	12,4	11,9	12,5	12,5	12,3
Pohjois-Karjalan shp	11,5	11,4	10,9	11,0	11,2	11,6	11,5	11,1	11,3	11,8	11,1	10,7
Pohjois-Savon shp	11,1	10,3	10,6	10,4	10,5	10,8	10,4	10,7	10,4	10,7	10,6	10,3
Keski-Suomen shp	10,2	9,5	10,0	9,4	9,6	9,9	9,7	9,7	9,9	9,8	9,8	9,3
Etelä-Pohjanmaan shp	11,2	10,4	11,0	10,6	10,5	10,7	10,9	10,7	10,5	10,6	10,9	10,5
Vaasan shp	10,5	9,5	10,0	9,8	9,4	9,3	10,3	9,9	9,7	9,9	9,5	9,5
Keski-Pohjanmaan shp	8,1	8,3	8,2	8,6	8,9	9,0	8,3	8,7	8,7	9,5	8,9	8,8
Pohjois-Pohjanmaan shp	8,3	7,7	7,8	7,7	8,2	8,4	8,4	8,2	7,9	7,9	8,1	7,8
Kainuun shp	9,9	9,1	9,6	9,9	9,7	9,8	9,7	10,9	10,2	11,2	11,5	10,6
Länsi-Pohjan shp	9,0	9,3	9,9	9,1	9,6	9,4	8,8	9,3	9,7	10,4	9,8	9,6
Lapin shp	9,0	8,6	8,6	8,5	9,1	9,2	9,5	9,4	9,3	9,5	9,6	9,3
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	8,5	7,9	8,0	8,1	7,9	7,9	7,7	7,7	7,6	7,6	7,6	7,3
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	10,7	9,8	10,1	9,8	9,5	9,7	9,5	9,2	9,2	9,2	9,2	9,0
Hyvinkään sha	6,9	7,0	6,9	6,9	7,2	6,7	6,8	6,9	7,1	6,4	6,2	5,9
Jorvin sha	5,4	4,9	5,1	5,6	5,0	4,9	4,7	5,0	4,7	4,7	5,3	4,9
Lohjan sha	8,7	9,1	8,2	9,5	9,4	9,1	8,6	8,8	8,4	9,0	8,3	7,7
Länsi-Uudenmaan sha	12,5	10,3	10,9	11,5	11,3	11,9	10,2	12,0	11,7	11,4	10,1	10,6
Peijaksen sha	5,8	5,3	5,1	5,3	5,5	5,2	5,5	5,6	5,5	5,6	5,7	5,7
Porvoon sha	10,3	9,7	9,4	9,9	9,5	9,8	8,7	9,2	8,9	9,3	8,9	8,5
Koko maa	10,0	9,4	9,6	9,6	9,5	9,5	9,5	9,5	9,3	9,5	9,4	9,1

LIITETAULUKKO 2. Alle 65-vuotiaiden kuolleisuus tuhatta (1 000) alle 65-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Alle 65-vuotiaat kuolleet/1 000 alle 65-vuotiasta											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	2,5	2,5	2,6	2,4	2,4	2,2	2,4	2,5	2,5	2,3	2,3	2,3
Satakunnan shp	2,5	2,5	2,5	2,8	2,5	2,6	2,6	2,7	2,5	2,8	2,6	2,6
Kanta-Hämeen shp	2,7	2,6	2,7	2,7	2,6	2,6	2,8	2,4	2,7	2,4	2,7	2,7
Pirkanmaan shp	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5	2,3	2,4	2,3	2,2	2,3	2,4	2,3
Päijät-Hämeen shp	2,9	3,0	2,9	2,9	2,7	2,7	2,8	2,8	2,6	2,7	2,9	2,9
Kymenlaakson shp	3,1	3,1	3,2	3,0	3,1	3,1	3,4	3,4	3,3	3,2	2,9	2,9
Etelä-Karjalan shp	3,2	2,7	3,2	3,0	3,0	3,0	3,1	3,1	2,9	2,6	3,3	3,2
Etelä-Savon shp	3,1	2,9	3,0	3,1	2,8	3,0	3,0	3,1	3,2	2,7	3,2	3,3
Itä-Savon shp	3,4	3,0	2,9	2,9	3,2	2,9	3,2	3,1	3,2	3,1	3,3	2,9
Pohjois-Karjalan shp	3,2	3,3	3,0	3,0	3,0	3,3	3,0	2,9	3,1	2,9	3,0	3,2
Pohjois-Savon shp	2,9	2,9	2,9	2,8	2,9	3,0	2,8	2,8	2,7	2,7	3,0	2,9
Keski-Suomen shp	2,8	2,6	2,6	2,6	2,5	2,6	2,6	2,5	2,5	2,6	2,4	2,6
Etelä-Pohjanmaan shp	2,6	2,2	2,3	2,2	2,4	2,2	2,5	2,2	2,4	2,1	2,5	2,4
Vaasan shp	2,2	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9	1,6	1,9	2,0	1,8	1,9
Keski-Pohjanmaan shp	1,8	2,0	1,9	1,6	1,9	2,1	1,8	1,9	2,0	1,9	1,7	2,0
Pohjois-Pohjanmaan shp	2,4	2,2	2,3	2,2	2,3	2,4	2,2	2,3	2,0	2,1	2,2	2,2
Kainuun shp	3,2	3,1	3,0	3,1	3,2	2,7	3,1	3,1	3,2	3,2	3,1	3,3
Länsi-Pohjan shp	2,4	2,8	3,0	2,4	2,5	2,8	2,4	3,1	2,9	3,0	2,6	2,9
Lapin shp	3,1	2,9	2,6	2,4	3,1	2,7	2,7	2,7	2,6	2,8	2,9	3,0
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	2,5	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,1	2,1	2,1	2,3
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	2,9	2,8	2,8	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6	2,4	2,5	2,4	2,7
Hyvinkään sha	2,2	2,1	2,0	2,0	2,1	2,2	2,0	2,0	2,2	1,7	1,9	1,9
Jorvin sha	1,9	1,8	1,7	1,9	1,7	1,8	1,6	1,6	1,5	1,6	1,5	1,7
Lohjan sha	2,2	2,3	2,3	2,6	2,5	2,7	2,5	2,5	2,5	2,6	2,2	2,1
Länsi-Uudenmaan sha	2,4	2,1	2,5	2,5	2,1	2,4	2,1	2,6	2,3	2,7	2,3	2,0
Peijaksen sha	2,4	2,1	2,2	2,1	2,2	2,0	2,2	2,2	2,0	2,1	2,1	2,3
Porvoon sha	2,5	2,5	2,4	2,1	2,5	2,4	2,3	2,4	2,1	1,9	2,1	2,4
Koko maa	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5

LIITETAULUKKO 3. Estettävissä oleva kuolleisuus tuhatta (1 000) alle 75-vuotiasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Estettävät kuolemat/1 000 alle 75-vuotiasta											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	2,2	2,0	2,1	1,9	1,8	1,7	1,8	1,7	1,6	1,5	1,4	1,3
Satakunnan shp	2,0	2,1	2,1	2,2	1,9	2,1	1,8	1,8	1,6	1,7	1,4	1,4
Kanta-Hämeen shp	2,2	2,2	2,3	2,1	2,0	1,8	1,9	1,9	1,7	1,7	1,6	1,6
Pirkanmaan shp	2,3	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,6	1,6	1,5	1,4
Päijät-Hämeen shp	2,6	2,3	2,3	2,2	2,0	2,0	1,8	1,9	1,7	1,6	1,8	1,6
Kymenlaakson shp	2,8	2,2	2,4	2,7	2,4	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	1,8	1,9
Etelä-Karjalan shp	2,8	2,5	2,8	2,5	2,5	2,5	2,4	2,3	1,9	1,8	2,1	1,9
Etelä-Savon shp	2,8	2,7	2,5	2,6	2,5	2,7	2,5	2,2	2,3	2,0	2,1	2,3
Itä-Savon shp	3,1	2,6	2,5	2,5	2,3	2,3	2,2	2,3	2,4	2,2	2,3	2,4
Pohjois-Karjalan shp	2,7	2,6	2,5	2,5	2,2	2,4	2,2	2,1	2,1	2,0	2,1	2,0
Pohjois-Savon shp	2,5	2,4	2,5	2,3	2,3	2,0	2,1	2,1	1,9	1,9	1,9	1,8
Keski-Suomen shp	2,4	2,1	2,3	2,1	2,1	2,1	1,9	1,7	2,0	1,7	1,5	1,6
Etelä-Pohjanmaan shp	2,5	2,3	2,4	2,3	2,0	2,0	2,0	2,0	1,7	1,8	1,8	1,6
Vaasan shp	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,4	1,1	1,2
Keski-Pohjanmaan shp	1,7	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,4	1,6	1,2	1,4	1,4	1,5
Pohjois-Pohjanmaan shp	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,4
Kainuun shp	2,6	2,4	2,6	2,7	2,5	2,4	2,2	2,5	2,1	2,5	2,2	2,1
Länsi-Pohjan shp	1,9	2,8	2,4	2,2	2,0	2,3	1,6	2,0	1,9	1,5	1,8	1,5
Lapin shp	2,3	2,3	2,2	2,0	2,1	2,1	2,0	2,1	1,9	1,9	1,8	1,7
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	1,8	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	2,1	1,9	1,9	1,7	1,8	1,8	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Hyvinkään sha	1,7	1,5	1,2	1,6	1,5	1,4	1,5	1,5	1,3	1,2	1,1	1,1
Jorvin sha	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,2	0,9	1,0	0,8	0,9	0,9	0,9
Lohjan sha	1,7	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1	1,8	1,6	1,5	1,7	1,2	1,4
Länsi-Uudenmaan sha	2,1	1,9	2,0	2,0	1,7	1,8	1,5	2,1	2,1	1,5	1,1	1,3
Peijaksen sha	1,4	1,3	1,2	1,3	1,2	1,2	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
Porvoon sha	2,1	2,3	2,1	1,7	1,9	1,8	1,7	1,8	1,6	1,8	1,2	1,5
Koko maa	2,2	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,6	1,6	1,5	1,5

LIITETAULUKKO 4. Menetetyt elinvuodet sataa (100) alle 70-vuotiaista kohti sairaanhoitopiireittäin 1993–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Menetetyt elinvuodet/100 alle 70-vuotiaista											
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	4,8	5,1	5,2	4,7	4,8	4,5	5,0	4,9	4,8	4,3	4,2	4,3
Satakunnan shp	5,5	4,9	5,0	5,4	4,9	4,9	5,0	5,1	4,8	5,2	4,7	5,0
Kanta-Hämeen shp	5,2	5,9	5,3	5,4	5,3	5,0	5,6	4,9	5,2	4,5	5,3	5,3
Pirkanmaan shp	5,4	5,4	5,2	5,2	5,4	4,5	4,6	4,7	4,3	4,5	4,5	4,4
Päijät-Hämeen shp	5,9	6,0	5,7	5,9	5,5	5,5	5,3	5,4	5,0	5,1	5,2	5,2
Kymenlaakson shp	6,1	6,1	6,3	6,1	6,4	6,0	6,6	6,4	6,2	5,8	5,2	5,2
Etelä-Karjalan shp	6,0	5,4	6,5	6,2	5,8	5,8	5,5	5,8	5,8	4,7	6,0	5,9
Etelä-Savon shp	6,1	5,5	5,6	5,8	5,5	5,6	5,5	5,6	5,9	5,0	5,8	5,8
Itä-Savon shp	6,8	5,8	5,6	6,1	6,7	6,1	6,0	5,4	5,8	6,0	5,9	4,9
Pohjois-Karjalan shp	6,0	6,9	6,0	5,9	5,8	6,4	5,7	5,8	5,6	5,7	5,8	5,8
Pohjois-Savon shp	5,9	6,1	5,9	5,8	5,7	6,4	5,4	5,4	5,1	5,2	5,6	5,6
Keski-Suomen shp	5,8	5,4	5,4	5,3	5,2	5,4	5,3	5,1	4,7	5,2	4,9	4,9
Etelä-Pohjanmaan shp	5,3	4,3	4,5	4,2	4,7	4,6	4,9	4,4	4,6	3,9	4,8	5,0
Vaasan shp	4,8	4,2	3,7	4,0	3,8	3,4	3,7	3,4	3,6	3,8	3,5	3,5
Keski-Pohjanmaan shp	3,3	4,4	4,1	3,3	3,8	4,3	3,9	3,5	4,1	3,4	3,2	3,6
Pohjois-Pohjanmaan shp	5,3	4,9	5,3	5,1	5,0	5,0	4,9	4,9	4,5	4,3	4,4	4,4
Kainuun shp	6,5	6,2	6,2	6,7	6,8	5,4	5,8	6,3	6,0	6,1	5,6	6,1
Länsi-Pohjan shp	5,3	5,9	7,0	5,8	5,4	5,6	5,1	6,3	6,0	6,0	5,0	5,6
Lapin shp	6,6	6,2	5,3	5,0	6,4	5,9	5,6	5,3	5,1	5,2	5,7	5,6
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	5,4	5,1	4,9	4,8	4,6	4,7	4,6	4,8	4,3	4,3	4,0	4,4
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin												
Helsingin sha	6,1	5,8	5,6	5,3	5,2	5,4	5,4	5,5	4,7	4,9	4,6	5,1
Hyvinkään sha	5,0	4,7	4,3	4,3	4,7	4,5	4,2	4,2	4,8	3,6	3,7	3,6
Jorvin sha	4,5	4,3	4,1	4,1	3,5	3,8	3,3	3,4	3,0	3,1	3,1	3,5
Lohjan sha	5,0	4,7	4,9	5,5	5,5	5,0	4,9	4,9	5,1	5,1	4,0	3,8
Länsi-Uudenmaan sha	5,0	4,7	5,0	4,7	3,7	4,2	4,4	5,1	4,4	4,5	4,0	3,6
Peijaksen sha	5,5	5,0	4,7	4,8	4,4	4,2	4,7	4,9	4,2	4,5	3,7	4,5
Porvoon sha	5,2	4,8	4,8	4,4	4,7	4,8	4,2	4,6	4,2	3,6	4,1	4,6
Koko maa	5,5	5,3	5,3	5,2	5,1	5,0	5,0	5,0	4,7	4,6	4,6	4,7

LIITETAULUKKO 5. Alle 55-vuotiaat työkyvyttömät ja varhaiseläkeläiset sataa (100) 16–54-vuotiaasta kohti sairaanhoitopiireittäin 1996–2004

Sairaanhoitopiiri tai -alue	Alle 55-vuotiaat työkyvyttömät ja varhaiseläkeläiset/100 16–54-vuotiaasta								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Varsinais-Suomen shp	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7
Satakunnan shp	4,0	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2	4,1	4,2	4,2
Kanta-Hämeen shp	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
Pirkanmaan shp	3,7	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5
Päijät-Hämeen shp	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,2
Kymenlaakson shp	4,2	4,3	4,4	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6
Etelä-Karjalan shp	4,4	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	4,7	4,6
Etelä-Savon shp	5,3	5,3	5,3	5,5	5,5	5,4	5,6	5,6	5,6
Itä-Savon shp	4,8	4,9	5,0	5,1	5,0	4,9	4,8	4,9	4,8
Pohjois-Karjalan shp	5,7	5,8	5,8	5,7	5,7	5,5	5,5	5,4	5,3
Pohjois-Savon shp	5,7	5,7	5,8	5,8	5,8	5,9	5,8	5,9	5,9
Keski-Suomen shp	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,5	4,4	4,4	4,4
Etelä-Pohjanmaan shp	4,6	4,6	4,7	4,8	4,9	4,9	4,9	4,9	4,8
Vaasan shp	3,4	3,5	3,4	3,5	3,6	3,6	3,7	3,7	3,6
Keski-Pohjanmaan shp	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,0	4,1	4,1
Pohjois-Pohjanmaan shp	4,9	4,8	4,8	4,8	4,7	4,6	4,6	4,6	4,6
Kainuun shp	5,4	5,5	5,6	5,6	5,8	5,8	5,8	6,0	6,0
Länsi-Pohjan shp	5,0	5,1	5,1	5,3	5,4	5,4	5,4	5,6	5,7
Lapin shp	4,5	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	5,0	5,0	5,0
Helsingin ja Uudenmaan shp (HUS)	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9
HUS jaettuna sairaanhoitoalueisiin									
Helsingin sha	3,3	3,2	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0
Hyvinkään sha	3,3	3,3	3,3	3,2	3,3	3,2	3,2	3,1	3,1
Jorvin sha	2,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Lohjan sha	3,8	3,9	3,9	3,8	3,8	3,7	3,6	3,6	3,6
Länsi-Uudenmaan sha	3,8	4,0	4,1	4,2	4,1	4,0	4,0	4,0	3,9
Peijaksen sha	3,0	3,0	2,9	3,0	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Porvoon sha	3,4	3,5	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2
Koko maa	4,0	4,1	4,0	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0

LIITETAULUKKO 6. Terveydenhuollon ja vanhustenhuollon tarvevakioidut menot asukasta kohti (kiintein vuoden 2004 hinnoin) kunnittain 1993–2004

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien muutos (%) keskimäärin vuodessa 1993–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 1993–2004	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien muutos (%) keskimäärin vuodessa 2000–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 2000–2004
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Alastaro	03	86	88	85	84	88	92	90	90	93	87	93	97	1846	3,3	1,1	5,4	0,8
Askainen	03	91	84	92	88	102	88	98	88	89	112	119	114	1806	3,9	1,2	9,7	1,5
Aura	03	94	91	94	93	108	99	93	92	87	86	89	96	1260	2,0	0,3	3,2	0,0
Dragsfjärd	03	97	96	97	97	103	105	94	95	86	93	90	90	1833	1,7	1,0	1,0	0,1
Halikko	03	84	86	87	88	94	88	98	98	92	96	97	100	1270	2,1	0,0	2,9	-0,0
Houtskari	03	77	67	77	79	69	78	71	68	63	59	68	60	1213	0,1	1,0	-0,0	-0,2
Iniö	03	112	76	65	100	104	100	104	96	66	80	64	55	1130	-4,6	1,4	-10,2	1,6
Kaarina	03	107	97	102	106	102	110	104	107	102	99	99	104	1125	2,0	1,1	2,9	1,1
Kemiö	03	85	79	88	84	84	90	91	92	90	88	93	95	1767	2,4	0,2	3,8	0,1
Kiikala	03	81	80	81	92	80	91	87	86	88	91	90	89	1564	2,0	-0,3	3,8	-0,1
Kisko	03	69	75	78	71	77	83	89	87	82	90	93	88	1751	4,1	0,6	4,0	0,3
Korppoo	03	112	112	112	112	104	107	108	98	102	100	95	95	1772	1,0	0,8	1,8	0,4
Koski TI	03	78	80	82	77	84	90	84	82	83	77	87	93	1609	2,7	0,9	4,3	0,7
Kustavi	03	103	91	78	85	94	101	102	104	115	112	107	102	2095	2,4	1,0	3,5	-0,2
Kuusjoki	03	88	82	78	79	92	82	88	91	89	93	92	85	1448	0,9	0,2	3,5	1,9
Laitila	03	95	100	90	91	98	103	98	97	96	92	96	99	1562	3,0	1,3	4,3	1,0
Lemu	03	96	96	86	92	104	94	106	94	99	120	114	128	1366	3,4	-0,3	9,4	-0,2
Lieto	03	88	91	91	94	96	103	99	99	94	99	109	101	1149	3,1	0,8	5,0	1,1
Loimaa	03	88	90	89	89	98	93	90	84	87	85	86	85	1472	2,2	1,5	4,8	1,8
Marttila	03	72	78	80	78	71	83	73	74	80	81	89	89	1552	3,6	0,7	6,7	0,1
Masku	03	98	86	90	97	98	95	106	104	98	107	108	115	1155	3,5	0,8	5,7	0,7
Mellilä	03	76	85	86	88	88	84	87	66	76	64	70	72	1377	1,0	-0,1	4,1	0,8
Merimasku	03	72	75	80	83	89	97	97	100	97	93	96	106	1017	4,7	0,6	3,0	-0,6
Mietoinen	03	111	96	89	86	93	97	98	97	101	106	107	117	1600	2,5	0,9	7,4	0,5
Muurla	03	80	80	84	84	86	90	91	89	84	88	79	89	1275	2,9	0,6	2,6	0,6
Mynämäki	03	95	85	84	97	96	101	101	98	92	89	87	91	1433	1,9	0,8	2,0	0,4
Naantali	03	85	90	88	92	97	97	97	90	89	89	93	99	1194	3,8	1,1	6,1	1,4
Nauvo	03	98	97	95	94	95	96	91	95	92	87	94	94	1570	0,9	-0,6	1,6	-1,1
Nousiainen	03	94	94	98	101	95	100	101	97	93	100	100	102	1276	2,7	0,9	4,2	1,1
Oripää	03	81	89	87	88	87	87	84	59	65	74	65	77	1362	1,3	-0,1	8,7	-0,7
Paimio	03	90	87	86	88	92	96	94	98	97	94	94	99	1310	2,9	0,8	3,9	0,8
Parainen	03	93	95	94	89	89	93	91	92	93	90	96	92	1350	1,9	0,8	2,8	0,4
Perniö	03	81	84	87	91	100	99	95	94	93	85	91	95	1602	3,5	0,8	4,3	0,8
Pertteli	03	75	86	93	84	90	90	84	95	91	93	88	96	1305	3,4	0,3	3,2	0,7
Piikkiö	03	100	101	96	99	98	98	100	96	100	102	104	110	1392	2,5	0,5	6,3	0,3
Punkalaidun	03	82	79	83	85	91	95	94	87	84	86	84	82	1731	2,7	1,5	3,4	1,3
Pyhäranta	03	96	91	81	84	96	92	107	104	102	108	115	109	1554	3,0	0,7	4,5	1,2
Pöytyä	03	87	81	81	80	87	85	85	87	91	85	85	85	1374	1,6	0,6	2,4	0,2

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Raisio	03	93	92	89	89	99	96	96	92	89	89	88	91	1130	2,7	1,4	4,5	1,4
Rusko	03	84	77	87	85	93	90	92	91	90	95	100	95	942	2,6	0,5	3,5	-0,5
Rymättylä	03	84	82	78	85	101	99	84	85	89	89	95	102	1578	3,4	0,1	7,9	0,3
Salo	03	82	82	86	88	95	96	98	101	104	102	99	99	1445	3,8	0,8	5,3	1,2
Sauvo	03	75	80	79	77	85	89	89	82	79	82	88	99	1536	3,6	0,0	6,8	-0,9
Somero	03	86	88	88	88	84	88	91	80	87	72	77	85	1459	1,8	0,8	4,6	0,4
Suomusjärvi	03	102	82	83	74	78	88	90	99	115	93	97	103	1862	1,3	-0,0	3,7	-0,2
Särkisalo	03	102	81	78	85	96	99	88	109	101	90	98	101	2110	2,1	1,0	1,0	0,5
Taivassalo	03	91	89	89	98	87	82	95	96	100	104	95	96	1760	2,4	1,1	4,2	1,4
Tarvasjoki	03	77	86	89	80	87	85	91	87	86	94	85	94	1439	3,3	0,4	5,5	1,4
Turku	03	91	96	95	94	98	101	99	99	99	92	97	98	1451	2,2	0,4	3,5	0,5
Uusikaupunki	03	95	98	95	97	107	106	108	102	104	94	98	103	1547	3,5	1,5	5,7	2,1
Vahto	03	114	86	88	100	105	114	113	107	88	89	88	105	1148	1,0	0,4	2,4	0,1
Vampula	03	97	91	96	101	99	105	109	82	94	96	75	68	1262	-1,4	0,4	-1,6	1,0
Vehmaa	03	105	109	88	84	106	93	100	109	99	101	98	103	1872	1,4	0,3	1,6	0,4
Velkua	03	65	52	69	69	76	85	87	73	75	77	79	94	1545	4,9	1,9	14,2	3,9
Västanfjärd	03	76	61	73	73	84	100	93	96	86	84	92	98	1800	3,6	-0,0	3,6	-1,6
Yläne	03	96	87	80	84	95	105	100	83	81	79	82	81	1599	1,0	1,5	2,9	1,3
Eurajoki	04	94	96	99	94	101	102	96	93	95	88	91	93	1355	1,9	0,7	2,8	0,9
Eura	04	89	90	93	94	99	102	90	84	86	89	90	90	1444	2,9	1,3	5,8	1,1
Harjavalta	04	93	100	98	102	114	108	108	104	104	100	100	105	1587	3,8	1,6	3,9	2,1
Honkajoki	04	84	83	78	78	73	78	83	83	87	77	85	93	1736	2,7	1,0	5,6	1,3
Huittinen	04	90	89	86	87	99	92	96	89	89	93	95	92	1504	2,6	1,3	4,5	1,5
Jämijärvi	04	95	87	89	84	84	84	75	78	79	84	84	70	1297	-0,6	0,8	-0,8	0,5
Kankaanpää	04	93	90	91	90	91	90	91	91	91	94	89	86	1301	1,8	1,3	2,4	1,3
Karvia	04	83	86	89	83	82	81	82	78	82	86	82	85	1650	2,8	1,9	4,5	0,8
Kiukainen	04	82	83	84	85	92	94	88	81	82	78	80	76	1387	1,4	0,8	2,6	1,1
Kodisjoki	04	81	84	88	88	97	103	104	100	81	71	82	95	1369	3,8	1,1	0,5	0,7
Kokemäki	04	91	85	90	95	97	94	96	89	91	90	93	92	1616	2,0	0,6	4,3	0,8
Köyliö	04	76	77	84	90	97	101	100	89	96	95	87	91	1499	3,3	0,2	3,2	-0,1
Lappi	04	81	85	90	86	88	97	95	97	105	99	98	101	1649	3,9	0,7	4,6	0,8
Lavia	04	90	86	82	87	93	94	83	83	90	92	91	93	1955	2,7	1,5	6,9	2,2
Luvia	04	96	97	93	87	95	93	94	92	89	91	93	91	1213	1,4	0,8	2,2	0,8
Merikarvia	04	89	89	80	78	81	80	82	80	78	80	81	76	1561	1,3	1,4	2,9	1,6
Nakkila	04	88	86	89	91	103	102	101	93	93	97	97	100	1553	3,6	1,1	6,3	1,6
Noormarkku	04	100	97	106	92	105	106	95	97	94	96	100	99	1381	2,6	0,8	3,8	0,5
Pomarkku	04	107	95	94	89	93	93	99	89	93	89	88	90	1651	1,3	2,0	3,5	1,7
Pori	04	102	101	99	97	93	98	95	94	92	92	94	94	1412	1,4	1,1	3,5	0,9
Rauma	04	90	102	99	106	102	109	102	97	103	98	102	101	1428	3,5	1,4	4,7	1,1

Taulukko jatkuu

		Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
Kunta	Shp	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2004	1993–2004	1993–2004	2000–2004	2000–2004
Siikainen	04	83	90	90	90	93	93	78	75	78	81	92	99	1862	3,3	0,6	8,0	-0,6
Säkylä	04	92	93	97	92	100	106	102	97	104	95	93	96	1363	2,8	1,3	3,7	1,7
Ulvila	04	101	102	102	99	101	105	103	100	102	94	95	99	1331	2,7	1,4	4,7	2,0
Forssa	05	97	95	94	94	95	95	95	91	89	90	89	93	1499	2,1	1,1	3,9	1,0
Hattula	05	97	104	107	104	99	91	96	93	90	91	91	91	1209	1,8	1,0	2,4	0,8
Hauho	05	90	100	96	98	98	99	98	99	95	92	93	93	1691	2,2	1,1	1,7	0,3
Hausjärvi	05	89	88	94	96	91	94	89	91	89	93	90	93	1298	2,1	0,6	3,0	0,2
Humppila	05	90	89	88	88	82	93	91	87	85	82	90	91	1474	1,8	0,6	3,6	-0,6
Hämeenlinna	05	103	100	101	101	104	103	100	97	94	93	90	91	1362	0,9	0,9	2,3	1,1
Janakkala	05	92	94	96	93	89	97	92	91	89	90	91	92	1344	2,1	0,9	3,4	0,3
Jokioinen	05	90	93	94	97	93	98	95	93	86	86	92	94	1316	2,6	0,9	3,5	0,5
Kalvola	05	106	95	98	94	102	93	88	92	84	88	88	91	1483	0,2	0,8	3,2	0,8
Lammi	05	82	80	85	89	95	96	93	93	89	87	91	89	1596	3,0	1,1	2,9	0,8
Loppi	05	95	96	98	95	97	97	97	95	92	90	92	91	1384	1,3	0,4	1,9	0,2
Renko	05	95	107	100	103	107	92	97	98	94	96	102	100	1524	1,7	0,4	2,4	0,5
Riihimäki	05	94	98	99	99	94	98	96	97	93	92	96	96	1372	2,1	0,7	2,7	0,4
Tammela	05	86	85	89	88	91	94	93	90	88	84	84	88	1394	2,2	0,7	2,7	0,3
Tuulos	05	94	100	98	102	92	106	89	95	96	97	105	101	1783	2,8	0,8	5,1	0,4
Ypäjä	05	104	90	89	95	86	85	84	77	73	72	70	77	1352	-1,0	0,5	3,3	0,1
Hämeenkyrö	06	85	86	92	84	88	91	82	89	94	91	90	91	1447	2,7	0,8	4,4	0,7
Ikaalinen	06	80	94	93	95	89	91	89	96	95	89	88	83	1420	2,4	1,1	0,1	1,4
Juupajoki	06	78	75	85	80	87	83	81	85	89	90	93	89	1602	3,2	0,8	5,2	0,8
Kangasala	06	86	88	90	88	100	104	103	101	100	104	102	103	1255	3,2	0,6	3,1	0,4
Kihniö	06	75	81	79	91	85	89	82	84	94	89	85	97	1751	4,5	1,2	6,0	1,4
Kiikoinen	06	81	81	76	70	83	78	83	88	92	84	80	88	1873	2,5	0,7	4,7	0,9
Kuhmalhti	06	86	79	72	86	96	90	81	82	95	88	90	89	1682	1,9	0,5	6,4	1,3
Kuru	06	93	92	99	98	100	96	95	92	93	96	93	89	1638	1,2	0,4	2,3	0,5
Kylmäkoski	06	92	89	99	99	100	102	95	93	86	98	95	95	1356	1,7	0,6	3,5	1,8
Lempäälä	06	81	83	89	85	92	92	93	95	94	94	94	101	1162	3,0	0,2	3,5	-0,1
Luopioinen	06	92	91	94	100	102	102	99	102	96	94	93	100	1930	2,8	1,1	2,1	0,2
Längelmäki	06	88	88	98	99	96	103	97	94	98	99	98	99	2085	2,8	0,8	5,1	0,8
Mouhijärvi	06	87	86	89	87	98	94	94	99	92	84	86	93	1481	2,0	0,3	0,8	-0,3
Mänttä	06	101	98	98	104	110	119	104	98	107	103	93	95	1599	2,8	2,5	4,4	2,5
Nokia	06	82	82	85	81	84	89	87	92	93	97	100	102	1302	3,5	0,8	5,3	0,6
Orivesi	06	78	79	80	86	90	92	88	81	80	83	88	86	1428	2,9	1,0	4,5	0,7
Parkano	06	86	85	85	82	84	83	86	85	84	85	90	93	1525	3,4	1,7	6,5	1,8
Pirkkala	06	80	86	89	91	95	98	100	101	106	101	104	107	1077	3,8	0,4	3,5	-0,3
Pälkäne	06	97	100	98	93	99	93	94	95	92	102	93	97	1553	1,4	0,2	3,4	0,7
Ruovesi	06	71	83	83	85	89	86	83	82	85	90	91	92	1853	4,7	1,3	7,6	1,3
Suodenniemi	06	80	81	81	76	91	85	81	93	89	89	86	92	1905	3,6	0,8	2,2	-0,5

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 1993–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 1993–2004	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 2000–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 2000–2004
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Tampere	06	88	87	91	91	89	95	96	99	99	101	102	104	1387	2,9	0,3	4,4	0,4
Toijala	06	84	86	91	85	87	94	96	96	99	103	101	99	1530	3,2	0,6	3,3	0,1
Urjala	06	88	90	89	92	106	100	99	96	100	100	96	91	1685	2,4	1,0	2,1	0,7
Valkeakoski	06	82	92	93	93	100	100	99	98	102	100	101	101	1515	4,4	1,4	4,4	0,8
Vammala	06	79	83	87	82	89	92	89	87	87	88	90	92	1522	3,8	1,2	5,2	1,2
Vesilahti	06	75	79	83	78	88	81	90	94	97	92	92	85	1203	2,0	0,2	-0,7	-0,6
Viiala	06	89	91	95	95	99	105	97	99	104	99	99	100	1494	3,1	0,8	3,2	-0,2
Viljakkala	06	75	70	74	75	81	79	86	82	86	83	91	90	1440	3,1	0,8	3,3	0,6
Vilppula	06	88	86	85	86	89	97	93	91	97	100	90	99	1809	3,6	1,9	5,8	1,9
Virrat	06	70	72	73	69	69	66	70	68	70	72	71	82	1528	3,8	1,4	8,0	1,4
Ylöjärvi	06	91	94	100	104	100	92	95	97	100	96	96	103	1054	2,8	0,8	4,3	0,8
Äetsä	06	86	85	83	86	91	92	102	90	92	88	89	91	1469	2,8	1,4	3,7	1,4
Artjärvi	07	87	77	74	77	88	91	85	82	78	83	91	81	1516	1,8	1,6	3,6	2,2
Asikkala	07	77	89	87	81	81	83	79	78	73	80	84	85	1327	2,9	1,2	5,7	1,6
Hartola	07	78	73	82	83	78	84	78	76	73	72	75	78	1464	2,4	1,3	4,2	1,5
Heinola	07	106	105	104	102	92	92	89	83	85	85	88	85	1299	1,8	1,7	4,7	1,7
Hollola	07	92	85	88	88	95	99	95	95	91	88	96	92	1091	2,2	1,2	3,0	1,6
Hämeenkoski	07	94	89	86	90	97	87	93	98	93	92	92	91	1533	2,2	1,2	2,7	1,7
Iitti	07	72	74	75	73	72	70	77	73	72	76	80	85	1385	3,5	1,3	8,0	1,5
Kärkölä	07	84	83	84	79	84	89	87	88	88	83	95	94	1454	2,6	0,4	5,0	0,6
Lahti	07	92	88	83	90	89	87	88	86	84	85	89	92	1341	1,9	0,9	5,5	1,0
Nastola	07	88	83	81	91	81	80	82	84	80	78	83	86	1084	2,1	1,0	4,4	1,2
Orimattila	07	89	86	81	85	87	86	82	83	84	80	84	80	1184	1,1	0,9	2,6	1,0
Padasjoki	07	71	76	73	76	74	76	72	71	72	77	74	76	1469	3,0	1,6	5,7	1,7
Pukkila	07	85	82	73	80	73	82	82	82	80	71	70	71	1017	-0,6	-0,0	-1,7	-0,5
Sysmä	07	79	74	76	79	73	76	72	74	74	77	78	79	1600	2,9	1,5	6,5	2,3
Anjalankoski	08	84	84	88	88	82	84	87	85	87	87	89	90	1435	3,0	1,0	5,4	1,1
Elimäki	08	79	85	89	92	89	87	92	88	92	95	96	94	1427	4,1	1,0	6,4	1,1
Hamina	08	94	95	100	91	101	100	103	102	101	102	96	99	1508	2,8	1,3	3,3	1,5
Jaala	08	77	83	82	79	80	90	77	87	92	92	89	86	1542	3,1	0,9	3,4	0,7
Kotka	08	89	91	91	95	93	87	89	90	90	87	91	94	1464	2,3	0,8	4,2	0,7
Kouvola	08	84	86	88	89	94	92	92	91	89	91	93	98	1437	3,8	1,3	5,7	1,2
Kuusankoski	08	90	88	92	90	90	89	95	91	94	94	97	96	1499	3,2	1,2	5,4	1,2
Miehikkälä	08	76	70	81	75	73	76	76	73	70	68	72	68	1370	1,2	1,3	1,3	0,8
Pyhtää	08	96	91	90	89	95	85	82	85	83	81	88	91	1361	1,5	0,9	4,8	0,6
Ruotsinpyhtää	08	95	89	93	97	94	87	87	90	91	88	87	86	1422	1,2	1,0	2,0	1,2
Valkeala	08	85	89	86	90	91	92	87	90	93	89	95	93	1274	2,8	0,9	4,2	0,6
Virolahti	08	92	87	91	83	82	83	86	89	92	99	97	94	1733	2,1	0,4	6,2	1,1
Imatra	09	90	94	95	91	85	91	90	83	79	84	90	87	1408	1,9	1,3	5,1	1,5
Joutseno	09	94	93	87	90	95	99	91	94	95	94	94	95	1423	2,7	1,4	3,6	1,6

Taulukko jatkuu

		Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
Kunta	Shp	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Lappeenranta	09	101	103	96	102	100	98	94	93	94	94	93	93	1329	1,2	0,9	3,7	1,0
Lemi	09	79	85	77	76	84	82	86	87	85	87	95	89	1369	2,8	0,6	4,1	0,8
Luumäki	09	76	79	72	77	78	79	83	86	82	85	80	83	1476	2,7	1,3	2,6	1,4
Rautjärvi	09	79	87	81	79	85	84	82	81	85	83	87	81	1516	2,7	1,3	3,3	1,6
Ruokolahti	09	90	104	92	86	90	94	91	90	88	92	95	92	1619	3,5	1,8	5,8	1,4
Savitaipale	09	82	84	77	84	81	83	76	75	82	77	83	81	1605	2,3	1,6	6,8	1,7
Taipalsaari	09	90	90	88	86	95	95	93	84	87	91	94	90	1136	1,6	0,6	4,4	0,6
Ylämaa	09	87	86	76	83	82	86	77	85	81	84	81	71	1319	0,7	2,0	-0,3	2,3
Haukivuori	10	100	101	106	103	90	94	89	88	91	94	90	93	2048	2,9	2,3	7,1	3,5
Hirvensalmi	10	97	93	97	83	86	92	86	90	92	89	90	84	1720	1,0	1,0	2,5	1,2
Juva	10	97	96	89	87	93	90	89	86	89	86	85	81	1491	1,0	1,6	2,5	1,5
Kangasniemi	10	84	82	87	86	86	83	76	76	79	79	80	83	1626	2,9	2,0	6,3	2,5
Mikkeli	10	92	93	93	92	95	94	94	94	99	99	97	92	1334	2,3	1,1	3,3	1,2
Mäntyharju	10	86	87	88	88	95	96	93	88	88	90	97	96	1744	3,5	1,7	5,9	1,8
Pertunmaa	10	80	80	94	83	80	77	82	85	85	75	87	78	1683	2,3	1,6	1,8	0,7
Pieksämäki	10	102	107	100	101	102	104	111	104	102	104	100	97	1698	2,7	2,0	2,5	1,7
Pieksänmaa	10	95	94	94	94	91	95	95	94	92	97	96	91	1632	3,0	1,4	4,7	1,2
Puumala	10	94	90	95	88	92	90	88	90	88	96	93	92	1933	2,9	2,3	5,2	2,5
Ristiina	10	91	96	96	95	94	96	89	92	92	94	94	94	1557	2,5	1,0	4,6	0,8
Suomenniemi	10	105	96	93	105	102	105	92	75	81	93	89	92	1891	0,5	1,1	9,1	2,2
Enonkoski	11	92	90	94	79	71	81	91	83	86	93	97	93	1871	3,3	2,3	6,4	1,4
Joroinen	11	95	96	92	94	92	98	101	95	95	79	83	87	1478	1,4	1,1	1,5	1,3
Kerimäki	11	92	87	90	92	98	98	99	91	96	104	104	102	1705	3,5	1,5	6,8	1,9
Kesälahti	11	87	94	100	125	101	90	87	85	83	88	88	84	1615	2,6	1,8	3,1	1,9
Parikkala	11	87	87	84	88	85	91	91	90	92	87	90	92	1852	2,6	1,5	4,3	1,5
Punkaharju	11	89	84	90	90	92	94	92	94	87	88	99	95	1667	3,8	2,4	4,9	2,7
Rantasalmi	11	84	91	88	90	84	86	84	86	85	90	85	86	1749	3,1	1,6	4,5	1,6
Savonlinna	11	98	98	95	95	92	95	97	89	91	95	93	95	1486	2,1	1,6	5,2	1,7
Savonranta	11	87	97	82	83	87	87	88	85	85	85	84	84	1892	2,7	2,1	3,7	2,1
Sulkava	11	100	96	90	94	98	103	102	97	98	101	93	96	1871	2,1	1,5	3,2	1,2
Eno	12	108	102	103	99	88	92	90	88	86	86	91	87	1507	0,7	1,6	3,4	1,5
Heinävesi	12	83	85	78	78	85	81	77	85	87	91	91	87	1830	3,0	1,4	3,8	1,3
Ilomantsi	12	90	90	88	83	83	77	82	79	73	71	84	84	1810	3,0	2,2	5,9	2,4
Joensuu	12	103	107	104	100	101	96	94	92	90	92	95	93	1287	1,0	0,8	3,8	1,1
Juuka	12	93	97	99	91	80	82	81	83	80	85	89	90	1822	2,7	1,7	6,0	0,8
Kitee	12	81	85	87	82	83	87	80	84	80	84	83	84	1406	2,6	1,2	4,1	1,5
Kontiolahti	12	108	103	104	100	96	96	99	97	94	90	97	98	1135	0,5	0,6	2,6	0,3
Lieksa	12	94	94	96	94	88	87	86	90	86	85	87	85	1604	2,1	2,0	2,7	2,0
Liperi	12	90	86	85	84	87	91	90	94	90	89	92	97	1478	2,5	0,7	3,1	0,4
Nurmes	12	84	85	87	85	89	81	79	84	80	82	83	78	1509	2,4	2,0	2,3	2,2

		Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 1993–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 1993–2004	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa 2000–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 2000–2004
Kunta	Shp	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Outokumpu	12	96	96	94	91	84	86	91	89	93	94	96	92	1675	2,2	1,6	4,4	1,6
Polvijärvi	12	89	90	83	83	83	80	78	79	78	81	83	81	1578	1,8	1,4	4,5	1,2
Pyhäselkä	12	104	103	104	95	96	94	88	88	91	91	91	96	1211	1,0	0,5	4,4	0,1
Rääkkylä	12	84	85	85	87	83	90	91	94	91	90	89	79	1726	1,7	1,5	0,2	1,8
Tohmajärvi	12	96	92	94	97	83	84	91	90	90	98	101	100	1860	2,3	0,8	5,7	0,9
Valtimo	12	84	89	75	77	83	79	83	76	77	81	76	81	1641	2,6	2,1	5,8	2,5
Iisalmi	13	97	98	97	98	98	97	92	88	88	91	89	90	1417	1,8	1,4	4,1	1,4
Juankoski	13	95	89	89	92	95	90	84	85	81	86	86	87	1562	1,6	1,2	4,3	0,9
Kaavi	13	99	94	93	96	93	91	87	90	82	91	80	82	1637	1,0	1,6	0,0	0,7
Karttula	13	96	95	94	96	98	93	92	93	103	105	106	108	1699	3,0	0,8	6,1	0,3
Keitele	13	95	94	92	85	84	88	90	92	91	93	98	92	1829	3,1	2,0	4,1	1,1
Kiuruvesi	13	99	97	96	90	87	92	85	84	80	73	77	81	1583	0,9	1,7	2,8	1,9
Kuopio	13	112	113	109	105	104	99	95	93	90	94	93	98	1356	0,8	0,9	4,8	1,0
Lapinlahti	13	91	90	87	93	100	94	94	92	93	95	95	92	1615	2,6	1,1	4,2	1,3
Leppävirta	13	96	94	96	96	92	90	91	89	90	88	89	92	1529	1,9	1,6	4,0	1,6
Maaninka	13	93	93	93	91	90	96	94	94	90	97	88	94	1670	2,0	1,1	1,7	0,4
Nilsinä	13	112	97	98	93	96	92	90	86	87	90	89	90	1680	0,5	1,5	4,9	1,3
Pielavesi	13	86	90	84	86	79	83	83	79	82	81	81	82	1708	2,5	1,9	4,4	1,6
Rautalampi	13	86	89	94	100	90	95	90	93	88	93	95	95	1965	3,3	1,1	4,5	1,5
Rautavaara	13	118	106	107	106	94	96	85	81	84	90	86	83	1802	0,5	2,3	5,0	3,2
Siilinjärvi	13	98	102	100	101	103	102	105	101	102	103	100	101	1169	2,4	0,8	3,7	0,8
Sonkajärvi	13	100	103	99	93	94	94	85	88	83	82	85	85	1674	1,1	1,7	2,8	2,2
Suonenjoki	13	96	96	98	96	98	92	86	88	85	89	90	91	1727	2,1	1,6	4,9	2,1
Tervo	13	83	88	88	90	98	98	85	86	83	84	85	89	1824	3,0	1,3	3,8	0,3
Tuusniemi	13	89	92	85	88	85	88	89	82	89	87	92	90	1794	2,3	1,6	5,7	2,0
Varkaus	13	100	105	105	104	99	105	103	101	98	99	96	97	1548	2,2	1,3	3,2	1,6
Varpaisjärvi	13	89	87	95	83	91	87	88	82	80	85	89	96	1880	3,5	1,8	8,1	2,2
Vesanto	13	86	88	85	89	93	97	89	83	82	81	82	87	1927	3,2	1,9	6,1	2,2
Vieremä	13	104	107	110	113	103	94	94	98	92	89	85	81	1497	0,5	1,7	-0,4	2,1
Hankasalmi	14	88	91	90	88	90	86	86	90	88	82	83	84	1579	1,6	0,9	1,3	0,5
Joutsa	14	93	88	88	92	84	89	94	93	95	99	100	95	1830	2,9	1,7	4,2	2,0
Jyväskylän mlk	14	100	95	97	91	96	98	96	98	98	99	103	100	1172	2,1	0,7	3,9	0,5
Jyväskylä	14	107	103	103	102	103	101	102	102	101	104	102	102	1301	1,1	0,6	3,2	0,6
Jämsänkoski	14	103	98	93	93	91	92	100	99	96	101	103	97	1530	1,8	1,1	3,1	1,1
Jämsä	14	97	100	98	97	99	103	106	103	102	101	104	100	1581	3,0	1,2	2,7	1,0
Kannonkoski	14	94	67	77	83	88	86	78	87	82	79	75	77	1653	1,5	2,1	0,7	1,0
Karstula	14	98	94	97	94	90	94	94	88	92	92	96	97	1802	3,1	1,9	6,9	1,7
Keuruu	14	91	90	92	90	94	88	89	91	86	93	90	91	1630	2,6	1,6	4,3	1,6
Kinnula	14	97	95	86	89	92	89	83	87	97	89	80	87	1556	2,0	1,4	4,0	1,3

Taulukko jatkuu

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioiduttomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioiduttomien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Kivijärvi	14	88	81	87	92	86	82	85	94	92	89	86	81	1708	2,4	1,9	1,2	2,3
Konnevesi	14	83	91	86	87	83	86	86	91	87	78	78	82	1514	2,0	1,1	1,4	2,3
Korpilahti	14	106	95	101	93	96	93	90	99	86	81	88	92	1649	1,3	1,2	2,0	0,7
Kuhmoinen	14	92	89	94	89	92	99	94	100	94	88	97	98	2138	3,4	1,9	3,9	2,1
Kyyjärvi	14	93	94	99	81	87	89	86	80	81	84	92	97	1827	3,7	2,2	7,8	1,2
Laukaa	14	87	90	87	84	82	85	81	82	87	89	91	88	1177	2,1	0,8	4,2	-0,1
Leivonmäki	14	89	83	87	91	92	85	91	92	99	106	88	95	1984	3,7	1,8	3,8	1,1
Luhanka	14	68	82	88	83	84	80	88	89	90	89	92	103	2287	6,3	2,2	6,9	1,3
Multia	14	79	77	77	81	82	94	78	87	91	79	80	78	1634	2,6	1,8	2,5	2,0
Muurame	14	96	101	99	95	97	98	103	98	99	102	108	107	1135	2,9	0,7	4,7	0,3
Petäjävesi	14	89	101	93	98	96	90	93	99	110	108	95	94	1613	2,8	1,3	2,1	0,8
Pihtipudas	14	97	98	96	96	96	88	89	88	86	90	96	92	1725	2,3	1,5	5,6	1,6
Pylkönmäki	14	83	79	68	84	87	74	78	83	88	88	85	86	1952	3,4	1,9	4,9	0,9
Saarijärvi	14	94	94	94	86	93	97	94	95	91	94	97	94	1618	3,2	1,9	4,5	1,8
Sumiainen	14	95	100	104	108	100	97	95	83	103	89	103	105	1944	3,8	1,8	11,1	2,2
Suolahti	14	98	96	101	106	103	107	101	113	110	96	101	104	1656	3,5	1,8	2,7	2,1
Toivakka	14	86	83	82	80	86	80	78	81	78	71	87	82	1445	1,6	1,3	3,8	0,8
Uurainen	14	94	91	83	92	82	82	86	93	94	92	96	91	1478	2,2	0,9	4,2	1,1
Viitasaari	14	94	87	88	90	90	94	89	90	93	93	85	88	1601	1,9	1,8	3,7	2,4
Äänekoski	14	105	110	109	107	109	108	106	110	107	107	110	106	1528	2,6	1,0	3,3	1,0
Alahärmä	15	89	86	89	89	90	85	84	83	87	89	94	91	1507	2,2	0,8	4,8	0,3
Alajärvi	15	88	94	91	92	90	92	88	90	85	80	81	83	1429	2,6	1,5	3,0	1,8
Alavus	15	91	90	90	95	95	91	92	91	94	91	90	94	1613	3,1	1,6	5,0	1,3
Evijärvi	15	104	104	107	105	90	90	91	95	94	84	90	90	1544	1,5	1,5	2,9	0,6
Ilmajoki	15	100	92	88	92	87	87	89	86	88	83	90	92	1447	1,9	1,4	6,3	1,7
Isojoki	15	87	94	91	90	88	91	84	87	91	90	85	89	1957	2,7	0,9	3,6	-0,4
Isokyrö	15	89	85	83	89	92	96	98	97	93	82	85	86	1540	2,2	1,1	1,4	1,2
Jalasjärvi	15	73	75	76	75	78	75	79	76	82	78	82	82	1464	3,4	1,2	5,6	1,6
Karjajoki	15	90	80	84	78	84	87	94	89	96	88	88	91	1952	2,4	1,0	4,3	1,0
Kauhajoki	15	80	79	75	82	85	91	88	83	84	79	79	82	1336	2,6	1,2	3,4	1,0
Kauhava	15	100	100	99	101	104	97	93	94	93	92	93	93	1541	1,6	1,1	4,1	1,4
Kortesjärvi	15	98	98	105	100	96	90	90	87	92	91	97	102	1898	2,7	1,1	6,4	-0,0
Kuortane	15	85	85	83	86	92	88	91	85	86	79	77	80	1536	2,6	1,6	2,9	1,3
Kurikka	15	79	82	79	85	83	85	88	85	84	83	86	91	1483	3,9	1,5	5,7	1,5
Lappajärvi	15	97	84	90	89	88	84	87	83	81	76	87	87	1614	1,9	1,7	4,3	1,1
Lapua	15	89	88	81	81	76	77	79	80	84	81	85	83	1367	1,6	1,2	4,3	1,0
Lehtimäki	15	94	88	93	93	96	92	103	104	105	98	109	90	1803	2,8	1,8	1,7	2,6
Nurmo	15	96	94	97	106	102	103	101	100	102	97	97	100	1039	2,1	0,7	2,8	0,5
Seinäjoki	15	93	93	93	97	101	97	104	105	103	101	100	101	1317	2,9	1,2	2,4	1,1
Soini	15	93	86	85	85	87	79	91	91	94	89	86	93	1781	2,6	1,6	4,2	1,3

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien meno- muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien meno- muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Teuva	15	83	81	83	83	83	86	90	88	87	79	79	80	1496	2,8	2,1	2,0	2,3
Töysä	15	81	75	87	80	83	84	80	79	86	86	80	93	1565	2,8	0,5	7,9	0,8
Vimpeli	15	110	85	80	89	90	83	85	86	84	75	76	80	1431	-0,3	1,3	3,5	2,4
Ylihärmä	15	94	108	106	100	89	88	93	81	88	86	85	86	1522	1,7	1,4	4,6	0,8
Ylistaro	15	89	90	90	89	84	84	86	79	78	74	82	80	1372	0,3	0,6	2,8	0,7
Ähtäri	15	100	104	104	105	108	99	107	100	101	100	104	106	1799	2,9	1,4	4,2	1,3
Jurva	16	94	93	106	105	95	100	99	95	99	96	91	95	1624	3,0	2,0	4,3	1,9
Kaskinen	16	120	121	119	120	129	119	122	139	120	132	131	135	2025	3,9	1,8	4,3	1,5
Korsnäs	16	103	108	99	105	115	118	119	115	105	115	121	107	1939	3,7	1,7	2,0	1,0
Kristiinankau- punki	16	104	102	100	101	111	108	101	104	101	105	100	104	1813	2,3	1,2	3,2	1,3
Laihia	16	91	90	87	90	92	102	94	100	105	101	108	108	1631	3,7	1,2	5,5	1,3
Luoto	16	91	89	93	90	88	94	91	99	95	98	103	105	1277	2,6	0,2	4,3	0,4
Maalahti	16	88	93	91	93	98	105	101	100	89	91	93	93	1704	3,2	1,4	1,8	1,5
Maksamaa	16	103	118	112	94	94	102	97	89	87	85	82	94	1677	1,4	0,6	4,1	0,1
Mustasaari	16	95	98	100	103	106	108	106	104	101	100	102	101	1322	2,4	0,8	2,5	0,8
Närpiö	16	101	107	104	102	108	108	104	109	99	99	94	93	1707	1,8	1,2	-0,5	0,9
Oravainen	16	96	95	101	97	108	102	97	105	94	93	91	92	1652	1,6	1,0	0,9	1,7
Pedersören kunta	16	95	92	92	92	92	97	98	100	98	100	103	102	1389	2,7	0,8	3,9	0,6
Pietarsaari	16	102	106	106	104	105	106	102	106	106	105	105	104	1613	2,7	1,3	3,1	0,8
Uusikaarlepyy	16	78	82	83	86	88	93	90	91	90	90	89	93	1589	3,7	0,8	3,8	0,3
Vaasa	16	104	108	114	110	113	113	109	110	108	106	103	101	1448	1,6	0,7	1,9	0,7
Vähäkyrö	16	96	96	99	102	104	104	108	102	105	102	102	105	1580	2,9	0,7	3,5	0,2
Vöyri	16	107	103	100	99	96	98	100	98	98	107	99	92	1730	1,0	1,0	0,8	0,0
Halsua	17	73	73	100	99	97	90	87	87	82	87	87	83	1435	3,7	2,0	2,6	2,0
Himanka	17	100	106	106	98	97	101	105	105	99	93	95	84	1378	1,4	1,3	-1,1	1,5
Kannus	17	90	91	89	87	85	83	82	86	88	91	90	88	1371	2,5	1,2	4,1	0,8
Kaustinen	17	92	96	91	100	99	103	94	81	81	84	88	90	1295	2,0	1,3	5,3	1,1
Kokkola	17	91	92	94	91	95	95	94	96	102	100	102	103	1385	3,6	1,2	5,2	1,0
Kruunupyö	17	106	111	108	106	105	104	105	102	96	101	104	99	1630	1,4	0,8	2,5	0,4
Kälviä	17	81	83	81	78	80	83	90	91	92	91	90	91	1294	3,5	0,7	3,5	-0,0
Lestijärvi	17	77	75	82	79	77	78	83	88	69	74	73	70	1218	1,9	1,4	-3,2	0,4
Lohtaja	17	85	86	100	97	94	80	80	82	80	82	85	89	1371	3,0	1,3	6,1	2,1
Perho	17	106	104	107	99	96	89	84	91	86	96	96	92	1563	2,2	1,9	4,2	1,5
Toholampi	17	80	87	89	85	90	90	92	97	86	77	86	82	1344	3,1	1,7	-0,0	1,0
Ullava	17	74	75	72	73	75	65	69	70	71	73	76	80	1439	3,4	1,3	9,2	2,1
Veteli	17	90	98	90	96	104	93	94	85	85	86	79	86	1457	2,6	1,8	4,4	1,8
Alavieska	18	93	98	97	91	93	86	89	89	91	94	90	97	1583	3,0	1,1	5,1	0,9
Haapajärvi	18	97	88	95	94	85	81	80	75	72	76	78	84	1394	1,2	1,0	6,6	1,0

Taulukko jatkuu

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien muutos (%) keskimäärin vuodessa 1993–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 1993–2004	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien muutos (%) keskimäärin vuodessa 2000–2004	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa 2000–2004
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Haapavesi	18	100	87	92	92	92	87	95	82	82	85	98	99	1609	2,9	1,4	9,3	1,4
Hailuoto	18	81	74	78	90	81	78	73	73	71	70	80	90	1701	2,9	0,6	8,7	1,2
Haukipudas	18	117	116	118	114	115	104	110	106	104	105	111	110	1227	0,9	0,3	3,2	0,1
Ii	18	121	112	113	112	114	108	105	101	101	106	107	102	1460	0,3	0,7	2,8	0,7
Kalajoki	18	76	80	82	79	77	82	83	87	86	80	91	89	1289	3,8	1,2	3,7	0,5
Kempele	18	110	94	108	102	114	118	115	115	117	109	113	113	1056	2,1	0,7	4,5	1,1
Kestilä	18	98	104	94	103	103	105	99	98	92	98	104	115	2308	4,5	2,0	8,1	2,3
Kiiminki	18	127	119	119	121	115	109	113	115	118	117	115	112	1060	0,6	0,5	2,5	0,3
Kuivaniemi	18	107	99	107	108	92	98	97	87	92	88	87	96	1769	1,3	1,5	5,9	0,9
Kuusamo	18	114	117	105	98	92	92	93	92	92	88	92	95	1415	1,4	1,6	4,5	1,7
Kärsämäki	18	86	82	90	89	83	82	82	88	87	81	87	85	1518	2,7	1,4	2,4	1,0
Liminka	18	122	99	109	105	114	102	105	97	94	99	109	103	1122	-0,6	0,1	1,2	-0,7
Lumijoki	18	103	81	86	86	94	89	85	84	89	88	91	91	1345	0,5	0,5	5,0	1,4
Merijärvi	18	113	82	113	100	104	106	103	106	102	91	93	86	1627	0,8	1,5	-1,2	-0,3
Muhos	18	99	100	103	103	102	101	96	100	94	95	95	89	1277	1,4	1,0	0,3	0,8
Nivala	18	90	80	88	89	89	86	86	88	86	87	89	91	1462	2,6	1,1	4,8	1,2
Oulainen	18	107	108	106	103	100	90	95	96	97	97	99	105	1694	2,5	1,4	6,1	1,6
Oulunsalo	18	108	111	120	124	124	118	109	113	102	110	119	113	1023	2,0	0,5	6,0	0,6
Oulu	18	119	115	117	115	118	111	109	109	108	115	112	111	1325	1,0	0,6	4,4	0,8
Piippola	18	99	107	102	110	91	90	83	81	79	84	89	90	1475	0,7	0,9	4,7	1,5
Pudasjärvi	18	91	85	91	89	104	99	90	94	95	91	95	91	1599	3,1	1,7	2,8	1,6
Pulkkila	18	82	88	80	88	100	100	94	99	93	106	98	105	1902	5,7	2,1	5,7	1,7
Pyhäjoki	18	104	105	104	104	93	98	88	87	90	88	96	96	1588	1,8	1,1	5,9	1,1
Pyhäjärvi	18	93	88	92	88	84	87	85	90	82	86	87	90	1703	3,1	2,0	3,6	1,1
Pyhäntä	18	106	102	113	109	99	110	113	107	106	97	94	95	1508	1,5	1,3	1,1	2,3
Raahe	18	107	105	112	114	120	114	115	114	114	113	110	110	1408	2,9	1,3	3,2	1,2
Rantsila	18	107	109	115	107	108	112	92	97	98	94	93	93	1826	1,7	1,7	2,5	1,3
Reisjärvi	18	84	83	84	81	81	83	79	85	83	82	88	101	1862	4,7	1,6	7,7	1,0
Ruukki	18	114	92	102	108	99	100	98	98	97	103	108	99	1681	0,9	0,7	2,6	0,2
Sievi	18	86	85	87	84	90	89	94	90	87	88	93	100	1444	2,3	-0,0	4,3	-0,7
Siikajoki	18	109	104	102	101	100	97	89	83	82	78	85	75	1269	-0,5	1,1	0,6	0,4
Taivalkoski	18	113	114	118	127	105	107	106	98	97	94	92	97	1557	1,5	1,5	4,0	2,2
Tyrnävä	18	96	100	104	112	94	94	96	95	95	96	96	100	1321	1,5	-0,1	2,4	-0,5
Utajärvi	18	86	99	92	89	94	84	89	80	79	82	83	85	1582	2,5	1,3	6,0	1,6
Vaala	18	105	104	111	113	101	100	99	90	82	82	90	85	1646	1,4	1,8	2,5	1,4
Vihanti	18	114	98	111	111	93	96	104	98	91	96	100	94	1660	2,1	2,6	2,9	1,5
Yli-Ii	18	114	108	111	96	101	95	92	91	96	96	104	93	1567	1,2	1,4	4,8	1,1
Ylikiminki	18	108	106	127	118	110	109	108	105	104	107	104	107	1629	2,3	1,0	3,3	0,6
Ylivieska	18	94	101	98	96	94	96	98	92	91	96	96	100	1391	2,9	1,0	5,0	0,4
Hyrnsalmi	19	102	105	103	96	85	88	83	81	82	72	80	81	1605	1,8	2,4	5,1	2,4

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) menoihin keskimäärin vuodessa
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Kajaani	19	112	114	114	114	111	109	103	101	100	99	96	96	1344	1,4	1,5	2,9	1,6
Kuhmo	19	98	94	98	99	86	90	89	94	89	94	93	93	1547	2,8	2,0	3,4	1,5
Paltamo	19	100	98	95	92	94	94	91	91	86	80	88	88	1614	1,7	1,6	3,1	1,6
Puolanka	19	112	115	108	107	93	90	89	92	96	95	88	92	1833	1,6	1,9	4,8	1,8
Ristijärvi	19	107	102	111	104	90	96	99	97	95	97	89	96	2107	2,2	2,2	4,4	2,7
Sotkamo	19	94	97	91	90	89	91	82	81	78	78	79	77	1253	0,8	1,4	2,8	1,2
Suomussalmi	19	90	93	86	85	83	79	78	72	73	69	72	73	1335	1,8	2,5	5,3	2,8
Vuolijoki	19	119	113	122	120	127	112	102	101	101	99	107	105	1865	2,2	2,3	7,5	3,5
Keminmaa	20	111	93	95	93	98	88	91	92	98	96	103	104	1354	2,4	1,6	6,8	1,7
Kemi	20	108	107	110	105	96	96	91	88	92	95	98	95	1513	1,7	1,6	6,3	1,6
Simo	20	111	105	108	109	110	109	102	98	95	102	112	113	1816	3,5	1,8	8,4	1,8
Tervola	20	113	112	117	117	112	109	99	105	99	95	99	96	1763	1,2	1,6	1,9	1,7
Tornio	20	107	103	104	97	90	91	86	88	86	92	96	96	1327	1,8	1,5	6,2	1,6
Ylitornio	20	103	99	99	94	98	95	91	89	91	90	95	90	1696	2,1	2,0	4,1	1,6
Enontekiö	21	128	138	131	120	117	121	115	115	116	125	120	121	1965	3,2	1,8	6,0	1,8
Inari	21	115	125	123	115	105	104	101	111	104	108	114	104	1501	2,6	1,6	3,2	1,8
Kemijärvi	21	102	109	102	107	102	107	102	108	100	94	95	96	1721	3,3	2,5	2,6	3,1
Kittilä	21	130	120	132	118	113	113	103	109	113	110	109	109	1703	1,1	1,6	2,8	1,7
Kolari	21	123	124	124	113	107	109	112	115	118	110	114	119	1839	2,5	1,6	3,6	1,3
Muonio	21	133	128	124	118	127	121	112	125	123	117	113	105	1556	0,7	1,8	-0,3	1,9
Pelkosenniemi	21	134	149	137	124	116	123	123	123	124	111	113	131	2326	2,4	1,6	5,0	1,0
Pello	21	108	106	107	103	96	95	101	112	107	90	101	102	1820	3,4	2,1	2,4	2,5
Posio	21	116	125	128	116	111	111	108	103	102	92	100	103	1778	2,1	2,0	3,1	2,2
Ranua	21	124	124	123	107	102	91	92	93	93	93	95	99	1634	1,2	1,5	5,5	1,6
Rovaniemi	21	116	116	113	110	105	104	99	101	99	95	97	95	1261	1,0	1,3	2,5	1,2
Salla	21	116	112	107	96	98	100	98	107	96	85	92	96	1933	1,7	2,2	1,9	2,7
Savukoski	21	135	122	128	136	130	134	126	127	126	116	122	122	2122	3,1	2,6	4,6	3,3
Sodankylä	21	111	126	114	110	103	99	93	105	98	98	96	104	1593	2,8	1,7	4,2	2,4
Utsjoki	21	163	160	145	144	138	142	131	137	148	129	142	142	1991	1,5	1,5	2,9	1,4
Askola	25	118	99	100	96	97	106	104	100	93	91	97	98	1270	-0,1	0,4	2,2	0,5
Espoo	25	114	111	113	117	115	114	115	113	114	116	111	112	1094	1,6	0,6	4,1	0,7
Hanko	25	109	105	112	110	102	98	102	104	102	109	104	107	1621	1,8	0,8	3,2	0,4
Helsinki	25	118	118	117	118	114	115	120	122	125	126	118	112	1498	0,8	0,1	1,6	0,3
Hyvinkää	25	108	101	111	107	104	99	104	109	106	104	105	104	1380	1,6	0,9	2,8	1,2
Inkoo	25	97	97	101	112	111	112	109	116	109	117	122	112	1548	2,9	0,4	1,2	0,5
Järvenpää	25	108	107	103	98	102	104	105	114	109	111	108	108	1156	2,1	0,7	2,1	0,8
Karjaa Karis	25	113	106	106	112	114	118	114	115	109	101	96	98	1567	0,9	0,7	-0,8	-0,2
Karjalohja	25	80	81	74	90	88	93	83	84	99	93	99	100	1681	3,0	-0,6	7,1	-0,4
Karkkila	25	81	76	81	81	86	92	94	94	94	96	97	96	1511	3,5	1,1	4,7	1,4
Kauniainen	25	102	112	111	116	110	113	107	110	115	114	112	111	1276	3,8	1,6	6,0	2,3

Taulukko jatkuu

Kunta	Shp	Tarvevakioidut menot, indeksi vuosittain koko maa keskimäärin = 100												Menot/ asukas (€)	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) keskimäärin vuodessa	Kiinteä- hintaisten vakioimatto- mien menojen muutos (%) keskimäärin vuodessa	Laskennallinen ikä- ja suku- puolirakenteen vaikutus (%) keskimäärin vuodessa
		1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004					
Kerava	25	102	107	99	94	100	96	103	103	101	104	105	104	1144	2,3	0,8	4,0	0,7
Kirkkonummi	25	113	114	111	111	112	115	114	119	121	122	118	119	1113	2,3	0,8	2,9	0,6
Lapinjärvi	25	86	77	78	78	82	75	76	84	81	79	80	81	1544	2,1	1,0	1,8	-0,5
Liljendal	25	94	87	73	81	91	87	94	97	94	82	84	72	1189	-0,6	0,1	-5,5	-0,7
Lohja	25	113	115	115	116	109	109	110	108	113	108	103	102	1284	2,2	0,7	1,9	0,8
Loviisa	25	90	86	88	86	89	96	98	101	95	95	95	90	1468	2,3	1,4	1,3	1,1
Myrskylä	25	81	83	83	79	87	92	92	95	96	99	103	96	1599	3,5	1,1	3,1	0,6
Mäntsälä	25	99	101	104	100	105	101	100	101	96	96	101	101	1200	1,3	0,2	2,1	-0,0
Nummi-Pusula	25	95	98	101	96	88	97	98	93	98	106	100	98	1555	2,0	0,3	5,0	0,3
Nurmijärvi	25	96	99	96	101	102	105	108	108	112	111	112	114	1142	2,9	0,2	4,0	-0,0
Pernaja	25	91	86	86	90	93	86	88	87	81	86	89	86	1355	1,1	0,1	2,4	-0,2
Pohja	25	107	99	101	104	110	110	97	101	96	97	96	95	1574	0,3	0,6	1,3	0,4
Pornainen	25	102	94	92	90	102	95	103	102	100	99	98	103	1054	0,7	-0,6	1,4	-0,8
Porvoo	25	118	119	117	121	123	111	111	104	107	107	105	102	1287	1,2	0,4	1,9	0,1
Sammatti	25	84	94	89	89	84	93	85	90	95	120	112	101	1543	3,5	0,0	4,9	-0,8
Sipoo	25	98	99	103	109	114	112	114	119	118	119	114	109	1234	1,8	0,1	1,3	0,3
Siuntio	25	118	122	116	116	114	122	123	110	118	128	129	126	1330	1,9	0,5	5,6	0,0
Tammisaari	25	108	106	108	112	109	105	101	109	100	100	101	99	1639	1,1	0,5	0,8	0,4
Tuusula	25	108	103	107	99	104	105	112	114	116	114	115	115	1159	1,9	0,4	3,7	0,4
Vantaa	25	113	115	110	110	112	109	110	111	110	109	112	116	1214	2,5	0,9	5,5	1,0
Vihti	25	100	102	102	97	99	102	98	102	103	101	103	102	1141	1,8	0,6	2,6	0,5

LIITE 1. Raportin aineistot yksityiskohtaisesti

Asuntokunnat 1993–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Tilastokeskus (Elinolot, Rakennus- ja asuntokanta) 31.12.

Tiedot: kaikki asuntokunnat ja yksin asuvat, asuntokuntien lukumäärä (Elinolot), ahtaasti asuvat, asuntokuntien lukumäärä (Rakennus- ja asuntokanta)

Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohden, keittiötä ei lasketa huoneluukuun (normi 4). Tarvekertoimien laskennassa on käytetty yksin asuvien ja ahtaasti asuvien suhteellista osuutta kaikista asuntokunnista.

Yksin asuvien osuus = yksin asuvat/kaikki asuntokunnat

Ahtaasti asuvien osuus = ahtaasti asuvat/kaikki asuntokunnat normi 4

Eläkkeensaajien hoitotuki 1993–2004

Lähde: Kansaneläkelaitos

Tiedot: eläkkeensaajien hoitotuki, 65 vuotta täyttäneet

Eläkkeensaajien hoitotukeen sisältyvät keliakian perusteella maksetut ruokavaliokorvaukset. Luvut ovat ”oikeita” lukuja lukuun ottamatta pelkkänä hoitotukena ilman työeläkevähenteistä kansaneläkettä maksettuja tukia. Niistä 65 vuotta täyttäneille maksettu määrä on arvioitu sen mukaisesti, kuinka suuri osuus oli maksettu 65 vuotta täyttäneille vuoden lopussa (pelkkänä hoitotukena maksettavan hoitotukiluokassa) (henkilökohtainen tiedonanto Esko Ruhanen, pääsuunnittelija, Kela 1.11.2005).

Kelan maksamat sairaanhoitokorvaukset 1993–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Kansaneläkelaitos

Tiedot: yksityisten lääkäripalvelujen korvaukset ja vastaavat kustannukset, Kelan maksamat lääkekorvaukset, yksityisen tutkimuksen ja hoidon korvaukset, yksityisen järjestelmällisen hammahuollon (1956 tai sen jälkeen syntyneet), yksityisen muun kuin järjestelmällisen hammahuollon piirissä olevien väestön, (1955 tai sen jälkeen syntyneet, sisältäen myös veteraanien hammahuollon), yksityisten hammaslääkärien suorittamien tarkastusten korvauksia (kerran kolmessa vuodessa korvattavat kustannukset, 1955 tai aikaisemmin syntyneet, tietoja 1998–2001) kustannusten korvaukset.

Sairausvakuutuslakia muutettiin vuonna 1998 siten, että, vuonna 1955 ja sitä ennen syntyneet saivat käydä kerran kolmessa vuodessa sairausvakuutuksen korvaamassa hampaiden tutkimuksessa ja ehkäisevässä hoidossa. Tämä lakipykälä poistettiin kun aikuisväestön hammahuolto laajennettiin (henkilökohtainen tiedonanto Tapani Niskanen, erikoissuunnittelija, Stakes 8.3.2005).

Kuolleisuus 1989–2004

Lähde: Aluetietokanta (Kuolinsyyt), Tilastokeskus

Tiedot: kuolleiden lukumäärät 5-vuotiskäryhmittäin sukupuolen mukaan

Koko väestön ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus ja alle 65-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu kuolleisuus on laskettu 5-vuotiskäryjakson (tilastovuosi ja 4 edeltävää vuotta) aikana tarvekerrointen laskentaa varten. Raportissa erikseen esitettävissä kuolleisuustaulukoissa (tekstitaulukot 1, 2 ja 4) on vastaava ikä- ja sukupuolivakioitu 1-vuotiskäryjakson kuolleisuus, alle 65-vuotiaiden kuolleisuus ja menetetyt elinvuodet 1993–2004

Kuolinsyyt 1993–2004

Lähde: Kuolinsyyrekisteri, Tilastokeskus

Tiedot: eri kuolinsyyden lukumäärät diagnoosiryhmittäin ja 5-vuotiskäryhmittäin molemmat sukupuolet, mukana ne sairaudet (diagnoosiryhmät), joihin voidaan vaikuttaa terveydenhuollon avulla (Nolte & McKee 2004, McAllison)

Raportin tekstitaloukseen 3 on laskettu esitetty ikä- ja sukupuolivakioitu 1-vuotiskäryksen estettä kuolleisuus.

Kotihoidon menot 1993–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Tilastokeskus (Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto)

Tiedot: kotihoitoavun käyttökustannukset ja käyttötuotot, kotihoitoa saaneiden vanhuskotitalouksien ja kaikkien kotitalouksien määrä

Vanhuskotitaloudessa on yksi tai useampi 65 vuotta täyttänyt henkilö eikä talouteen kuulu lapsia. Asiakkaiden lukumäärään vuoden aikana lasketaan kukin henkilö vain kerran riippumatta kuinka monta kertaa hän on ollut asiakkaana. Kotihoitoavun nettokustannukset, ovat kunnan kustantamia palveluja, jotka tarkoittavat niiden palvelujen (tai tulonsiirtojen) määrää, jotka kunta on kustantanut asukkailleen. Se lasketaan vähentämällä omasta tuotannosta myynnit ja lisäämällä ostot.

Kotihoitoavun menot (65 vuotta täyttäneet) = Kotihoitoavun nettokustannukset * (kotihoitoa saaneet vanhuskotitaloudet/kaikki kotihoitoa saaneet kotitaloudet)

Kuntien terveydenhuollon ja vanhusten laitoshoidon menot 1993–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Tilastokeskus (Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto)

Tiedot: perusterveydenhuollon (pois lukien hammashuolto), perusterveydenhuollon hammashuollon, erikoissairaanhoidon, vanhusten laitospalvelujen ja ympäristöterveydenhuollon käyttökustannukset ja käyttötuotot.

Käyttökustannukset sisältävät kunnan kustantamien palveluiden toimintamenot, poistot ja arvonalennukset tai käyttöomaisuuden poistot sekä vyörytykset. Käyttötuotot sisältävät toimintatulot, vyörytyserät ja muut laskennalliset tulot.

Nettomenot = käyttökustannukset-käyttötuotot

Muuttoliike 1990–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Tilastokeskus (Väestötilastot)

Tiedot: tulomuutto (kuntaan muuttaneet, sisältää maassamuuton tulomuuton ja maahanmuuton),

lähtömuutto (kunnasta muuttaneet, sisältää maassamuuton lähtömuuton ja maastamuuton)

Muuttoliike = ((tulomuutto - lähtömuutto + väkiluku)/väkiluku, neljän vuoden keskiarvo) eli kunnan viimeisen neljän vuoden tulo- ja lähtömuuttotiedot painotettuna kunnan väkimäärällä.

Omaishoidon tukipalkkiot 1993–2004

Lähde: Sotka, Stakes; Tilastokeskus (Kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto)

Tiedot: kaikkien omaishoidon hoidettujen ja 65 vuotta täyttäneiden hoidettujen lukumäärät, maksetut omaishoidontuen hoitopalkkiot

Omaishoidontuella tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön kotona tapahtuvan hoidon turvaamiseksi maksettavaa hoitopalkkiota ja/tai annettavia palveluita, jotka määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Asiakkaiden lukumäärään lasketaan vuoden aikana kukin henkilö

vain kerran riippumatta kuinka monta kertaa hän on ollut asiakkaana. Asiakkaiden ikä on ikä vuoden lopussa.

Omaishoidontuki (65 vuotta täyttäneet) = (65 vuotta täyttäneet hoidetut/kaikki hoidetut) * maksetut hoitopalkkiot

Tulot 1993–2004

Lähde: Tilastokeskus (Tulo- ja varallisuustilasto)

Tiedot: tulonsaajien lukumäärät, valtion veronalaiset tulot, verot

Tulo- ja varallisuustilastossa ovat mukana kaikki tulonsaajat paitsi verovuoden aikana kuolleet. Mukana ovat myös ulkomailla asuvat, jos heillä on ollut Suomesta saatua tuloverolain mukaan verotettua tuloa.

Nettotulot kulutusyksikköä kohden = (Valtion veronalaiset tulot - verot)/(tulonsaajat + 0,5 * alaikäiset lapset). Vuosien 1993–2003 nettotulot on muutettu (deflatoitu) vuoden 2004 rahan arvoon Tilastokeskuksen palkansaajien ansiotasoindeksillä.

Työkyvyttömyyseläkkeiden saajat 1996–2004

Lähde: Kela ja Eläketurvakeskus

Tiedot: työkyvyttömyyseläkkeiden saajat 1996–2004 (sekä Kelan eläkettä että työeläkettä saavat)

Vuosien 1990–1995 työkyvyttömyyseläkkeen saajien määrästä puuttuu arviolta viisi prosenttia, jotka olivat lähinnä osatyökyvyttömyyseläkkeen saajia, jotka eivät saaneet työkyvyttömyyseläkettä Kelasta, vaan nämä eläkkeet maksettiin työeläkkeinä (henkilökohtainen tiedonanto Esko Ruhanen, pääsuunnittelija, Kela 4.3.2005). Koska vuosien 1993–1995 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia muiden vuosien tietojen kanssa, korvattiin varhaisimpien vuosien tiedot vuoden 1996 tiedoilla kuntakohtaisten tarvekerroin laskennassa. Tietojen avulla laskettiin alle 55-vuotiaiden ikä- ja sukupuolivakioitu työkyvyttömyysaste. Raportin tekstitaulukossa 5 esitetään ikä- ja sukupuolivakioitu 55-vuotiaiden työkyvyttömyys 1996–2004.

Väestö 1989–2004

Lähde: Aluetietokanta, Tilastokeskus (Väestötilastot)

Tiedot: maassa asuva väestö vuoden viimeisenä päivänä (31.12).

Väestö 1-vuotiskäryhmittäin sukupuolen mukaan 1989–2004

Lähde: Aluetietokanta (Väestötilastot), Tilastokeskus (Väestötilastot)

Tiedot: maassa asuva väestö vuoden viimeisenä päivänä (31.12) jokaisessa 1-vuotiskäryhmissä (0–99-vuotiaat) sukupuolen mukaan.

TYÖPAPEREITA-sarjassa aiemmin ilmestyneet

2006

TERVE-SOS -koulutustapahtuman luentolyhennelmät
Työpapereita 10/2006 Tilausno T10/2006

Liisa Karlsson: Lapset kertovat...
Työpapereita 9/2006 Tilausno T9/2006

Lauri Vuorenkoski, Mauno Konttinen, Minna Sinkkonen: Signaaleja. Stakesin tulevaisuusraportti
Työpapereita 8/2006 Tilausno T8/2006

Tiia Inkeroinen ja Airi Partanen: Päihdepalvelujen tila 2005
Työpapereita 7/2006 Tilausno T7/2006

Pasi Moisio: HYPÄ 2004 aineistokuvaus. Hyvinvointi & Palvelut 2004 -kyselyn aineistokuvaus
Työpapereita 6/2006 Tilausno T6/2006

Elise Kosunen: Seksuaaliterveyden edistäminen Suomessa. Muistio seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisen toimintaohjelmaa laativaa työryhmää varten
Työpapereita 5/2006 Tilausno T5/2006

Kristiina Poikajärvi, Kerttu Perttilä: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa. Raportti kunnanjohtajien ja luottamushenkilöjohdon kyselystä 2004
Työpapereita 4/2006 Tilausno T4/2006

Ehkäisevän päihdetyön laatukriteerit. Työryhmämuistio 25.1.2006
Työpapereita 3/2006 Tilausno T3/2006

Jan Klavus (toim.): Terveystaloustiede 2006
Työpapereita 2/2006 Tilausno T2/2006

Maija Ritamo (toim.): IX Terve Kunta -päivät 25.–26.1.2006
Työpapereita 1/2006 Tilausno T1/2006